

සිංහල තේරුම් සහිත
ධර්මපදය

සිරි සුදුස්සතාරාම සදානම් ඝෙහසුත

2600 ශ්‍රී සම්බුද්ධඤ්ඤ ජයන්තිය
නිමිත්තෙන්,
උතුම් චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්ම අවබෝධය
පිණිස මෙම ධම්ම පදය ඔබගේ නිවසට
පිරිනැමෙයි.

සිරි සුදුස්සනාරාමි සදුතම් ගෙනසුත

පන්නිපිටිය පාර,

බත්තරමුල්ල.

web : buddhismforyou.org

❧ ධම්මපදය ❧

සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ නමකගේ පහළ වීම දුර්ලභ කරුණකි. එම දුර්ලභ අවස්ථාව අපට හමුවී ඇති බැවින්, අප විසින් එම අවස්ථාවෙන් ප්‍රයෝජන ලැබිය යුතුමය. ඒ භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ, දේහකාය සම්පත්තියෙන් අපට දකින්නට මේ ජීවිතයේදී නොහැකි වුනත්, ධර්මකාය සම්පත්තියෙන් මේ ජීවිතයේ දැක ගත හැකිය. එය බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේශනාවටද මනාව ගලපා ගත හැකිය. එනම් "යමෙක් ධර්මය දකින්නේද, හෙතෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දකින්නේය" යනුවෙනි.

භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් විවිධ අවස්ථාවන්හිදී විවිධ පුද්ගලයන් අරභයා දේශනා කරන ලද උතුම් වූ ගාථා රත්නයන් ධම්මපදයෙහි අඩංගුව තිබේ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පිරිණිවීමෙන් තෙමසක් ඇවෑමේදී රජගහනුවර ගිජුකුළු පව්ව පාමුළදී පළමු ධර්ම සංගායනාව පැවැත්විණි. මහා කාශ්‍යප මහරහතුන් වහන්සේගේ ප්‍රධානත්වයෙන් යුතු පන්සිය නමක් වූ සංගීතිකාරක මහරහතන් වහන්සේලා දේශිත ශ්‍රී සද්ධර්මය පිටක තුනකට බෙදන ලදහ. එනම් සූත්‍ර, විනය සහ අභිධර්මය නම් වූ ලෙසිනි. මෙහිදී සූත්‍ර පිටකයට ග්‍රන්ථ 5ක් ඇතුළත් විණි. ඒවා නම් දීඝ නිකාය, මජ්ඣිම නිකාය, අංගුත්තර නිකාය, සංයුක්ත නිකාය සහ බුද්දක නිකාය යනුවෙනි. මෙහිදී බුද්දක නිකායට ද පොත් 15ක් ඇතුළත් වූ අතර, ධම්මපදය ඉන් එකකි.

ධම්මපදයෙහි වග්ග විසි හයකි. ගාථාවෝ 423කි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් විවිධ අවස්ථා වල, විවිධ පුද්ගලයන් අරභයා දේශනා කරන ලද ධර්මය, අවවාද, කර්මස්ථාන ආදී විරාගී අමා දහම, ඉතාමත් සුඛුම ලෙස ගලපා වග්ග වලට ඇතුළත් කොට තිබේ. නිදසුනක් ලෙස පළමු වග්ගය වූ යමක වග්ගයේ ඇතුළත් වන්නේ එකම කරුණක හෝ කරුණු වල හොඳ හා නරක මතු කොට දක්වන ගාථා යුගලයකි. යමක නම් වූ වචනයේ තේරුමද යුගල, දෙක, ජෝඩුව යන අදහසයි. අප්පමාද වග්ගයේදී කුසලයට යොමු නොවීම නම් වූ ප්‍රමාදය දක්වා ප්‍රමාදයේ ඇති අනිටු විපාකත් කුසලයට යොමු වීම නම් වූ අප්‍රමාදයේ ඇති උතුම් බව සහ එහි යහළුයන් විස්තර කොට දක්වා තිබේ. චිත්ත වග්ගයේදී චිත්ත වෛතසික පිළිබඳව, එනම් සිත සහ සිතිවිලි ද එහි හැසිරීම සහ පැවැත්ම පිළිබඳවද දක්වයි. මේ ලෙස සෑම වග්ගයකම ඇත්තේ මනා වූ සාරවත් බවකි. රාගාදී කෙළෙස් නොවචන නිරාමිස ප්‍රීතියෙන් සිත සුවපත් කරන අමා රසයකි.

මෙම උතුම් ග්‍රන්ථය නිතර ඇස යොමු වන ස්ථානයක තැන්පත් කොට තබන්න. ඉඩ ලද සෑම අවස්ථාවකදීම, අඩුම තරමේ එකම ගාථා රත්නයක් හෝ කියවා තේරුම් ගන්න. අවබෝධයෙන් යුතුවම, තම ජීවිතයටද, ජීවිත පැවැත්මට ද, පරිසරයට ද, සමාජයට ද ගලපා ගෙන විමසා බලන්න. එනමුත් මේ උතුම් ගාථා රත්නයේ සිත නිවන මෙන්ම තණහා, මද මාන, වැරදි දෘෂ්ඨි වලින් බැහැර වීම පිණිසම විය යුතු බව මෙනෙහි කරන්න.

අප මේ උතුම් මනුෂ්‍යය ජීවිතය ලබා තිබෙන්නේ ගෞතම බුද්ධ ශාසනය පවත්නා කාලයේ ය. අපහසුවෙන් ලද මේ උතුම් මනුෂ්‍ය ජීවිතයෙන් ප්‍රයෝජන ලැබීමට නම් චතුරාර්යය සත්‍ය ධර්ම අවබෝධය පිණිස සීල, සමාධි, ප්‍රඥා මග අනුගමනය කළ යුතුමය. අප ආර්ය මාර්ගයට ඇතුල්වූයේ නොමැති නම් සතර අපාය පිළිබඳ බියෙන් නිදහස් වීමට නොහැකි වනු ඇත.

එබැවින් මෙම ධර්මපදයේ ඇතුළත් උතුම් ගාථා රත්නයන් ඔස්සේ සමාධියට සිත පුරුදු කිරීමෙන් ලෞකික මෙන්ම ලෝකෝත්තර ප්‍රඥාවට අවස්ථාව සලසා ගත හැකිය. අපි ඒ අමා සුවය වූ නිවන පිණිස වීර්ය වඩමු.

තුණුරුවන් සතු අනන්ත ගුණ බෙළෙන් මෙම ධර්ම දනමය කුසල කර්මය සඳහා දයකත්වය දැරූ සියළුම පින්වතුන්ලාටත් ඔබ සැමටත් සියලු සැනසිල්ලම වේවා.

ආචාර්ය ජ්‍යෙෂ්ඨ විරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ

ප්‍රධාන අනුශාසක

සිරි සුදස්සනාරාම සදහම් සෙනසුන

පන්නිපිටිය පාර,

බත්තරමුල්ල.

පූජනීය වේරගොඩ මහ තෙර
විසින් රචිත “Treasure of Truth-Illustrated
Dhammapadaya” ග්‍රන්ථයෙහි පී. වික්‍රමනායක
මහතා විසින් නිර්මාණය කරන ලද සිතුවම් මෙම
ග්‍රන්ථය සඳහා උපුටා ගන්නා ලදී.

පටුන

1.	යමක වගන	9-17
2.	අප්පමාදු වගන	18-23
3.	වීතන වගන	24-28
4.	පුප්ඵ වගන	29-35
5.	බාල වගන	36-42
6.	පණ්ඨිත වගන	43-48
7.	අර්හතන වගන	49-53
8.	සහස්ස වගන	54-60
9.	පාප වගන	61-66
10.	දුණ්ඪ වගන	67-73
11.	ජරා වගන	74-78
12.	අතන වගන	79-83
13.	ලොක වගන	84-88
14.	බුද්ධ වගන	89-95
15.	සුඛ වගන	96-101
16.	පිය වගන	102-106
17.	කොධ වගන	107-112
18.	මල වගන	113-120
19.	ධම්මට්ඨ වගන	121-126
20.	මගන වගන	127-133
21.	පකිණ්ණක වගන	134-140
22.	නිරය වගන	141-146
23.	නාග වගන	147-152
24.	තණ්හා වගන	153-162
25.	භික්ඛු වගන	163-171
26.	බ්‍රාහ්මණ වගන	172-186

1. යමක වග්ග

1. මනොපුබ්බංගමා ධම්මා
 මනොසෙට්ඨා මනොමයා;
 මනසා වෙ පදුට්ඨෙන
 භාසති වා කරොති වා
 තතො නං දුක්ඛමභේති
 චක්ඛංච වහතො පදං

(ජේතවනය - චින්ඤ්ජාල වෙර ඇරඹ)

කුශලාකුශල ධර්මයෝ සිත පෙරටු කොට ඇත්තෝ ය, සිත ප්‍රධාන කොට ඇත්තෝ ය; සිතින්ම උපන්නාහු ය. ඉඳින් යමෙක් දූෂ්‍ය වූ සිතින් ක්‍රියා කෙරේ නම්, නපුරු වචන කියා නම් ඒ කරණකොට දුක් ඔහු පසු පස්සේ ගමන් කරයි. (කුමක් මෙන්ද?) කරන්නේ බැඳී ගොනාගේ පය අනුව යන රෝදය මෙනි.

- 2. මනොපුබ්බංගමා ධම්මා
මනොසෙට්ඨා මනොමයා;
මනසා වෙ පසනෙන
භාසති වා කරොති වා
තතො නං සුඛමචෙවති
ඡායාව අනපායිති

(ඡේතවිනය - චර්චකුණ්ඩලී ඇරඹ)

කුශලාකුශල ධර්මයෝ සිත පෙරටු කොට ඇත්තාහ, සිත ප්‍රධානකොට ඇත්තාහ; සිතින්ම උපන්නාහුය. ඉදින් යමෙක් යහපත් සිතින් ක්‍රියා කෙරේ නම් යහපත් වචන කියා නම් ඒ කරුණකොට සැපය ඔහු අනුව යයි. (කුමක් මෙන්ද?) තමාගේ සෙවනැල්ල තමා අත්නොහැර පසු පස්සේ ගමන් කරන්නාක් මෙනි.

- 3. අකොච්ඡි මං, අවධි මං,
අජිති මං, අභාසි මෙ
යෙ තං උපනඤනති
චෙරං තෙසං න සම්මති

(ඡේතවිනය - චූළලනිඝ්ඤ වෙර ඇරඹ)

“මට අපහාස කළේය, මට හිංසා කළේය, මා පැරදවූයේය, මාගේ දෙය පැහැර ගත්තේය” යි යම් කෙනෙක් වෙර බඳිත් ද, ඔවුන්ගේ වෙරය නොසංසිඳේ.

- 4. අකොච්ඡි මං, අවධි මං,
අජිති මං, අභාසි මෙ,
යෙ තං න උපනඤනති
චෙරං තෙසුපසම්මති

(ඡේතවිනය - චූළලනිඝ්ඤ වෙර ඇරඹ)

“මට අපහාස කළේය, මට හිංසා කළේය, මා පැරදවූයේය, මාගේ දෙය පැහැර ගත්තේය” යි සිතා යම් කෙනෙක් වෛරය නොබඳිත් ද, ඔවුන්ගේ වෛරය සංසිඳේ.

5. න හි වෙරෙහි වෙරාහි
සමමනිධි කුඳුවනං;
අවෙරෙන ච සමමනි
ඵස ධමමො සහනනනො

(ජේතවනය - කාලි යක්ඛිණී පූර්ව)

මේ ලෝකයේ කිසි කලෙකත් වෛර කිරීමෙන් වෛරයෝ නොසන්සිඳෙත්. වෛර නොකිරීමෙන් වෛරයෝ සන්සිඳෙත්. මෙය පෙර සිට පැවතෙන ධර්මයකි, නැතහොත් සැමදා පවත්නා ස්වභාවයකි.

6. පරෙ ච න විජානනි
මයමෙතථ යමාමසෙ;
යෙ ච තතථ විජානනි
තතො සමමනි මෙධගා

(කෝසළි - කොසළිඛික නිකුඳු පූර්ව)

ඇතැම් කෙනෙක් මෙහි දී අපි මැරෙමු යි හෝ විනාශයට පත් වෙමුයි නොදනිත්, යම් කෙනෙක් ඒ කාරණය දනිත් නම් ඒ කරණකොට කලහයෝ (කෝලහලයෝ) සංසිඳෙත්.

- 7. සුභානුපසසිං විහරනතං
 ඉඤ්චියෙසු අසංචුතං
 භොජනමති ච අමතතඤ්ඤං
 කුසීතං භීතවීරියං
 තං වෙ පසතති මාරො
 වාතො රුක්ඛං ච දුබ්බලං

(සෞතව්‍ය - චූළකාල, මහාකාල ඇරඹ)

යමෙක් තමා දක්නා රූපාදිය ප්‍රියමනාප වශයෙන් සලකමින් වාසය කෙරේ ද, ඇස් කන් නාසාදී ඉන්ද්‍රියයන්ට කැමති සේ හැසිරෙන්නට ඉඩ-දේ ද, ආහාරයෙහි පමණ නොදැනී ද, කම්මැලිවේ ද, අඩු වීර්ය ඇත්තේ ද, ඒ පුද්ගලයා, වාතය දුර්වල ගසක් බිම හෙලන්නා සේ, කෙලෙස් මරුවා විසින් බිම හෙළනු ලැබේ.

- 8. අසුභානුපසසිං විහරනතං
 ඉඤ්චියෙසු සුසංචුතං
 භොජනමති ච මතතඤ්ඤං
 සඤ්ඤං ආරඤ්චීරියං
 තං වෙ නප්පසතති මාරො
 වාතො සෙලංච පබ්බතං

(සෞතව්‍ය - චූළකාල, මහාකාල ඇරඹ)

යමෙක් තමා දක්නා රූපාදිය ප්‍රියමනාප වශයෙන් නොගෙන වාසය කරයි ද, ඇස් කන් නාසාදී ඉන්ද්‍රියයන්ට කැමති සේ හැසිරෙන්නට නොදී හික්මවයි ද, ආහාරයෙහි ප්‍රමාණය දන්නේද, ශ්‍රද්ධා ඇත්තේ ද, වැඩු වීර්ය ඇත්තේද, ඒ පුද්ගලයා, වාතය ගල් පර්වතයක් සොලවන්නට අසමර්ථ වන්නා සේ, මාරයා විසින් නොමඬිනු ලැබේ.

- 9. **අභිකකසාවො කාසාවං**
යො චරටං පරිදහෙසසති
අපෙතො දමසවෙන
න සො කාසාව' මරහති
(bzfgha නුවර - දෙවිදන් තෙර ඇරඹ)

කෙලෙස් කසට සහිත වූ, ඉන්ද්‍රිය දමනයෙන් හා ඇත්ත කීමෙන් ඉවත් වූ, යමෙක් කසාවත් හඳින්වේද, හෙතෙම ඒ කසාවත දැරීමට සුදුස්සෙක් නොවේ.

- 10. **යො ච වහතකසාව'සස**
සීලෙසු සුසමාහිතො
උපෙතො දමසවෙන
ස වෙ කසාව' මරහති
(bzfgha නුවර - දෙවිදන් තෙර ඇරඹ)

යමෙක් දුරු කළ කෙලෙස් කසට ඇත්තේ ද, ශීලයෙහි මනාසේ පිහිටියේ ද, ඉන්ද්‍රිය දමනයෙන් හා ඇත්ත කීමෙන් යුක්ත වූයේ ද, ඒ පුද්ගලයා කසාවත් දැරීමට යෝග්‍ය වේ.

- 11. **අසාරෙ සාරමහිනො**
සාරෙ වා'සාරදසසිනො
තෙ සාරං නාධිගච්ඡති
මිච්ඡා සංකපප ගොචරා
(වේච්චනාභාමිය - සංචය ඇරඹ)

යම් කෙනෙක් වැදගත් නොවූ නිසරු අදහස් වල හරයක් ඇතැයි සිතත් ද සාරවත් ධර්මයන් නිසරු කොට සලකත් ද, වැරදි අදහස් වලට ගොදුරු වූ ඔවුහු මාර්ග ඵලාදී සාරය නොලබත්.

12. සාරං ච සාරතො ඤජචා
අසාරං ච අසාරතො
තෙ සාරං අධිගචජනති
සමමා සංකපප ගොචරා

(චේතීවිභාෂාවය - සංජයා ඇචබ්බ)

යහපත් අදහස් ඇති යම් කෙනෙක් සාරවත් දෙය සාරවත් යයි දැනගනිත් ද නිසරු දෙය නිසරු යයි දැන ගනිත් ද, ඔවුහු මාර්ගඵලාදී සාරය ලබා ගනිත්.

13. යථා'ගාරං දුච්ජනං
වුට්ඨි සමතිච්ජකධති,
ඵචං අභාවිතං චිතතං
රාගො සමතිච්ජකධති

(චේතීවිභාෂාවය - තන්දු තෙච්චන් ඇචබ්බ)

යම් සේ වර්ෂාව යහපත් සේ සෙවිලි නොකළ ගෙය තෙමෙයි ද එමෙන්ම ධර්මය අනුව නොවැඩු සිත රාග තෙමේ විනිවිද යයි, හෙවත් රාගතෙම ඵ- වැනි සිත තෙත් කරයි.

14. යථා'ගාරං සුච්ජනං
වුට්ඨි භ සමතිච්ජකධති,
ඵචං සුභාවිතං චිතතං
රාගො භ සමතිච්ජකධති

(චේතීවිභාෂාවය - තන්දු තෙච්චන් ඇචබ්බ)

යම් සේ වර්ෂාව යහපත් සේ සෙවිලි කළ ගෙය නොතෙමයි ද එමෙන්ම මනා සේ ගුණධර්ම වලින් පුරුදු කළ සිත රාගතෙම විනිවිද නොයයි, ඒ සිතට

රාගය ඇතුළේ නොවේ.

- 15. **ඉධ සොවති, පෙච්ච සොවති,
පාපකාරී උභයතථ සොවති,
සො සොවති, සො විහඤ්ඤාදුති
දීඝවා කමම කිලුට්ඨමතතනො**

(චේතවිභාභාවය - චූඤ්ඤාකර්ම ඇරඹ)

පච්චි කරන්නා මෙලොවදීත් ශෝකයට පැමිණේ, පරලොවදීත් ශෝකයට පැමිණේ, දෙලොවදීම ශෝකයට පැමිණේ. හෙතෙම තමාගේ නපුරු ක්‍රියාව දැක ශෝක කෙරේ, වෙහෙසට පත් වේ.

- 16. **ඉධ මොදති, පෙච්ච මොදති,
කතපුඤ්ඤා උභයතථ මොදති,
සො මොදති, සො පමොදති
දීඝවා කමමච්ඡුද්ධිමතතනො**

(චේතවිභාභාවය - ධර්මික උපායක ඇරඹ)

පින් කළ පුද්ගලයා මෙලොවදීත් සතුටු වේ, පරලොවදීත් සතුටු වේ, දෙලොවදීම සතුටු වේ. තමාගේ යහපත් ක්‍රියාව දැක හෙතෙම සතුටු වේ, විශේෂයෙන් සතුටු වේ.

- 17. **ඉධ තප්පති, පෙච්ච තප්පති,
පාපකාරී උභයතථ තප්පති;
පාපං මෙ කතනති තප්පති,
හියෙභා තප්පති දුග්ගතිං ගතො**

(චේතවිභාභාවය - ඤේදනේ තෙරැන් ඇරඹ)

පච්චි කරන්නා මෙලොවදීත් තැවේ, පරලොවදීත්

තැවේ, දෙලොවදීම තැවේ. හෙතෙම “මා විසින් පවක් කරන ලදැ” යි සිතා (මෙලොවදී) තැවෙයි; පරලොවදී දුගතියකට පැමිණියේ (දුක් විඳිමින්) බොහෝ සේ තැවෙයි.

- 18. **ඉඬ හඳුති, පෙව්ව හඳුති,
කතපුඤ්ඤා උභයත්ථ හඳුති;
පුඤ්ඤං මෙ කතන්ති හඳුති;
හියෙතා හඳුති සුගතිං ගතො.**

(ජේතවනාරාමය - ඡූළනා දේවී ඇච්ච)

පින් කළ පුද්ගලයා මෙලොවදීත් ප්‍රීතිමත් වෙයි, පරලොවදීත් ප්‍රීතිමත් වෙයි, දෙලොවදීම ප්‍රීතිමත් වෙයි. හෙතෙම “මා විසින් පින්ක් කරන ලදැ” යි සිතා (මෙලොවදී) ප්‍රීතිමත්වෙයි; (පරලොවදී) සුගතියකට ගියේ (සැප විඳිමින්) වඩාත් සතුටුවෙයි.

- 19. **ධනුම්පි වෙ සතිතං භාසමානො
හ තකකරො හොති නරො පමතො,
ගොපොව ගාවො ගණයං පරෙසං
හ භාගවා සාමඤ්ඤාසස හොති**

(ජේතවනාරාමය - යතාච්ච තෙච්චන් දොනමක් ඇච්ච)

ප්‍රමාදී වූ යම් පුද්ගලයෙක් බොහෝ ධර්මය අනුන්ට කියතත් තමා එයට අනුව නොපිළිපදින්නේ නම් හෙතෙම අනුන්ගේ ගවයන් ගණන්කරමින් රක්තා ගොපල්ලෙකු මෙන් මහණකමෙන් ලැබිය යුතු ඵලයට කොටස්කාරයෙක් නොවෙයි. (අනුන්ගේ ගවයන් රකින්නා කිරි ආදී පස්ගේ රසයට හිමියෙක් නෙවෙයි, එමෙන්ම අනුන්ට බණ කියතත් තමා

ඒ ධර්මයෙහි නොහැසිරෙන්නේ නම් හෙතෙම මාර්ගඵල නොලබයි.)

20. අපමපි වෙ සහිතං භාසමානො
ධම්මස්ස හොති අනුධම්මචාරී,
රාගං ච දෝසං ච පතාය මොහං
සමමපපභානො සුවිමුත්තචිත්තො
අනුපාදියානො ඉධ වා හුරං වා
ස භාගවා සාමඤ්ඤස්ස හොති
(ජේතවනාරාමය - යහළු තෙවැන් දෙනමක් ඇරබ)

යමෙක් ස්වල්ප ධර්මයක් අනුන්ට කියතත් ධර්මයට අනුව පිළිපදින්නෙක් වේ නම් හෙතෙම රාගය ද ද්වේශය ද මෝහය ද දුරුකොට, පඤ්චස්කන්ධාදිය මනා සේ දැන, කෙලෙසුන්ගෙන් මිදුණු සිතැත්තේ, මෙලොව හෝ පරලොව ඇති කිසි දෙයක් තමාට අයත් යයි නොසිතන්නේ මාර්ගඵලයන්ට කොටස්කාරයෙක් වෙයි.

2. අසමාදි වග්ග

21. අසමාදො අමතපදං,
 පමාදො මච්චනො පදං;
 අසමතතා හ මීයනති;
 යෙ පමතතා යථා මතා
 (කෝෂකාභාමය - උදෙහි වනු)

කුශල ක්‍රියාවන් හි ප්‍රමාද නොවීම හෙවත් නොපසුබට වීම නිවණ ලැබීමට හේතු වෙයි. කුශල ක්‍රියාවන් හි ප්‍රමාද වීම හෙවත් අකුශල ක්‍රියාවන් හි යෙදීම මරණයට හෙවත් සසර නැවත නැවත ඉපදීමට හේතු වෙයි. ප්‍රමාදී නොවූවෝ නොමැරෙත්; ප්‍රමාදී වූවෝ මළුවන් වැනියහ. (නොපමාවූවෝ මරණයක් නැති තත්ත්වයට පැමිණෙති. පමා වූවෝ ඒ තත්ත්වයට නොපැමිණ නැවත මරණයට පත් වෙති.)

22. එතං විසෙසතො ඤාතවා
අපමාදමහි පණ්ණිතා
අපමාදෙ පමොදනහි
අරියානං ගොචරෙ රතා
(සෝඡනාරාමය - උදෙණ ව්‍යඤ්ඤා)

ආර්ය නමැති බුදු-පසේබුදු-රහතන් නිතර ආශ්‍රය කරන, සතිපට්ඨානාදී ධර්මයන්හි ඇලුණු, නුවණැත්තෝ (උඩින් ගාථාවේ කියවුණු සේ) අප්‍රමාදයෙහි ඇති මේ කාරණය විශේෂයෙන් දැන අප්‍රමාදයෙහි ඇලෙත්.

23. තෙ ඤායිනො සාතතිකා
නිව්වං දුඤ්ඤපරකකමා
චුසනහි ධීරා නිබ්බානං
යොගකෙබ්බං අනුත්තරං
(සෝඡනාරාමය - උදෙණ ව්‍යඤ්ඤා)

ධ්‍යාන වඩන්නා වූ, නිරතුරු පැවති චීර්යයෙන් හා දැඩි උත්සාහයෙන් යුක්ත වූ ඒ නුවණැත්තෝ කාමබන්ධනාදී බන්ධනයන්ගෙන් නිදහස් වූ අනුත්තරම වූ නිවණ ලබත්.

24. උට්ඨානවතො සතිමතො
සුචිකමසස නිසමමකාරිනො
සඤ්ඤාදුතසස ව ධම්මජීවිනො
අපමත්තසස යසෝතිවච්චිති.
(චේඨවනාරාමය - කුච්ඡාසෝඤ්ඤා ව්‍යඤ්ඤා)

නොපසුබට චීර්ය ඇති, පව් නොකිරීමට හා කුසල් කිරීමට පිහිටුවාගත් සිහිය ඇති, කයින් වචනයෙන් සිතින් නිදොස් දෙය කරන්නා වූ, නුවණින් විමසා ක්‍රියා කරන්නා වූ හික්මවා ගත්

කායකර්මාදිය ඇති, ධාර්මික ව ජීවත්වෙන්නා වූ, අප්‍රමාදී පුද්ගලයාගේ කීර්තිය වැඩේ.

25. උට්ඨානෙන් පසු මාදෙන
සඤ්ඤාදායක දායක ව
දීපං කඨිරාථ මෙධාවි
යං ඔක්ඛො නාතිකීරති

(චේතවිනාහාරාමය - ත්‍රිමුල පන්චක නෙච්චන් ඇරඹ)

පණ්ඩිතයා නොපසුබට වීර්යයෙන් ද (යටකී) අප්‍රමාදයෙන් ද කය වචන දෙක හික්මවන ශීලයෙන් ද ඇස් කන් ආදී ඉන්ද්‍රියයන් මැඩ පැවැත්වීමෙන් ද ගං වතුරෙන් යට නොවන දූපතක් සාදන්නේය. (සත්ත්වයා යට කරන සැඩ පහර නම් කාම-භව-දෘෂ්ටි-අවිද්‍යා යන සතරයි. ඒ කාමාදී සැඩපහර වලින් යට නොවන දූපත නම් නිවණයි.)

26. පමාදමනුයුතු ජනනි
ධාලා දුමෙමධිනො ජනා;
අපපමනො හි කඨායනො
ධනං සෙට්ඨංව රකඛති

(ජේතවිනාහාරාමය - නැකැත් කෙළියක් ඇරඹ)

අඥාන වූ නපුරු අදහස් ඇති මිනිස්සු ප්‍රමාදයෙහි යෙදෙත්. නුවණැති පුද්ගලයා උසස් ධනයක් මෙන් අප්‍රමාදය රකී.

27. මා පමාදමනුයුකෙදුපටි,
 මා කාමරතිසඵලං;
 අපපමනො හි ක්කායනො
 පපොති චිපුලං සුඛං
 (ජේතවනාරාමය - තැනැත්තෙකුගේ ඇඳුම)

ප්‍රමාදයෙහි නොයෙදෙව්, කම් සැපෙහි ඇලී නොවසව්. (යහපත් දේ කිරීමෙහි) ප්‍රමාද නොවූ පුද්ගලයා ධ්‍යාන වඩමින් මහත් සැපයට පැමිණේ.

28. පමාදං අපමාදෙන
 යදා නුදති පණ්ඨිතො
 පඤ්ඤාපාසාද මාරුසෙහ
 අසොකො සොකිතිං පථං
 පබ්බතට්ඨොව භුමමට්ඨං
 ධීරො ධාලො අවෙකඛති.
 (ජේතවනාරාමය - මහ කාර්ණපුත්‍රයාගේ ඇඳුම)

යම් කලෙක නුවණැත්තා අප්‍රමාදයෙන් ප්‍රමාදය දුරු කරයි ද, ශෝක රහිත වූ චීරයවත් වූ හෙතෙම ප්‍රඥා නමැති ප්‍රාසාදයට නැගී ශෝක සහිත වූ අඥාන වූ සත්ත්ව සමූහයා දෙස බලයි. (කවරෙකු මෙන්ද?) පර්වතයකට නැගී මිනිසෙක් පහත් බිම සිටි මිනිසුන් දෙස බලන්නාක් මෙන්.

29. අපපමනො පමනෙසු
 සුතෙසු ධනුජාගරො
 අබලසංච සීඝසෙසා
 හිත්වා යාති සුමෙධසො
 (ජේතවනාරාමය - බිඳුන් දෙනමක් ඇඳුම)

(අකුශල ක්‍රියාවන් හි යෙදීමෙන්) ප්‍රමාදී

පුද්ගලයන් අතරෙහි අප්‍රමාදී වූද, කෙලෙස් නින්දෙන් නිදන පුද්ගලයන් අතරෙහි නිදි දුරු කර සිටින්නා වූ ද යහපත් නුවණැති පුද්ගලයා, ශීඝ්‍ර ගමන් ඇති අශ්වයෙක් දුර්වල අසෙකු පසු කොට යන්නා සේ, ඒ ප්‍රමාදී පුද්ගලයන් පසු කොට (නිවණට) යයි.

- 30. **අප්‍රමාදෙන මඝවා**
දෙවනං සෙට්ඨතං ගතො
අප්‍රමාදං පසංසන්ති;
පමාදො ගරහිතො සදා
(වේ. 2. 10 - 2. 10. 1)

ගකු තෙමේ කුශල ක්‍රියාවන් හි ප්‍රමාද නොවීම නිසා දෙවියන්ගේ අධිපති බවට පැමිණියේය. (එබැවින්) පණ්ඩිතයෝ අප්‍රමාදය පසසත්. ඔවුන් විසින් ප්‍රමාදය හැම කල්හී ගර්හාවට භාජන කරන ලදී.

- 31. **අප්‍රමාදරතො භික්ඛු**
පමාදෙ භයදසසිවා
සංයෝජනං අණුං ථූලං
ඛිභං අග්භිව ගච්ඡති.
(ජේතවනාරාමය - නි. 2. 10. 1)

ප්‍රමාදයෙහි භය දක්නා වූ අප්‍රමාදයෙහි ඇලුණු මහණ තෙමේ සියුම් වූ, දළ වූ, සසර බැමි දවමින් ගින්නක් සේ ගමන් කරයි.

32. අප්‍රමාදරතො හිකඛු
පමාදෙ භයදසසිවා
අභධො පරිභාභාය
හිධාණාසෙඝච සහතිකෙ

(ජේතවනාරාමය - නිගමනි-ස්ථය තෙරුන් ඇරඹ)

ප්‍රමාදයෙහි භය දක්නා වූ, අප්‍රමාදයෙහි ඇලුණු හික්කු තෙමේ (විදුර්ගතාවෙන් හෝ මාර්ගඵල වලින්) පිරිහෙන්නට යෝග්‍ය නොවේ; හෙතෙම නිවණ සම්පයෙහිම වෙයි, (නිවන් ලැබීමට ප්‍රවූයේම වෙයි.)

3. චිත්ත වග්ග

33. එඤ්ඤාං වපලං චිත්තං
 දුර්කඛං දුහිචාරයං
 උජුං කරොති මෙධාවී
 උසුකාරොච තෙජනං

(චාලිකා පඤ්ඤා - මේඝය තෙජනේ පැරබ්බ)

නුවණැති පුද්ගලයා එහා මෙහා පනින්නාවූ, එක් තැනෙක නොනවතින්නා වූ, රැකීමට අපහසු වූ, වැළැක්වීමට අපහසු වූ, සිත ඇඳ හැර කෙළින් කරයි, (කුමක් මෙතේද?) ඊතල සාදන්නා ඊයේ ඇඳ හැර සෘජු කරන්නාක් මෙනි.

34. වාරිජොව ඵලෙ ඩිතො
ඔකමොකත උධහතො
පරිච්ඡද්ධිං චිතතං
මාරධෙය්‍යං පහාතවෙ

(වාලුකා ජබ්බන - චේෂ්ඨ තෙරුන් ඇරඹ)

දියෙන් උඩට ගෙන ගොඩ දැමූ මත්ස්‍යයකු දැලෙන් නා සේ මාරයාගේ බැමි කැඩීම සඳහා (භාවනාවෙහි) යෙදවූ මේ සිත එහා මෙහා දැලෙයි.

35. දුහතිගගහස්ස ලහුහො
යථිකාමනිපාතිනො
චිතතස්ස දමථො සාධු;
චිතතං දහතං සුඛාවහං

(සැවැත්නුවර - වහණකු ඇරඹ)

නිග්‍රහයට පත් කිරීම අපහසු වූ, ඉක්මන් ගමන් ඇත්තා වූ, කැමැති තැනෙක එල්බගන්නා වූ සිත දමනය කිරීම යහපති. දමනය කළ සිත සැප එළවන්නේය.

36. සුදද්දසං සුහිපුණං
යථිකාමනිපාතිනං
චිතතං රකෙඛථි මෙධාචී
චිතතං ගුතතං සුඛාවහං

(සැවැත් නුවර - වහණකු ඇරඹ)

නුවණැත්තා රූපයක් නැති බැවින් දැකීමට ඉතා අපහසු වූ, ඉතා සියුම් වූ, කැමති කැමති අරමුණක වැටෙන්නාවූ, සිත රකින්නේය. එසේ රැකගත් සිත සැප එළවන්නේය.

37. දුර්ධනමං ඵකචරං
අසරිරං ගුහාසයං
යෙ චිතතං සඤ්ඤාදමෙසසනඤ්ඤි
මොක්ඛනඤ්ඤි මාරධිජධනා

(සැවැත්නුවර - නාගිනෙය්‍ය සංඝරත්න මාලා තෙරුන් ඇරඹ)

යම් කෙනෙක් බොහෝ දුර ගමන් කරන්නා වූ, තනිව හැසිරෙන්නා වූ, ඇසට පෙනෙන රූපයක් නැත්තා වූ, හෘදය නමැති ගුහාවෙහි වසන්නා වූ සිත හික්මවත් ද, ඔවුහු මාරයාගේ බැමි වලින් මිදෙත්. (බොහෝ දුර තිබෙන දෙයක් වුවත් මොහොතකදී සිහිකරන බැවින් සිත දුර ගමන් කරන්නෙකැයි කියනු ලැබේ.)

38. අනවටඨිත චිතතසා
සඤ්ඤමං අච්ඡානතො
පරිපලවපසාදසා
පඤ්ඤාදා න පරිපුරති

(සැවැත්නුවර - විත්තානම් තෙරුන් ඇරඹ)

එක් අරමුණක නොපිහිටෙවි සිතැති, සත්‍ය ධර්මය නොදන්නා වූ, වඤ්චල ශ්‍රද්ධා ඇති නොහොත් ඉල්පිහිය ඉන්ද්‍රියයන් ඇති පුද්ගලයාගේ ප්‍රඥාව නොවැඩේ.

39. අනවසසුත චිතතසා
අනනවාහතවෙතසො
පුඤ්ඤාදාපපභිහසා
නඤ්ඤි ජාගරතො නයං

(සැවැත්නුවර - විත්තානම් තෙරුන් ඇරඹ)

රාගයෙන් තෙත් නොවූ සිතැති, ද්වේශයෙන්

දළ නොවූ සිතැති, පින් පව් දුරු කළ, කෙලෙස් නිදි නැති පුද්ගලයාට (සසර) හයක් නැත.

- 40. **කුමතුපමං කායමීමං විදිතවා**
නගරජපමං චිත්තමීදං ධිපෙතවා
යොධෙව් මාරං පඤ්ඤාසුධෙන;
ජීතං ච රකෙඛ, අනිවෙසනො සියා

(සැවැත්තුව - විදුශික තෙරුන් ඇරඹ)

මේ කය මැටි භාජනයක් වැනි යයි දැන, මේ සිත (මනාසේ රැකි) නුවරක් මෙන් පිහිටුවා, ප්‍රඥා නැමැති ආයුධයෙන් මාරයා හා යුද්ධ කරවී. (එසේ යුද්ධ කොට) දිනා ගත් දේ රැකගත යුතුයි; (සිත එකඟ කොට සමාපත්තියකට ඇතුළු වූ පමණින්) සෑහීමට පත් නොවිය යුතුයි.(ශරීරය බිඳී යන මැටි බඳුනක් සේ අනිත්‍ය යයි දැන, ඒ භාවනාව නිසා කෙලෙස් සතුරන්ට ළං විය නොහැකි බැවින් තමාගේ සිත සුරැකි නුවරක් මෙන් කොට කෙලෙස් සතුරන් හා යුද්ධ කළ යුතු යයි දක්වන ලදී.)

- 41. **අචිරං චත්තං කායො**
පධවිං අධිසෙසසති
ප්‍රඥො අපෙතවිඤ්ඤාණො
තිරජවං ච කලිඛගරං

(සැවැත්තුව - පුනිගන්ත තෙරුන් ඇරඹ)

මේ ශරීරය නොබෝ කලකින් පහවගිය සිත් ඇතිව ඉවත දමන ලද්දේ වැඩකට නැති දිරා ගිය ලීයක් මෙන් පොළොවෙහි නිදන්නේය.

42. දිසො දිසං යං තං කයිරා,
 වේරි වා පන වේරිනං
 මිවජා පණිහිතං චිත්තං
 පාපියො නං තතො කරෙ
 (කෝසල - නන්ද භෝජ්‍යාලයා ඇරඹ)

හතුරෙක් හතුරෙකුට යම් අනර්ථයක් කරන්නේ ද, වෛරකාරයා වෛරකාරයෙකුට යම් අනර්ථයක් කරන්නේ ද, වැරදි සේ පිහිටුවාගත් (තමාගේ) සිත එයට වඩා දරුණු අනර්ථයක් තමාට කරන්නේය.

43. න තං මාතා පිතා කයිරා,
 අඤ්ඤා වා පි ච ඤාතකා,
 සමමා පණිහිතං චිත්තං
 සෙය්‍යසො නං තතො කරෙ
 (සැවැත්තුවර - ජොරෙය්‍ය තෙරුන් ඇරඹ)

මනාසේ පිහිටුවාගත් සිත තමා උසස් බවට පමුණුවයි. ඒ පැමිණවීම මවුපියන් විසින් හෝ අන්‍ය වූ නෑයන් විසින් නොකළ හැක්කකි. (මවුපිය නෑයන් විසින් කළ හැකි යහපතට වඩා යහපතක් මනා සේ පිහිටවූ සිත නිසා සිදුවේ.)

4. සුඤ්ච වග්ග

44. කො ඉමං පඨවිං විජේසසති
 යමලොකං ච ඉමං සදෙවකං?
 කො ධම්මපදං සුදෙසිතං
 කුසලො පුපථිමච පචෙසසති?

(සැවැත්තුවර - 20වී කථා ඇඳුණු 500ක් නිකුත් ඇරඹ)

කවරෙක් මේ පොළොවත්, දෙව්ලෝ සහිත සතර අපායත්, තත්ත්වාකාරයෙන් දැනගනීද? කවරෙක් දැක් මාලාකාරයකු මල් තෝරාගන්නා සේ, මනාසේ දෙසු ධර්මපදයන් අවබෝධ කරන්නේද?

- 45. සෙබො පධිච්චි විජේසංඝති
 යමලොකං ච ඉමං සදෙවකං
 සෙබො ධම්මපදං සුදෙසිතං
 කුසලො පුප්ඵච්ච පටෙසංඝති
(සැවැත්තුවර - 20වී කථා ඇලුණු 500ක් නිකුත් ඇරඹ)

සේඛ පුද්ගලයා මේ පොළොවත්, දෙව්ලෝ සහිත සතර අපායත්, තත්වාකාරයෙන් දැනගනී. සේඛ පුද්ගලයා දැක්ම මාලාකාරයකු මල් තෝරාගන්නා සේ මනාසේ දෙසු ධර්මපදයන් අවබෝධ කරයි. (සේඛ පුද්ගලයා නම් සෝවාන් මග පල ලැබූ දෙදෙනා ද, සකාදාගාමී මග පල ලැබූ දෙදෙනා ද, අනාගාමී මග පල ලැබූ දෙදෙනා ද, රහත් මග පමණක් ලැබූ පුද්ගලයා ද, යන සත් දෙනයි.)

- 46. චේණුපමං කායමිමං විදිත්වා
 මර්චිධම්මං අභිසම්බුධානො
 ඡේත්වාන මාරුසං පපුප්ඵකානි
 අදසංගං මච්චුරාජසං ගච්ඡ
(සැවැත්තුවර - විර්ගුච්ච කමටුගත් ලොකගත් නිකුත්වූත් ඇරඹ)

මේ ගරීරය පෙන පිඬක් මෙන් (වහා බිඳී යන්නකැයි) දැන, එය මිරිඟුවට සමාන මායාවකැයි අවබෝධ කොට මල් සරයයි කියනු ලබන කෙලෙස් බැමි සිඳ දමා ඔහුට නොපෙනෙන තැන වූ නිවණට යන්නේය.

- 47. පුප්ඵානි හේව පච්චනනං
 ධ්වංසනතමනසං නරං
 සුත්තං ගාමං මහොසොච
 මච්චු ආදාය ගච්ඡති
(සැවැත්තුවර - විශුච්ච කුමාරයා ඇරඹ)

කම් සැප විඳීමට උවමනා දේවල් ම රැස් කරන්නා වූ, ඒ කම් සැපයෙහි විශේෂයෙන් ඇලුණු සිත් ඇති මිනිසා, මහ ගං වතුරක් නිදා සිටින මිනිසුන් ඇති ගමක් යට කරගෙන යන්නා සේ, මාරයා රැගෙන යයි.

48. පුප්ඵාහි හේව පච්චන්තං
බ්බාසත්තමහසං භරං
අභිතං යෙව කාමෙසු
අන්තකො කුරුතෙ වසං

(සැවැත්නුවර - පතිපුත්තීයා ඇරඹ)

පඤ්චකාමයන් නැමැති මල් පමණක් රැස් කරන්නා වූ, විශේෂයෙන් එහි ඇලුණු සිත් ඇති මිනිසා ඒ කාමයන් හි තෘප්තියට නොපැමිණ සිටි කල්හිම මාර තෙමේ තමාගේ වසඟයට ගනී.

49. යථාපි භමරො පුප්ඵං
වණ්ණාග්ගධං අහෙධියං
පලෙහි රසමාදාය
ඵවං ගාමෙ මුඛි වරෙ

(සැවැත්නුවර - මයුරු කෝසිය සිටු ඇරඹ)

යම් සේ බමරෙක් (හෝ මීමැස්සෙක්) මලක් වෙතට පැමිණ මලේ තිබෙන වර්ණයට හෝ සුවඳට හානියක් නොකොට රොන් හා මල් පැණි රැගෙන යන්නේද, එමෙන් හිඤ්ඤතෙම ගමේ මිනිසුන්ට කරදර නොවන සේ (ඔවුන් ට හානියක් නොකොට) ගමෙහි හැසිරෙන්නේය.

50. න පරෙසං විලොමානි
න පරෙසං කතාකතං
අත්තනොච අවෙකෙඛය්‍ය
කතානි අකතානි ච

(සැවැත්නුවර - ජාතිකාධිපති ඇරඹ)

අනුන්ගේ කියා වල ගැළපෙන නොග
ැළපෙන තැනුත්, ඔවුන් කළ නොකළ දෙයත්,
නොබලන්නේය, තමාගේම කළ, නොකළ, දෙය
ගැන විමසා බලන්නේය. (අනුන්ගේ ඇද කුද හරි
වැරදි නොසොයා තමාගේ ම ඇද කුද බැලිය යුතුය.)

51. යථා පි රුචිරං පුප්ඵං
වණණුවනං අගභධකං
ඵචං සුභාසිතා වාවා
අඵලා හොති අකුඛධතො.

(ජ්‍යෙෂ්ඨාණි උච්ඡු ඇරඹ)

මනොඥ වූ මලක් මනා පැහැයෙන් යුක්ත
වුවත් සුවඳ නැත්නම් නිශ්ඵල වන්නා සේ, මනා සේ
දෙසූ ධර්මය නොපිළිපදින්නාට නිශ්ඵල වේ.

52. යථාපි රුචිරං පුප්ඵං
වණණුවනං සගභධකං
ඵචං සුභාසිතා වාවා
සඵලා හොති සකුඛධතො

(ජ්‍යෙෂ්ඨාණි උච්ඡු ඇරඹ)

මනොඥ වූ පැහැය ඇති මල සුවඳින් ද යුක්ත
වී නම් (එය පළඳින්නාගේ) සිරුර සුවඳවත් කරන්නා
සේ මනා සේ දෙසූ ධර්මය පිළිපදින්නා ඵල සහිත
වේ.

53. යථා පි පුප්ඵරාසිමනා
කසිරා මාලාගුණේ ධනු
ඵලං ජාතෙන මචේවන
කතතධ්වං කුසලං ධනුං.

(සැවැත්තුවර් - විශාඛාව ඇරඹ)

යම් සේ මල් දම් ගොතන්නෙක් බොහෝ මල් වලින් බොහෝ වූ මල් මාලා සාදන්නේද, එමෙන් මෙලොව උපන් මිනිසා විසින් බොහෝ කුසල් කළ යුතුය.

54. න පුප්ඵගජේධා පට්ඨාතමෙති,
න වජ්ජනං තගරං-මඤ්ඤිකා වා,
සතං ච ගජේධා පට්ඨාතමෙති,
සධ්ධා දිසා සපපුරිසො පචාති.

(සැවැත්තුවර් - ඇතඳු තෙරුන් ඇරඹ)

මල් සුවඳ හෝ සඳුන්-තුවරලා-බෝලිද්ද මල් වල සුවඳ හෝ උඩු සුළඟට නොයයි, සත්පුරුෂයන්ගේ සිල් සුවඳ උඩු සුළඟට යයි, සත්පුරුෂ තෙමේ හැම දිශාවන් හි තමාගේ සිල් ගුණ සුවඳ පතුරුවයි.

55. වජ්ජනං තගරං වාපි
උපපලං අථ වසසිකි
ඵතෙසං ගජධිජාතානං
සීලගජේධා අනුතතරො

(සැවැත්තුවර් - ඇතඳු තෙරුන් ඇරඹ)

සඳුන් සුවඳය, තුවරලා සුවඳය, මානෙල් සුවඳය, දැසමන් සුවඳය, යන යම් සුවඳ සමූහයක් වේ නම් ඒ සියලු සුවඳ වර්ගයන්ට වඩා සිල් සුවඳ ශ්‍රේෂ්ඨයි.

56. අප්පමතො අයං ගජොධා
 යායං තගරචඤ්ඤි
 යො ච සීලචතං ගජොධා
 චාති දෙවෙසු උත්තමො
(චේතීවන - මහ කප්පුන් තොරණ අපරාම)

කුචරලා හෝ සඳුන් පිළිබඳ වූ යම් සුවඳක් වේ නම් එය අල්ප මාත්‍ර එකකි, සිල්වතුන් ගේ යම් සුවඳක් වේ නම් එය දෙව් ලෝ වලත් පැතිර යේ.

57. තෙසං සමපනසීලානං
 අප්පමාදච්ඡාර්ථනං
 සමමදඤ්ඤා විමුත්තානං
 මාරො මග්ගං හ විඤ්ඤි.
(චේතීවන - භොධික තොරණගේ උච්ඡාර්චනාණය අපරාම)

පිරු සිල් ඇති, කුශල ධර්මයන් හි අප්‍රමාදීව වසන, මනා සේ ධර්මය අවබෝධ කොට කෙලෙසුන්ගෙන් මිදුණු, ඒ උතුමන් ගිය මග මාරයා නොදකී. (එය ඔහුට සොයා ගත නොහැක.)

58. යථා සංකාරධානසමීං
 උජාධිතසමීං මහාපටේ
 පදුමං තපට් ජායෙට්ඨ
 සුවිගජධං මනොරමං.

59. එවං සංකාරභූතෙසු
 අනධභූතෙ පුට්ඨස්ථනෙ
 අතිරොචති පඤ්ඤාය
 සමමා සමුද්ධා සාවකො.
(ජේතවන - ගරුභූතාණයන් අපරාම)

(58) මහ මග දැමූ කසල ගොඩක යම් සේ මනා සුවඳැති මන වඩන්නා වූ මල් හට ගනී ද (59) එමෙන් කසල ගොඩ වලට සමාන වූ (නුවණැස් නැති බැවින්) අන්ධ වූ නූගත් මිනිසුන් අතරෙහි සමාස් සම්බුද්ධයන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රාවක වූ රහත් නම ප්‍රඥාවෙන් අතිශයින් බබළයි. (මහ මග දැමූ කසල ගොඩක තෙළුම් මල් හට ගැනීමක් නැති බැවින් මෙහි 'පදුම' යයි කියන ලද්දේ ගොඩ සෑදෙන මල් ගැනයි.)

5. බාල චිත්ත

60. දික්කා ජාගරතො රතති;
 දික්කං සන්නසස යොජනං;
 දික්කො බාලානං සංසාරො
 සද්ධම්මං අච්චානතං.

(ජේතවන - හැරි සෙවකයෙකු ගුරුබ)

නිදිවරන්නාට රාත්‍රිය බොහෝ දික් වූවක් සේ වැටහේ. වෙහෙසට පත්වූවහුට යොදුන දික් වූවක් සේ වැටහේ. සද්ධර්මය නොදන්නා වූ අඥානයන්ට සංසාරය දීර්ඝ වේ.

- 61. වරං වෙ නාධිගවේජය
සෙය්‍යං සදිසමතතනො,
ඵකවරියං දුඤ්ඤං කයිරා,
නථී ඛාලෙ සභායතා.

(සැවැත්තුවර - චෛත්‍යාරාම භේරවෙරුමේ සභාවාසයෙකු ඇරඹ)

කල්‍යාණ මිත්‍රයෙකු සොයන්නෙකුට තමාට වඩා ගුණ ධර්මයෙන් උසස් අයෙක් හෝ තමාට සමාන ශිලාදිය ඇත්තෙක් නොලැබේ නම්, තනිව හැසිරීම ස්ථිර ලෙස කළ යුතුය. අඥානයන් හා මිත්‍රවීම යෝග්‍ය නැත.

- 62. පුතා ම'ථී, ධනමම'ථී
ඉති ඛාලො ඵහඤ්ඤති,
අතතා හි අතතනො නථී,
කුතො පුතා? කුතො ධනං?

(සැවැත්තුවර - අනාද ඡිත්‍ර ඇරඹ)

නුවණ මද පුද්ගලයා "මට දරුවෝ ඇත, මට ධනය ඇතැ"යි සිතමින් වෙහෙසෙයි. තමාගේ ශරීරයන් තමාට අයිති නැත, අයිති වූ පුත්‍රයෝ කොයිත් ද? ධනය කොයිත් ද?

- 63. යො ඛාලො මඤ්ඤති ඛාලං
පණ්ඩිතො වාපි තෙන සො,
ඛාලො ඵ පණ්ඩිතමාහී
ස වෙ ඛාලොති චුච්චති.

(ජේතවනාරාමය - ගැටකැප්පන් දෙදෙනෙකු ඇරඹ)

යම් නුවණ මද අයෙක් තමාගේ අඥානභාවය දැනී නම් ඒ දැනීම නිසා ඔහුට පණ්ඩිතයෙකැයි කිව යුතු වේ, (තමා අඥානයෙකු බව වටහා ගත හැක්කේ

ස්වල්පයක් නුවණ ඇත්තෙකුටය.) තමා උගතෙකැයි සිතා සිටින අඥානයා ඒකාන්තයෙන්ම මෝඩයා යයි කියනු ලැබේ.

64. යාවජීවමපි වෙ ධාලො
පණ්ඩිතං පයිරපොසති
හ සො ධම්මං චිජානාති
දුඛිඛී සුපරසං යථා.

(ජේතවනාරාමය - උද්දාය් තෙරුන් ඇරඹ)

අඥානයා ජීවිතාන්තය දක්වා පණ්ඩිතයකු ආශ්‍රය කළත් ධර්මය දැන නොගනී. කුමක් මෙන් ද? සැමදාම ව්‍යඤ්ජන හැඳිගෙන හැන්දේ ඒ ව්‍යඤ්ජන වල රසය නොදන්නාක් මෙනි.

65. මුහුත්තමපි වෙ විඤ්ඤ
පණ්ඩිතං පයිරපොසති
ධිප්පං ධම්මං චිජානාති
ජීවහා සුපරසං යථා.

(ජේතවන-නාගේය්‍යක නිකායන් ඇරඹ)

නුවණැත්තෙක් ස්වල්ප වේලාවක් වත් පණ්ඩිතයෙකු ආශ්‍රය කෙරේ නම් වහාම ධර්මය දැන ගනී. කුමක් මෙන්ද? දිව ව්‍යඤ්ජන රසය වහා දැන ගන්නාක් මෙනි.

66. චරණි ධාලා දුමෙධා
අමිතෙතෙව අත්තනා
කරොනා පාපකං කම්මං
යං හොති කට්ඨසඵලං

(වේදිවනාරාමය - ඥානබුද්ධි කුටීරී ඇරඹ)

දෙලොව යහපත නොදත් අඥානයෝ නපුරු විපාක ගෙන දෙන අකුශල කර්ම කරමින් සතුරෙකුට සමාන වූ ආත්මය (තමා) හා හැසිරෙත්. (අකුසල් කරන්නා තමාම තමාට සතුරකු කර ගනී.)

67. න තං කමමං කතං සාධු
යං කරවා අනුතප්පති,
යස්ස අසසුමුඛො රොදං
විපාකං පටිසෙවති.

(ජේතවනාරාමය - භෞතියෙකු ඇරඹ)

යම් ක්‍රියාවක් කොට පසුතැවිලි වන්නේද, කඳුළු සහිත මුහුණෙන් යුතුව විඳින්නට වේද? එබඳු දේ නොකළ මැනවි.

68. තං ච කමමං කතං සාධු
යං කරවා නානුතප්පති,
යස්ස පථිතො සුමනො
විපාකං පටිසෙවති.

(ජේතවනාරාමය - සුමන මාලාකාර් ඇරඹ)

යම් ක්‍රියාවක් කොට පසුතැවිල්ලට පත් නොවේද, යම් ක්‍රියාවකගේ විපාකය ප්‍රීතියෙන් හා සතුටින් යුක්තව විඳින්නේද, ඒ ක්‍රියාව කළ සැටියෙහෙකි.

69. මධුවා මඤ්ඤති ඛාලො
යාව පාපං හ පච්චති.
යදා ච පච්චති පාපං
අථ ඛාලො දුක්ඛං නිගච්ඡති,

(ජේතවනාරාමය - උජුල්වත් තෙරණිය ඇරඹ)

යම් තාක් තමා කළ පවුකම විපාක නොදේද,
ඒ තාක් අඥානයා ඒ පවි කම මී පැණි සේ මිහිරි
කොට සලකයි. යම් කලෙක ඒ පාපය විපාක දේද
එකල්හී ඒ මෝඩයා දුකට පැමිණෙයි.

70. මාසෙ මාසෙ කුසගෙන
බාලො භුඤ්ජෙට්ඨ භොජනං;
භ සො සංඛතධම්මානං
කලං අගඝ්ඨි සොළසිං.

(ජේතවනාරාමය - ජම්බුක ආවිච්ඡක ඇරඹ)

සත්‍ය නොදත් පුද්ගලයා මසකට වරක්
කුසතණ අගිත් (තවරා) ගෙන ආහාර අනුභව කරයි;
හෙතෙම වතුස්සත්‍යාවබෝධය කළ රහතන්ගේ
දහසයෙන් කොටසක් පමණවත් නො අගනේය.
(මෙහි 'හෙතෙම' යන්නෙන් ඔහුගේ ක්‍රියාව අදහස්
කරනු ලැබේ.)

71. භ හි පාපං කතං කමමං
සජ්ජ ඛිරංව මුච්චති;
ඛහනං බාලමජෙවති
භසමච්ඡන්තොව පාවකො.

(ජේතවනාරාමය - අභිජ්ජෙතයකු ඇරඹ)

කළා වූ පාප කර්මය (දෙනගේ තනය අල්වා
ඇදී විගස) කිරි නික්මෙන්නා සේ වහා විපාක නොදේ.
ඒ පාපය අලු වලින් වැසී තිබෙන ගිනි අඟුරු සේ
අඥානයා දවමින් පසුපස්සේ ගමන් කරයි.*

* අන් හැම පරිවර්තනයකම වාගේ "කිරි වහා නොමිදෙන්නා සේ" යන අර්ථය දී තිබේ. අටුවාවද ඒ තේරුමට අනුබල දෙයි. නමුත් කිරි මිදීම හෙවත් කැටි ගැසීම 'මුච්චති' යන පාලි වචනයෙන් කියවෙන අන් තැනක් පාලි සාහිත්‍යයේ නැත. 'මුච්චති' යන්න 'නිදහස් වේ', 'පිටවේ' යන අර්ථයන් හි පමණක් පෙනේ.

72. යාවදෙව අනත්ථාය
 ඤාතනං ඛාලස්ස ජායති
 හනති ඛාලස්ස සුක්කංසං
 මුද්ධමස්ස විපාතයං,
 (නේථවිනාභාවය - සච්චිකුට ජ්‍යෙණ්‍යා ඇරඹ)

අඥානයා උගත් දෙය ඔහුට අනර්ථ පිණිසම පවතී. එය ඔහුගේ නුවණ නැමැති හිස බිම හෙලමින් කුසල් කොටස හෙවත් යහපත් ගුණ වනසයි.

73. අසතං භාවනමිවෙෂය්‍ය
 පුරෙකඛාරං ච නිකඬුසු
 ආවාසෙසු ච ඉසසරියං
 පුජා පරකුලෙසු ච.
 (නේථවිනාභාවය - සුඛමිම නෙභන් ඇරඹ)

අධික ආශා ඇති හිඤ්ඤානම තමා කෙරෙහි අවිද්‍යාමාන වූ වර්ණනාව කැමතිවෙයි, හිඤ්ඤාන් අතරෙහි ප්‍රධානත්වය ද පන්සල් වල අධිපතිකමද නොයෙක් පවුල් වලින් පුද පූජා ද ලබන්ට කැමති වෙයි.

74. මමෙව කතමඤ්ඤානතු
 ගිහි පබ්බජිතා උභෝ,
 මමෙව අතිවසා අසු
 කිච්චා කිච්චෙසු කිසම්චි.
 ඉති ඛාලස්ස සංකප්පො
 ඉවජා මානෝ ච වඩ්ඛිති.
 (නේථවිනාභාවය - සුඛමිම නෙභන් ඇරඹ)

“ගිහි පැවිදි දෙපසුයම (විහාරස්ථානයේ) වැඩ

කටයුතු සියල්ල මා විසින් කරන ලදැයි හඟිත්වා, කුඩා, මහත් කටයුතු වලදී මාගේම අවවාදය සොයත්වා”යි මෙසේ නුවණ මඳ පුද්ගලයාගේ කල්පනාවද කැමැත්තද මානයද වැඩේ.

75. අඤ්ඤා හි ලාභපතිසා.,
අඤ්ඤා හි ධර්මාණාගමිති;
ඵචමෙතං අභිඤ්ඤාය
හිතඛු ඛුද්ධස්ස සාවකො
සකකාරං භාහිනජෙදය්‍ය
චිචෙකමනුචුඡහයෙ.

(ජේතවනාරාමය - නිශ්පවනව්‍යායන තෙරුන් ඇරඹ)

ලාභ උපදවන මාර්ගය අනිකකි; නිවන් යන මග අනිකකි, යන මෙය මෙසේ දැන ඛුද්ධ ශ්‍රාවක වූ හික්කුතෙමේ ලාභ සත්කාර වලට ගිජු නොවෙයි, විචේකය වඩයි.

6. පණ්ඩිත වග්ග

76. නිධිතංව පච්චතාරං
 යං පසෙස වජ්ජ දසසිතං
 නිග්ගඤ්ඤවාදිං මොධාචිං,
 තාදිසං පණ්ඩිතං භජේ.
 තාදිසං භජමානස්ස
 සෙයෙන හොති හ පාපියො.

(ජේතවනාරාමය - හාබ් තෙජන් ඇච්ච)

නිදන් ඇති තැනක් කියන්නෙකු මෙන් යමෙක් අන්‍යයකු ගේ ඇති වරද පෙන්වයි ද, ඒ වරදට නිග්‍රහ කොට කථා කරයි ද, එවැනි බුද්ධිමත් පණ්ඩිතයෙකු සේවනය කරන්නේය, එවැන්නෙකු සේවනය කරන්නහුට යහපතක්ම සිදුවේ. අයහපතක් සිදු නොවේ.

77. ඔව්දෙය්ස්' නුසාසෙය්ස්
 අසධ්‍යා ච නිචාරයෙ,
 සතං හි සො පියො හොති,
 අසතං හොති අපපියො.

(ජේතවනාරාමය - අර්ඝ්‍යථි' පුනඛ්ඛ්‍යුක්‍යයන් ඇරඹ)

යමෙක් අනුන්ට (මේ දේ නොකළ යුතුයයි) අවවාද කෙරේද,(මේ දේ කළ යුතුයයි) අනුශාසනා කෙරේද, අසත්‍ය වූ පවිකම් වලින් වළක්වයි ද, ඒ පුද්ගලයා සන්පුරුෂයින් ට ප්‍රිය වේ, අසන්පුරුෂයින්ට අප්‍රිය වේ.

78. න භජේ පාපකෙ මිතෙත
 න භජේ පුරිසාධමෙ
 භජෙථ මිතෙත කල්‍යාණො
 භජෙථ පුරිසුත්තමෙ.

(ජේතවනාරාමය - ජනන නෙර්ජන් ඇරඹ)

පවිටු මිතුරන් සේවනය නොකරන්නේය, පහත් අදහස් ඇති මිනිසුන් සේවනය නොකරන්නේය. යහපත් ගුණ ධර්ම ඇති මිත්‍රයන් සේවනය කරන්නේය, උසස් අදහස් ඇති මිනිසුන් ආශ්‍රය කරන්නේය.

79. ධම්මපීඨි සුඛං සෙති
 විප්පසනෙතන වෙතසා;
 අරියප්පච්චේතෙ ධම්මෙ
 සදා රමති පණ්ඨිතො.

(ජේතවනාරාමය - චනා කැප්පින නෙර්ජන් ඇරඹ)

දහම් රසය වළඳන තැනැත්තා (කෙලෙස් කිලුටු නැති බැවින්) ඉතා පැහැදුණු සිතින් සැප සේ නිදයි හෙවත් වාසය කරයි. නුවණැති පුද්ගලයා හැම

කල් හි බුද්ධාදී ආර්යයන් දෙසු ධර්මයෙහි ඇලේ.

- 80. උදකං හි භයනි හෙතිකා,
උසුකාරා භමයනි තෙජනං
දුරුං භමයනි තචජකා
අත්තානං දමයනි පණ්ඨිතා.

(ජේතවනාරාමය - ඥාණික නෙරැන් ඇරබ)

කුඹුරු ආදියට ජලය ගෙතියන තැනැත්තෝ තමන් කැමති තැනකට (අගල් මගින්) දිය ගෙනයත්, ඊ සාදන්නෝ තමන් කැමති සේ ඊතල සකස් කරත්. වඩුවෝ තමන් කැමති පරිදි ලී නමත්, නුවණැත්තෝ තුමුම තමන් හික්මවා ගනිත්, හෙවත් තමන්ගේ සිත දමනය කරත්,

- 81. සෙලො යථා ඵකඝනො
චාතෙන භ සමිරති,
ඵචං නිඤ්ඤපසංසාසු
භ සමිඤ්ඤනි පණ්ඨිතා.

(ජේතවනාරාමය - ලකුණ්ටකා නැද්දිය නෙරැන් ඇරබ)

යම් සේ සිදුරු නැති ගල් පර්වතයක් වාතයෙන් කම්පා නොවේද, එමෙන් පණ්ඨිතයෝ නින්දා, ප්‍රශංසා දෙක්හි කම්පා නොවෙත්.

- 82. යථාපි රභදො ගමහිරො
විප්පසනො අනාවිලො
ඵචං ධම්මානි සුත්වාන
විප්පසීදනි පණ්ඨිතා.

(ජේතවනාරාමය - කාණ මානා ඇරබ)

ගැඹුරු වූ, පැහැදුණු දිය ඇති, නොකැළඹුණු විලක් මෙන් පණ්ඨිතයෝ ධර්මය අසා විශේෂයෙන් පහදිත්; (ඔවුන්ගේ සිත් කෙලෙස් කැළඹීම් වලින් තොර වෙත්.)

83. සධ්ධිතථ වෙ සපුරුසා චජනති.
 න කාමකාමා ලපයනති සනොා;
 සුබෙහ චුට්ඨා අථචා දුබෙහ
 නොචචාවචං පණ්ඨිතා දසසයනති.
 (ජේතවනාභාමය - ගිගානතනව දොස් කී තිකුණන් ඇරඹ)

සත්පුරුෂයෝ හැම දෙයෙහි ඇල්ම අත්හරිත්; ඒ ඒ දේ ලබා ගැනීමේ ආශාවෙන් කථා නොකරත්, නුවණැත්තෝ සැපයෙන් හෝ දුකින් යුක්තවුවාහු උස් පහත් බවක් නොදක්වත්.

84. න අත්තහෙතු, න පරසස හෙතු,
 න පුත්තමිචේජ, න ධනං, න රට්ඨං,
 න ඉචේජය්ස් අධිමෙච සම්ඤ්චිමත්තනො,
 ස සීලවා පඤ්ඤවා ධම්මකො සියා.
 (ජේතවනාභාමය - ධර්මික තෙරුන් ඇරඹ)

යමෙක් තමා නිසා හෝ අනුන් නිසා පවි නොකරන්නේ නම්, වැරදි මගින් පුතකු හෝ ධනය හෝ රටක් හෝ නොකැමති වන්නේ නම්, අධර්මයෙන් තමාගේ අභිවාද්ධිය බලාපොරොත්තු නොවන්නේ නම් හෙතෙම සිල්වතෙක්, බුද්ධිමතෙක්, ධාර්මිකයෙක් වන්නේය.

85. අපපකා තෙ මනුසෙසසු
 යෙ ජනා පාරගාමිනො;
 අථා'යං ඉතරා පජා
 තීරමෙචා' නුධාවති.
 (ජේතවනාභාමය - ධර්ම ශ්‍රවණයෙක් ඇරඹ)

(සසර සයුරේ) පරතෙරට යන්නෝ මිනිසුන් අතරෙහි දුර්ලභ වෙති (ස්වල්ප දෙනෙකි), අන්‍ය වූ වැඩි දෙනා මෙතෙර අනුවම දුවත්.

86. යෙ ව ඛො සමමදකධානෙ
ධමෙම ධමමානුවතතිනො,
තෙ ජනා පාරමෙසසනති
මච්චුධෙය්‍යං සුදුතතරං
(ජෙනවිනාභාවය - ධර්ම යුවණයෙන් ඇරඹ)

යම් කෙනෙක් මනා සේ දෙසූ ධර්මයෙහි ධර්මයට අනුව පිළිපදිත් ද, ඒ පුද්ගලයෝ එතෙර කිරීම අපහසු වූ මාරයාට අයත් පෙදෙස ඉකුත් කොට පරතෙරට යත්.

87. කණතං ධමමං විපපභාය
සුකකං භාවෙට් පණ්ඨිතො;
ඔකා අනොකං ආගමම
විවෙකෙ යථ දුරමං

88. තත්‍රා' නිරතිමිච්චෙය්‍ය
නිභවා කාමෙ අකිඤ්චනො
පරියොදපෙය්‍ය අත්තානං
චිත්තකෙලසෙහි පණ්ඨිතො.
(ජෙනවිනාභාවය - 500ක් වහන්දැ ඇරඹ)

නුවණැත්තා අකුසල් දුරු කොට කුසල් වඩන්නේය. ගිහි ගෙයින් නික්ම අනගාරික බවට පත් වූ පුද්ගලයා විසින් යම් විවේකයෙක් හි (කෙලෙසුන් ගෙන් මිදීමෙහි) සිත ඇලවීම අපහසු ද, එහි සිත ඇලවිය යුතුයි. නුවණැත්තා වස්තූකාම ක්ලේශකාමයන් දුරු කොට, තමා අයත් කිසි දෙයක් නැත්තෙක්ව, සිත කිලිටි කරන ධර්ම වලින් තමාගේ සිත සම්පූර්ණයෙන් පිරිසිඳු කරයි.

89. යෙසං සමේධාධිආංගෙසු
 සමමා චිත්තං සුභාවිතං,
 ආදානපටිතිස්සග්ගෙ
 අනුපාදාය යෙ රතා,
 ඩීණාසවා ජුතීමනො
 තෙ ලොකෙ පරිනිබ්බුතා.

(ජේතවනාරාමය - 500ක් ව්‍යාන්දුරු අර්චන)

යම් කෙනෙකුගේ සිත වතුස්සත්‍යාවබෝධයට උපකාර වූ ධර්මයන් කෙරෙහි මනාසේ වඩන ලද්දේ ද, යම් කෙනෙක් (මමය මාගේ යයි සිතා) ගත් දෙය අත් හැරීමෙහි, කාමුපාදානාදිය දුරු කොට, ඇලුනාහුද, ක්‍ෂය වූ ආශ්‍රව ඇති ආනුභාව සම්පන්න වූ ඒ උතුමෝ ලෝකයෙහි පිරිනිවියාහු හෙවත් කෙලෙස් ගිනි නිවාගත්තෝ වෙත්.

7. අර්භණා වග්ග

90. ගතද්විතො විසොකස්ස
විපාමුත්තස්ස සධ්ධිධි
සධ්ධගන්ථපාභිතස්ස
පරිළාභො හ විජ්ජති.

(විචිකම්බවන - විචික ඡූර්ණ)

සසර ගමන අවසන් කළ, දුරු කළ ශෝක ඇති, හැම ආකාරයෙන් කෙලෙසුන් ගෙන් මිදුනා වූ, හැම සසර වෙළුම් දුරු කළ උතුමාට සිතේ දැවිල්ලක් නැත.

91. උග්‍රඤ්ජනි සතීමනො,
න තිකෙතෙ රමනි තෙ;
භංසාව පලලලං හිච්චා
ඔකමොකං ජහනි තෙ.

(චේතවිභාභාවය - චහකප්‍රජ්‍යා තෙච්චන් ජුච්චක)

සිහි ඇත්තෝ ධ්‍යානභාවනාදියෙහි යෙදෙත්,
ඔවුහු වාසස්ථානයෙහි නො ඇලෙත්, විල හැර යන
භංසයින් මෙන් ඔවුහු හැම තැනක්ම හැර දමත්.
(මෙහි වාසස්ථාන යයි කියන ලද්දේ පඤ්චකාමයයි.
විල හැර යන භංසයෝ එහි පියුම් ආදියෙහි ආශාවක්
තබාගෙන නොයත්.)

92. යෙසං සනිචයො නථී,
යෙ පරිඤ්ඤාතභොජනා,
සුඤ්ඤාතො අනිමිතො ච
විමොකො යසං ගොචරො,,
ආකාසෙව සකුන්තානං
ගති තෙසං දුරන්තයා.

(ජ්‍යෙෂ්ඨවිභාභාවය - චෙලලවිච්චිකා තෙච්චන් ජුච්චක)

යම් කෙනෙකුගේ ආහාර වස්ත්‍රාදිය රැස් කිරීමක්
නැද්ද, යම් කෙනෙක් ආහාරයාගේ තත්ත්වය පිරිසිඳ
දැනින් ද, යම් කෙනෙකුන්ට (රාග ද්වේශාදියෙන්
ශුන්‍ය බැවින්) සුඤ්ඤාත නම් වූත් (රාගාදී නිමිති නැති
බැවින්) අනිමිත්ත නම් වූත් නිවණ අරමුණු වේද,
ඔවුන්ගේ ගමන හෙවත් ඔවුන් ගිය තැන නොදක
හැකිය. කුමක් මෙන්ද? අහසෙහි යන පක්ෂීන්ගේ
ගමන් මග නොසෙවිය හැකිවාක් මෙනි.

93. යසසා'සවා පරිකඛිණා,
ආභාරෙ ච අභිසසිතො,
සුඤ්ඤතො අභිමිතො ච
විමොකොධා යසස ගොචරො,
ආකාසෙව සකුන්තනං
පදං තසස දුරන්තයං.

(චේතවනාරාමය - අනුරුද්ධ තෙරුන් ඇරඹ)

යමෙකුගේ කාමාදී ආශ්‍රවයෝ ගෙවී ගියාහුද,
යමෙක් ආභාරයෙහි නො ඇලුනේද, සුඤ්ඤත-
අනිමිත යන නම් ඇති නිවණ යමෙකුට අරමුණු
වේද, ඔවුන්ගේ උප්පත්තිය අහසෙහි යන පක්ෂීන්ගේ
පිය සටහන් නොදැක හැකිවාක් මෙනි.

94. යසසිඤ්ඤාති සමථං ගතාති
අසසා යථා සාරථිනා සුදන්තා,
පභිනමානසස අනාසවසස
දොවපි තසස පිභයනි තාදිනො.

(පූර්වාරාමය - ධරා කවිඡායන තෙරුන් ඇරඹ)

රියදුරා විසින් මනාසේ හික්මවන ලද අසුන්
මෙන් යමෙකුගේ ඇස ආදී ඉන්ද්‍රියයෝ සන්හුන් බවට
පත් වූවාහුද, දුරු වූ මාන ඇති, කාමාදී ආශ්‍රාව රහිත
වූ කම්පා නොවන ස්වභාව ඇති ඔහුට දෙවියෝත්
ප්‍රිය කෙරෙත්.

95. පධවිසමො නො විරුඡ්ඤති,
ඉඤ්ඤපමො තාදි සුඛිතො
රහදොව අපෙතකඤ්ඤො,
සංසාරා හ භවනි තාදිනො.

(ජේතවනාරාමය - ඤජියුන් තෙරුන් ඇරඹ)

යමෙක් මහ පොළොව මෙන් සංග්‍රහ නිග්‍රහ දෙකේහි විරුද්ධ නොවේ ද, නුවර දොරටුවෙහි සිටෙව් මහ කණුව මෙන් (නින්දා ප්‍රශංසාවන් හි) නොසෙලවේද, ඒ නිසාම තාදී ගුණ ඇති, මනා පැවතුම් ඇති හෙතෙම (කෙලෙස් මඩ නැති බැවින්) පහවූ මඩ ඇති විලක් මෙන් පවතී. එවැන්නාට සසර ඇවිදීමක් නැත.

96. සන්තං තසස මහං හොති,
සන්තා වාචා ච කමම ච
සමමදඤ්ඤා විමුත්තසස
උපසන්තසස තාදිහො.

(ජේතවනාරාමය - නිශ්ප්‍ය තෙරුන් ගේ ආරම්භක ඇඳුම)

ආයච්ඡන්තයන් මනාසේ දැන කෙලෙසුන්ගේ න් මිදුණු (කෙලෙස් දැවිලි නැති බැවින්) ශාන්ත වූ, කම්පා නොවන ස්වභාව ඇති, ඒ රහතන් වහන්සේගේ සිත ශාන්ත වේ. එතුමාගේ වචනයන් ක්‍රියාවන් ශාන්ත වේ.

97. අසසඥො අකතඤ්ඤා ච
සජධිච්ඡෙදො ච යො නරො
හතාවකාසො චන්තාසො
ස වෙ උත්තමපොරිසො.

(ජේතවනාරාමය - සඤ්ඤා තෙරුන් ඇඳුම)

යමෙක් අනුන් යමක් කී පමණින් නො අදහා තෙමීම දැන ගනීද, සංස්කරණයක් නැති නිවණ දැනී ද, සසර ඉපදීම සිඳ දමයි ද, නැවත ඉපදීමට ඇති අවකාශය දුරු කළ සියලු ආශාවන් වමාරා දැමූ හෙතෙම ඒකාන්තයෙන් උතුම් පුද්ගලයෙකි.

98. ගාමෙ වා යදි වා'රඤ්ඤා
නිනෙන වා යදි වා ඵලෙ
යතථ'රහනො විහරන්ති,
තං භූමිංරාමණෝයපකං.

(ජේතවනාරාමය - ඛද්ද්වනිය ඵෙවන නොරැන් ඇරබ)

යම් ගමක හෝ වනයක හෝ පහත් කැනක හෝ උස් කැනක හෝ රහතන්වහන්සේ වෙසෙත් ද, ඒ ස්ථානය රමය භූමියකි.

99. රමණීයානි අරඤ්ඤානි
යතථ න රමති ජනො,
විතරාගා රමෙසසන්ති,
න තෙ කාමගචෙසිනො.

(ජේතවනාරාමය - ඡන්ද්‍රියන් ඇරබ)

යම් සිත්කළු වනයන් හි ලෞකික ජනයා නො ඇලේද, ඒ තැන් හි රාග දුරු කළෝ ඇලෙන්නාහ. ඔවුහු කාම සම්පත් නොසොයත්,

8. සහසස් වග්ග

100. සහසස්මපි වෙ වාවා
 අනතථපදසංහිතා,
 එකං අතථපදං සෙයෙන
 යං සුචවා උපසම්මති.

(චේතවනාභාමිය - නම්බද්දාඛීය අෆ්භබ්)

අර්ථරහිත පද වලින් යුත් දහසක් වචනයන්ට වඩා යම් වචනයක් අසා (කෙලෙසුන්ගේ) සංසිඳීමට පත් වේ නම්, එක් අර්ථ සහිත පදය ශ්‍රේෂ්ඨයි.

- 101. සහසමපි වෙ ගාථා
අනරථපදසංහිතා,
එකං ගාථාපදං සෙයෙන
යං සුඝවා උපසමමති.
(ජේතවනාරාමය - දැරුවේරිය තෙරුන් ඇරඹ)

වැඩදායක නොවූ පද ඇති ගාථා දහසකට වඩා යම් ගාථා පදයක් අසා පුද්ගලයා සංසිඳීමට පත් වේ නම් ඒ එක් ගාථා පදයම ශ්‍රේෂ්ඨයි.

- 102. යො ච ගාථාසතං භාසෙ
අනරථපදසංහිතා,
එකං ධම්මපදං සෙයෙන
යං සුඝවා උපසමමති.
(ජේතවනාරාමය - කුණ්ඩලකේසි තෙරණිය ඇරඹ)

යමෙක් (වනවර්ණාදී) නිරරථක පදයන් ගෙන් යුත් ගාථා දහසක් කියන්නේද, (ඒ ගාථා දහසට වඩා) යම් ධර්මපදයක් අසා පුද්ගලයා කෙලෙස් සංසිඳීමට පැමිණේ නම් ඒ එක් ධර්මපදය උතුම්.

- 103. යො සහසසං සහසෙසන
සංගාමෙ මානුසෙ පීනෙ,
එකං ච ජෙය්‍ය අත්තනං
ස වෙ සංගාමච්ඡත්තමො.
(ජේතවනාරාමය - කුණ්ඩලකේසි තෙරණිය ඇරඹ)

යමෙක් යුද්ධයකදී දහසෙන් ගුණ කළ දහසක් (දඹලක්ෂයක්) මිනිසුන් ජය ගනීද, යමෙක් තමාගේ එකම ආත්මය ජයගනීද, ඒ දෙවෙනි පුද්ගලයා ජයගන්නා මිනිසුන් අතරෙහි ශ්‍රේෂ්ඨයි.

104. අත්තා භවෙ ජීතං සෙයෙන
යාචා'යං ඉතරා පජා
අත්තදන්නස්ස පොසස්ස
තිච්චං සඤ්ඤාභවාරිනො.

(ජේතවනාරාමය - බ්‍රහ්මකු ඇරඹ)

තම සිත රාගාදී කෙලෙස් වලින් දිනන ලද්දේද එයම ඒකාන්තයෙන් උතුම් වේ. දූ කෙලීම ආදියෙහි හෝ යුද්ධයෙහි දී දිනීම එතරම් උසස් නොවේ.

105. නෙව දෙවො හ ගජධිබ්බා
හ මාරො සහ බ්‍රහ්මනා
ජීතං අපජීතං කඨිරා
තථා රූපස්ස ජන්තනො.

(ජේතවනාරාමය - බ්‍රහ්මකු ඇරඹ)

සිත දමනය කළා වූ පුද්ගලයාගේ කෙලෙස් දිනීම, ශක්‍රාදී දෙවියෙක් ගාන්ධර්වයෙක් වසවර්ති මාරයාද, නොදිනුවා කොට නොගන්නේය.

106. මාසෙ මාසෙ සහසෙසන
යො යජේථ සතං සමං,
එකං ච භාවිතත්තානං
මුහුත්තමපි පූජයෙ,
සා යෙව පූජනා සෙයෙන
යං වෙ වසස්සතං හුතං.

(වේඨවනාරාමය - ඇර්ඤ්ඤානෙත්තේ ගා මාමා ඇරඹ)

යමෙක් මාසපතා කභවනු දහය බැගින් වියදම් කරමින් අවුරුදු සියයක් යාග කරන්නේද, යමෙක් වැඩු සිත් ඇති ආර්ය පුද්ගලයෙකුට මොහොතක් පමණ කල් පූජා පවත්වන්නේ ද, ඒ දෙකෙන් අවුරුදු සියයක් මුළුල්ලේ කළ යාගයට වඩා ඒ මොහොතක්

කළ පූජාව ශ්‍රේෂ්ඨයි.

- 107. යො වෙ වසසතං ජනතු
 අග්නිං පරිවරෙ වනෙ,
 එකං ච භාවිතතානං
 මුහුතමපි පූජයෙ,
 සා යෙව පූජනා සෙයෙන
 යං වෙ වසසතං හුතං.

(වේදවිභාෂාමය - සැරියුන් තෙරුන්ගේ බඳුණකු ඇරඹ)

යම් මිනිසෙක් අවුරුදු සියයක් මුළුල්ලේ වනයෙහි නැවතී ගිනි දෙවියා පුදයි ද, යමෙක් මොහොතක් පමණ කල් වැඩූ ආත්ම ඇති ආර්ය පුද්ගලයෙකුට පූජා කෙරේද, ඒ දෙක අතුරෙන් අවුරුදු සියයක් කළ ගිනි පූජාවට වඩා එක් මොහොතක් ආර්ය පුද්ගලයෙකුට කළ පූජාවම උසස්ය.

- 108. යං කිංචි ශිට්ඨිං ච හුතං ච ලොකෙ
 සංවච්ඡරං යජෙථ පුඤ්ඤපෙධො,
 සබ්බමපි තං න චතුභාගමෙති
 අභිවාදනා උප්පුගතෙසු සෙයෙන

(වේදවිභාෂාමය - සැරියුන් තෙරුන්ගේ යාලු බඳුණකු ඇරඹ)

පින් බලාපොරොත්තු වන්නා වූ යමෙකු මේ ලෝකයෙහි ඇති තාක් යාගයන් හෝ ගිනි පූජා නැමැති හෝමයන් අවුරුද්දක් මුළුල්ලේ කළත් ඒ සියල්ල ආර්ය පුද්ගලයෙකුට කරන වැඳීමෙන් සතරෙන් කොටසකුත් වටින්තේ නොවේ. ආර්ය පුද්ගල නමස්කාරය යාගයන්ට වඩා ශ්‍රේෂ්ඨයි.

- 109. අභිවාදනසීලිසං
තිව්වං වද්ධාපවාසිනො
චතතාථො ධම්මා වසිඤ්ඤති,
ආයු වණේණා සුඛං ධලං.
(දීඤ්ඤිකා - දීඤ්ඤා කුමරුන් ඇරඹ)

නිතර සිල්වතුන්ට වඳින පුරුද්ද ඇති, ගුණයෙන් වැඩිහිටියන් ට ගෞරව කරන ස්වභාව ඇති පුද්ගලයාගේ ආයුෂ්‍යය, වර්ණය, සැපය, ශරීර බලය යන සතර වැඩේ.

- 110. යො වෙ වසසසතං පීවෙ
දුසසීලො අසමාහිතො,
ඵකාහං පීචිතං සෙයෙන
සීලවහනසං කඛාසිනො.
(ජේතවනාරාමය - සංකිච්චි තෙරුන් ඇරඹ)

සිල් නැතිව (පව් කරමින්) නොසන්සුන් සිතක් ඇතිව අවුරුදු සියයක් ජීවත් වීමට වඩා සිල්වත්ව ධ්‍යාන වඩන්නාහු ගේ එක් දිනක් ජීවත් වීම ශ්‍රේෂ්ඨයි.

- 111. යො වෙ වසසසතං පීවෙ
දුපපඤ්ඤාදා අසමාහිතො,
ඵකාහං පීචිතං සෙයෙන
පඤ්ඤාවහනසං කඛාසිනො.
(ජේතවනාරාමය - බාහු කොණ්ඩකද්දු තෙරුන් ඇරඹ)

යමෙක් නුවණ නැතිව නොසන්සුන්ව අවුරුදු සියයක් ජීවත් වේ නම්, ඒ ජීවත් වීමට වඩා නුවණැති ධ්‍යාන වඩන්නාගේ එක් දිනක් ජීවත් වීම උතුම්.

112. යො වෙ වසසසතං ජීවෙ
කුසීතො හීනචිරියො,
ඵකාහං ජීවිතං සෙයෙන
චිරියමාරහතො දුඝභං.

(ජේතවනාරාමය - සැප්තැන්ත තෙරුන් ඇරඹ)

(ගිහි වූ හෝ පැවිදි වූ) යම් කිසිවෙක් තමා විසින් කළ යුතු දෙයෙහි කම්මැලිව උත්සාහ නැතිව අවුරුදු සියයක් ජීවත් වේද, ඒ ජීවිතයට වඩා දැඩි සේ (කෙලෙස් තැවීමට) විරිය වඩන්නාහුගේ එක් දිනක් ජීවත් වීම ශ්‍රේෂ්ඨයි.

113. යො වෙ වසසසතං ජීවෙ
අපසසං උදයව්‍යයං,
ඵකාහං ජීවිතං සෙයෙන
පසසතො උදයව්‍යයං.

(ජේතවනාරාමය - උට්ඨාචාරා තෙරණිය ඇරඹ)

යමෙක් ස්කන්ධ පසේ හටගැනීමත් (මොහොතක් පාසා) විනාශවී යාමත් නොදැක (නොදැන) අවුරුදු සියයක් ජීවත් වේ නම්, ඒ ජීවිතයට වඩා රූපාදී ස්කන්ධයන්ගේ හට ගැනීමත් විනාශයත් දක්නහුගේ එක් දිනක් ජීවත් වීම ශ්‍රේෂ්ඨයි.

114. යො වෙ වසසසතං ජීවෙ
අපසසං අමතං පදං,
ඵකාහං ජීවිතං සෙයෙන
පසසතො අමතං පදං.

(ජේතවනාරාමය - කිසාගෝතමිය ඇරඹ)

යමෙක් නිවණ නොදැක අවුරුදු සියයක් ජීවත් වේද, ඒ ජීවිතයට වඩා නිවණ දක්නහුගේ එක් දිනක් ජීවත් වීම ශ්‍රේෂ්ඨයි.

115. යො වෙ වසසසතං ජීවෙ
අපසසං ධම්මමුත්තමං,
එකාහං ජීවිතං සෙයෙන
පසසතො ධම්මමුත්තමං.

(ජේතවන - බහුජුත්ත තෙරණිය පැරබ්බ)

යමෙක් නව ලොවී තුරා ධර්මය නොදැක
අච්චුරුදු සියයක් ජීවත් වේද, ඒ ජීවිතයට වඩා නව
ලෝකෝත්තර ධර්මය දක්නහුගේ එක් දිනක් ජීවත්
වීම ශ්‍රේෂ්ඨයි.

9. පාප වග්ග

- 116. අභිච්චරෙට්ඨි කඛ්‍යාණො;
පාපා චිත්තං නිචාරයෙ;
දුඝඨං හි කරොතො පුඤ්ඤං
පාපසම්මං රමති මනො.

(ජේතවනාරාමය - චූළේකසාරාධක ඛම්මණා ඇරඹ)

පින් කිරීමෙහි ප්‍රමාද නොවන්නේය. පවිටු සිතුවිලි වලින් සිත වළකන්නේය. පින් කිරීමෙහි පසුබට වන්නහුගේ සිත පවෙහි ඇලේ.

117. පාපං වෙ පුරිසො කයිරා
හ තං කයිරා පුහපුහං;
හ තමහි ඡඤං කයිරාථ;
දුකෙධා පාපස්ස උච්චයො.

(ජේතවනාරාමය - සොයුසක නෙරැන් ඇරබ)

මිනිසෙක් පවක් කළේ නම් එය නැවත නැවත නොකරන්නේය; එහි ආශාවක් පිහිටුවා නොගත යුතුයි. (කුමක් නිසාද?) පව රැස් කිරීම දුකට හේතුවන බැවිනි.

118. පුඤ්ඤං වෙ පුරිසො කයිරා
කයිරාථේ'තං පුහපුහං;
තමහි ඡඤං කයිරාථ;
සුඛො පුඤ්ඤස්ස උච්චයො.

(ජේතවනාරාමය - ඉරුණු දෙව්දුව ඇරබ)

මිනිසෙක් පිනක් කරන්නේ නම් එය නැවත නැවත කරන්නේය; එහි ආශාව තබා ගන්නේය. (කුමක් හෙයින් ද?) පින් රැස් කිරීම සැප ලැබීමට හේතුවකි.

119. පාපොපි පස්සති හදුං
යාව පාපං හ පච්චති
යදා ච පච්චති පාපං
අථ පාපො පාපාති පස්සති.

(ජේතවනාරාමය - අනේ විඤ්ඤා ඤා ඇරබ)

යම් තාක් කල් පව විපාක නොදේ නම් ඒ තාක් පවිටු මිනිසා යහපත දකී, (පව යහපත් දෙයක් සේ දකී) යම් කලක පව විපාක දේ නම් එකල් හී පවිටා අයහපත දකී, (එය නපුරු දෙයක් බව දකී).

120. හළො පි පසසති පාපං
 යාව හදං හ පච්චති
 යදා ච පච්චති හදං
 අථ හළො හදාහි පසසති.
 (ජේතවනාරාමය - අනේ වැඩු සිටු ඇරබ)

කුසල් කරන මිනිසා ද කුශලය විපාක දෙන තුරු අයහපත දකී, (හෙවත් ඔහු පෙර කළ පව් වලින් දුක් විඳී.) යම් කලක කුශලය විපාක දේ නම් එකල් හි සත්පුරුෂයා යහපත දකී.

121. මාපමඤ්ඤාදා පාපසස
 “හ මං තං ආගමීසසති,”
 උදබ්භිද්ධතිපාතෙන
 උදකුමොපි පුරති,
 පුරති ඛාලො පාපසස
 ථොකථොකමපි ආචිණං.
 (ජේතවනාරාමය - විරිකර් තැන්පත් නොකළ මහණකු ඇරබ)

“එය මා කරා නො එන්නේ ය”යි සිතා පව සුලුකොට නොසිතුව මැනවි. දිය බිත්දු වැටීමෙන් කළය පිරෙයි. එමෙන් අඥානයාද ටික ටික වුවත් පව් රැස් කරන්නේ නම් පවෙන් පිරේ.

122. මාපමඤ්ඤාදා පුඤ්ඤාසස
 හ මං තං ආගමීසසති,
 උදබ්භිද්ධතිපාතෙන
 උදකුමොපි පුරති,
 පුරති ධීරො පුඤ්ඤාසස
 ථොකථොකමපි ආචිණං.
 (ජේතවනාරාමය - බිළාල ආදක සිටු ඇරබ)

“ඒ සුළු පිත විපාකය මා කරා නො එන්නේය”යි

සිතා පින සුළු කොට නොතැකිය යුතුයි. දිය බිත්දු වැටීමෙන් කළය පිරේ, එමෙන් නුවණැත්තා ටික ටික පින් රැස් කරමින් පිනෙන් පිරේ.

123. වාණිජෝච භයං මග්ගං
අප්පසරෝ මහඤ්ඤා,
විසං පිච්චුකාමෝච
පාපාති පරිච්ඡයෙ.

(ජේතවනාරාමය - මහ බන වෙළෙන්දා ඇරඹ)

අඩු වූ ගැල් සමූහයක් හා පිරිස ඇති, මහ බනයක් ඇති වෙළෙන්දා සොර බිය සහිත මග දුරු කරන්නා සේ, ජීවත්වෙනු කැමැත්තා විෂ (නොකා) දුරු කරන්නා සේ, පව් දුරු කරන්නේය.

124. පාණිමිති වෙ වණො නා'සස
භරෙය්‍ය පාණිනා විසං;
භාඛබ්භං විසමජෙවති,
භරටී පාපං අභුඛබ්භතො.

(ජේතවනාරාමය - කුක්කුටමිත්ත විද්දු ඇරඹ)

ඉදින් අත්ලෙහි තුවාලයක් නැත්නම් අතින් විෂ ගෙන යා හැක. තුවාලයක් නැති විට විෂ ඇතුල් නොවේ, එමෙන් පව් නොකරන්නහුට පවක් සිදු නොවේ.

125. යො අප්පදුට්ඨස්ස භරස්ස දුස්සති
සුඤ්ඤස්ස පොසස්ස අනංගණස්ස,
තමෙච ඛාලං පච්චෙති පාපං
සුඛුමො රජො පට්ඨාතංච ඛිත්තො.

(ජේතවනාරාමය - කෝක විද්දු ඇරඹ)

යමෙක් අනුන්ට විපතක් නොකළ, පිරිසිඳු සිතැති, (කෙලෙස්) දොස් නැති පුද්ගලයෙකුට විපතක් කෙරේද, ඒ ක්‍රියාවේ විපාකය ඒ අඥානයා කරාම හැරී එයි, (කුමක් මෙන්ද?) උඩු සුළඟට දැමූ සියුම් දූලි රැසක් දැමූ මිනිසා වෙතම හැරී එන්නාක් මෙනි.

- 126. ගබ්හමෙකෙ උප්පජ්ඣති,
තිරයං පාපකම්මිනො,
සග්ගං සුකතිනො යනති
පරිනිබ්බනති අනාසවා.

(ජේතවනාරාමය - චෛත්‍යාරක්කුලපගා නිස්ස තෙවැන් ඇරබ)

ඇතැම් කෙනෙක් මවු කුසෙහි උපදිත්, පව් කලෝ නරකයෙහි උපදිත්, පින් කලෝ ස්වර්ගයට යත්, ආශ්‍රව නැත්තෝ (රහත්හු) පිරිනිවෙත්, (කිසි තැනක නූපදිත්)

- 127. න අනාලිකෙඛ, න සමුඤ්ජමජේඛධ,
න පබ්බතානං විවරං පච්ඡස,
න විජ්ජති සො ජගතිප්පදෙසො
යතට්ඨිතො මුඤ්ඤාය්‍ය පාපකම්මා.

(ජේතවනාරාමය - නිකුන් තුන් තමක් ඇරබ)

යම් තැනක සිට අකුශලයාගේ විපාකයෙන් මිදිය හැකි නම් එවැනි තැනක් ලෝකයෙහි නැත. අහසෙහි සිටියත් මුද මැද සිටියත්, පර්වත විවරයක් ඇතුළට ගොස් සිටියත් එයින් නිදහස් වෙන්නට නොහැකිය.

128. න අනාලිකෙඛ, න සමුදුමචේකධ,
න පඛඛතානං විවරං පච්ඝස,
න විජ්ජති සො ජගතිපඤ්ඤො
යතට්ඨිතං නපසඝභෙථ මච්චු.

(තිග්‍රොධාරාමය - ඤාප්‍රච්චිද්ධි ඤානාපයන් ඇරඹ)

යම් තැනක සිටියහු මාරයා නොමසී නම් එවැනි පෙදෙසක් ලෝකයෙහි නැත. අහසෙහි සිටියත්, මුදු මැද සිටියත්, පඵලනයක කුහරයකට වැදී සිටියත් මාරයාගෙන් නොමිඳේ.

10. දුණ්ඩ වග්ග

- 129. සබ්බෙ තසන්ති දුණ්ඩසස;
 සබ්බෙ භායන්ති මච්චුනො;
 අත්තානං උපමං කරවා
 හ භගෙය්‍ය, හ ඝාතයෙ.

(ජේතවනාරාමය - ජබ්බග්ගිය නිකායේ අපරක)

සියලු දෙන පහර දෙන පොල්ලට හෝ දඬුවමට තැනි ගනිත්; සියලු දෙන මරණයට හය වෙත්. තමාත් ඒ දෙකට බය වන බව සලකා අනුන්ට දඬු ආදියෙන් හිංසා නොකරන්නේය. අනුන් නොනසන්නේය.

130. සබ්බෙ තසනි දණ්ඩසස;
සබ්බෙසං ජීවිතං පියං;
අත්තානං උපමං කරවා
න භගෙය්‍ය, න ඝාතයෙ.

(ජේතවනාරාමය - ජබ්බග්ගිය නිකායන් ඇරඹ)

සියල්ලෝ පොල්ලට හෝ දඬුවමට තැනි ගනිත්, ජීවිතය සියල්ලන්ට ප්‍රිය වේ. තමා දඬුවමට බිය බවත් ජීවිතය තමාට ප්‍රිය බවත් සලකා අනුන්ට හිංසා නොකරන්නේය, අනුන් නොනසන්නේය.

131. සුඛකාමානි භූතානි
යො දුණේධන විහිංසති.
අත්තනො සුඛමෙසානො,
පෙච්ච සො න ඉහතෙ සුඛං.

(ජේතවන - කුම්බෙවන් රැයක් ඇරඹ)

යමෙක් තමා සැප ලබන බලාපොරොත්තුවෙන් සැප කැමති (හිංසා පීඩා නොකැමති) සත්ත්වයන්ට පොලු ආදියෙන් හිංසා කෙරේද, හෙතෙම පරලොවදී සැප නොලබයි.

132. සුඛකාමානි භූතානි
යො දුණේධන න හිංසති.
අත්තනො සුඛමෙසානො,
පෙච්ච සො ඉහතෙ සුඛං.

(ජේතවන - කුම්බෙවන් රැයක් ඇරඹ)

යමෙක් තමා සැප ලබන අදහසින් සැප කැමති සත්ත්වයන්ට දඬු ආදියෙන් හිංසා නොකෙරේද, හෙතෙම පරලොවදී සැප ලබයි.

133. මා'වොව ඵරසං කංචී,
චුත්තා පට්ඨදෙය්‍යු තං;
දුක්ඛා හි සාරමහකථා,
පට්ඨණ්ඩා චුසෙය්‍යු තං.
(ජේතවන - කුණ්ඩලාන තෙරුන් ගුරුම)

කිසිවෙකුට නපුරු වචන නොකිය යුතු; එසේ කියන ලද්දේ ඔබටද පරුෂ වචන කියන්නාහුය. එකටක කියා ගැනීම දුක්කි. ඔබ අනුන්ට පහර දුනහොත් ඔබටද පහර වදිනවා ඇත.

134. සවෙ තේරෙසි අත්තානං
කංසො උපහතො යථා
ඵස පතොසි හිඛ්ඛාණං
සාරමො තෙ හ විජ්ජති.
(ජේතවන - කුණ්ඩලාන තෙරුන් ගුරුම)

බිඳී ගිය ලෝභ තැටියකට ලී කැබැල්ලකින් ගැසූ විට හඬ නොනගින්නා සේ තමා නිශ්ශබ්ද කර ගත හැකි නම් ඔබ නිවීමට පැමිණියෙකි. එවිට එකටක කියාගැන්මක් ඔබට ඇති නොවන්නේය.

135. යථා දුණ්ඛින ගොපාලො
ගාවො පාජෙති ගොවරං,
ඵචං ජරා ච මචචු ච
ආයුං පාජෙති පාණිනං.
(පුර්වාරාම - ජොනාස කඵචයකදී)

යම් සේ ගොපල්ලා කෙවිටෙන් ගවයන් ගොදුරු කන තැනට දක්කයි ද, එමෙන් ජරාවත් මරණයත් මිනිසුන්ගේ ආයුෂය ගමන් කරවයි. (මිනිසුන් මාරයා කරා දක්කයි.)

136. අට් පාපාති කම්මානි
කරං ඛාලො භ ඛුජ්කධිති;
සෙති කමෙමති දුමෙමධො
අග්හිදුධෙඛාව තපපති.

(වේඨවින - අර්ශ්ග්‍ර ජ්‍යෙතයා අර්භ)

පච්ඡි කම් කරන්නා වූ අඥානයා (එයින් ලැබෙන කටුක විපාකය) තේරුම් නොගනී. ඒ පවිටු සිතැත්තා ස්වකීය ක්‍රියාවන් නිසා ගින්නෙන් දැවෙන්නෙකු මෙන් තැවේ.

137. යො දුණෙධන අදුණෙධසු
අපපදුට්ඨසු දුසසති
දසනනමඤ්ඤදතරං ධානං
ඛිපපමෙව නිගචජති :-

(වේඨවින - අර්ශ්ග්‍ර ජ්‍යෙතයා අර්භ)

යමෙක් අනුන්ට හිංසා නොකරන්නා වූ, අනුන්ට විපත් නොපමුණුවන්නා වූ පුද්ගලයන්ට විපත් පමුණුවයි ද හෙතෙම (මත්තෙහි කියනු ලබන) කරුණු දගයෙන් එකකට වහාම පැමිණෙයි:-

138. වෙදනං චිරසං ජාතිං,
සරිරසස ච හෙදනං,
ගරකං වාපි ආඩාධං,
චිත්තකෙඛපං ච පාපුණේ.

(වේඨවින - අර්ශ්ග්‍ර ජ්‍යෙතයා අර්භ)

හෙතෙම දරුණු වේදනාවකට හෝ ධන හානියකට හෝ අත් පා කැඩීම් බිඳීම් ආදියකට හෝ බලවත් රෝගයකට හෝ උමතු බවට හෝ පැමිණේ.

139. රාජතො වා උපසසග්ගං,
අධනකඛානං ච දුරුණං,
පරිකඛයං ච ඤාතිතං,
භොගානං ච පහඬුරං.

(වේළුවන - අර්ග්ග ජ්‍යෙෂ්ඨා අර්චන)

හෙතෙම රජුන්ගෙන් පැමිණෙන උපද්‍රවයකට හෝ දරුණු අසත්‍ය වෝදනාවකට හෝ භාජනය වෙයි. නැයන්ගේ විනාශයකට හෝ සම්පත් වැනසී යාමකට පැමිණෙයි. (ධන හානිය 138 වැනි ගාථාවේ දක්වන ලදී. මෙහි කියවෙන සම්පත් විනාශය නම් රන් රිදී අඟුරු බවට පැමිණීම, මුතු ඇට කපු ඇට වීම, මුලික කාසි කැබැලිති,, ඊයම් ආදිය බවට පත් වීම යනාදියයි.)

140. අව ව'සස අගාරානි
අග්ගි ඛහි පාවකො;
කායසස හෙදා දුපපඤ්ඤාදා
තිරයං සො පපජ්ඡති.

(වේළුවන - මහමුගලන් තෙරුන් අර්චන)

නැතහොත් ඔහුගේ ගෙවල් ඉබේම ගිනි බත් වෙති. මරණින් මතු ඒ අඥානයා නරකයෙහි උපදී.

141. න නග්ගවරියා, න ජටා, න පංකා,
නා'නාසකා, ටණ්ඩලසායිකා වා.
රජො ච ජලලං, උකකුට්ඨප්පධානං
සොධෙන්නි මචචං අවිතිණ්ණාකංඛං.

(ජේතවන - බහුතර්ඛික නිකෂ්චකු අර්චන)

වස්ත්‍ර නොහැඳ විසීම වත්, ගෙකුනු හිසකෙස් දැරීමවත්, ඇඟේ මඩ තවරා ගැනීමවත්, නොකා

හිඳීමවත්, ආචරණයක් නැති පොළොවේ නිඳීමවත්, ඇඟේ කුහු ගොඩ ගැසී පතුරු හැලෙනතෙක් නොනා හිඳීමවත් නොනැගිට නොනිදා ඇණ තබා ගෙනම හිඳීමවත් (මාර්ගයෙන්) දුරු නොකළ සැක ඇති පුද්ගලයා පිරිසිඳු නොකෙරෙත්.

142. **අලංකතො වෙපි සමං චරෙය්‍ය
සනො දනො නියතො බුහමචාරී
සබ්බසු භුතෙසු නිධාය දණ්ඩං
සො බුහමණො, සො සමනො, සහිකඛු.**

(ජේතවන - සන්තති මහ ඥාණි ඥාණි)

ආහරණ වලින් සැරසී සිටියත් යමෙක් (පව් නොකරන බැවින්) සමපේ හැසිරෙද, කෙලෙසුන් නැති බැවින් ශාන්ත ද, ඉන්ද්‍රිය දමනයෙන් යුක්ත ද, නියත වූ උප්පත්ති ඇත්තේ ද, බුහුමචාරී වේද, සියලු සතුන්ට හිංසා කිරීමෙන් තොර වූවේද, හෙතෙම බ්‍රාහ්මණයෙකි, ශ්‍රමණයෙකි, හික්කුනමකි.

143. **හිරිනිසෙධො පුරිසො
කොච්ච ලොකසමිං විජ්ජති
යො නිඤං අප්පබ්බොධති
අසො හළො කසාමීච.**

(ජේතවන - විලෝහික ඝෝෂන් ඥාණි)

යහපත් අශ්වයෙක් කස පහර ලැබීමට ලැජ්ජා වන්නාක් මෙන් ලැජ්ජාව නිසා පවින් දුරු වෙන්නාවූ කිසියම් පුද්ගලයෙක් ලෝකයෙහි විද්‍යාමාන වේ; හෙතෙම නින්දාව සුළු කොට තකයි.

144. අසො යථා හළො කසානිච්චේධා
 ආතාපිනො සංවෙගිනො හවාථ;
 සද්ධාය සීලෙන ච වීර්යෙන ච
 සමාධිනා ධම්මචිතිච්ඡයෙන ච
 සමපනනච්ඡාරවරණා පතිස්සතා
 පහස්සථ දුක්ඛමිදං අනපපකං.
 (ජේතවන - පිලෝතික නෙරන් ඇරඹ)

කස පහර ලැබූ යහපත් අශ්වයා නැවත කස පහර නොලැබීම සඳහා උත්සාහවත් වෙන්නා සේ තොපිද කෙලෙස් තවන වීර්යයෙන් යුක්තව සසරෙහි කලකිරීම් ඇත්තෝ වවි. ශ්‍රද්ධාවෙන් ද ශීලයෙන් ද වීර්යයෙන් ද සමාධි වැඩීමෙන් ද ධර්මයෙන් පිරිසිඳ දැන ගැන්මෙන්ද ත්‍රිවිද්‍යාවත් හා පසළොස්වරණ ධර්මයෙන් ලැබුවාහු, හැම විටම එළඹ සිටි සිහි ඇත්තෝ ව මේ අනල්ප වූ දුක දුරු කරවි.

145. උදකං හි නයනි නෙතතිකා,
 උසුකාරා නමයනි තෙජනං,
 දුරුං නමයනි තච්ඡකා,
 අත්තානං දමයනි සුඛධතා.
 (ජේතවන - යුඛනෙරන් ඇරඹ)

කුඹුරු ආදියට ජලය සපයන්නෝ (තමන් කැමති තැනට) ජලය (වාරි මාර්ග මගින්) ගෙනයත්. ඊතල සාදන්නෝ තමන් කැමති සේ ඊතල සකස් කරත්. වඩුවෝ ලී නමා ගනිත්. මනා පැවතුම් ඇත්තෝ තමන්ගේ සිත් හික්මවා ගනිත්.

11. ජරා වග්ග

146. කො හු භාසො කිමානඤ්ඤා
 හිව්වං පජ්ජලිතෙ සති?
 අජධිකාරෙන ඔනඤ්ඤා
 පදීපං න ගවෙසසථි?

(ජේතවන - විශාඛාවග්ගේ යෙහෙලියන්)

මේ ශරීරය (රාග, ද්වේශ, මෝහ, ජාතී, ජරා, මරණ, ශෝක, පරිදේව, දුක්, දොම්නස්, බලවත් සිත් තැවිල්ල යන) ගිනි එකොළොසකින් නිතර දැවෙන කල් හි කවර සිනාවක්ද? කවර ප්‍රීතියක් ද? මෝහන්ධකාරයෙන් වැඩි ගිය තෙපි එය දුරු කර ගැනීමට නුවණ නැමැති පහනක් නොසොයවී ද?

147. පසස චිත්තකතං බිමබං
ආරුකායං සමුසිතං
ආතුරං බහුසංකපං,
යසස හථී ධුවං ධීති.

(වේච්චන - සිරිමා ගභිකාවි ඇරබ)

යම් ශරීරයක්හුගේ ස්ථිර පැවැත්මක් නැද්ද,
සිතියම් කරන ලද රූපයක් වැනි වූ, ඇට කටු වලින්
ඔසවා තබන ලද වණ සමූහයක් වැනි වූ, (නිතර
කැම්පීම් දිය යුතු බැවින්) රෝගියෙකු වැනි වූ,
නොයෙක් ආශා වලින් පිරුණා වූ මේ සිරුර දෙස
බලවී.

148. පරිපිණුණමිදං රූපං
රොගතිඛිං පභංගුරං;
හිජ්ජති පුභිසඤ්ඤානො;
මරණානං හි ජීවිතං.

(ජේතවන - උත්තරී තෙරණිය ඇරබ)

දිරන ස්වාභාවය ඇති මේ ශරීරය රෝගයන්ට
ආකරයකි, වහා බිඳී යන ස්වභාව ඇත්තකි. මේ කුණු
(වැගිරෙන) ශරීරය බිඳී යයි; ජීවිතය මරණය කෙළවර
කොට ඇත්තේය.

149. යානි'මානි අපභවානි
අලාපුනෙව සාරද්දෙ
කාපොතකානි අට්ඨිති,
තානි දිස්වාන කා රති?

(ජේතවන - අධිමානික නික්ඛුන් ඇරබ)

පායන කාලයෙහි හටගත් (අඳුරු සුදු පැහැති)
ලබුගෙඩි මෙන් තැනින් තැන දමා තිබෙන අඵ

පැහැති ඇට දැකීමෙන් කවර ඇලීමක් ද?

- 150. ඇටිනං නගරං කතං
මංසලොහිතලෙපනං
යතට්ඨ ජරා ච මච්චු ච
මානො මකෙධා ච ඔහිතො.

(ජේතවන - භෛෂාඤ්ඤා තෝරණිය ඡූඨබ්බ)

ඇට (කණු මෙන් සිටුවා) මස් ලේ ආලේප කිරීමෙන් (හෙවත් මස් ලේ නමැති මැටි ගැසීමෙන්) කළ නගරයක් වේ. එහි ජරාවද මරණයද මානයද අනුන් ගුණ මැකීමද වාසය කරත්; (ඒවා එහි බහා තබන ලදහ.)

- 151. ජීරණි වෙ රාජරථා සුවිතතා;
අතො සරිරමපි ජරං උපෙති;
සතං ච ධමෙමා න ජරං උපෙති;
සනොතො භවෙ සධ්දි පච්චෙදයනි.

(ජේතවන - මල්ලිකා දේවිය ඡූඨබ්බ)

මනාසේ විසිතුරු කැටයමින් සැරසූ රජුන්ගේ රථයෝ ද ඒකාන්තයෙන් දිරීමට පත්වෙත්; ශරීරයද දිරීමට පත්වේ; සත්පුරුෂයන්ගේ ධර්මය දිරීමට පත් නොවෙයි. බුද්ධාදී උත්තමයෝ මේ කාරණය නියත වශයෙන් ප්‍රකාශ කරත්.

- 152. අපපසසුතා'යං පුරිසො
බලිවඤ්ඤාව ජීවති;
මංසාහි තසස වඩ්ඪිනති,
පඤ්ඤා තසස න වඩ්ඪිති.

(වේඨවන - මාලුදායී තෝරණිය ඡූඨබ්බ)

නුගත් මිනිසා ගොනෙකු මෙන් (කා බී) ජීවත්වෙයි; ඔහුගේ මස් වැඩේ, නුවණ නො වැඩේ. (ජීවති යන්න 'ජීරති' යයි හැම පොතකම තිබෙන නමුත් එය යෝග්‍ය නොවේ. ජීරති යන්නට 'වැඩේ' යන අර්ථයක් අටුවාවේ දී තිබේ. පාළි පොත් වල අන් කිසි තැන ඒ අර්ථයෙහි යෙදෙන ජීරති යන්නක් නොදක්නා ලැබේ.)

153. අනෙක ජාති සංසාරං
සහධාවිසං අභිබ්බිසං
ගහකාරකං ගවෙසනො
දුක්ඛා ජාති පුනප්පනං.
(කොමැඩ - උද්දාන ගාථා)

මම ශරීර නමැති ගෙය සාදන්නා සොයමින් ඔහු සොයා ගත නොහැකිව නොයෙක් ඉපදීම් ඇති සංසාරයෙහි ඇවිද්දෙමි. (කුමක් හෙයින් ද?) නැවත නැවත ඉපදීම දුක්කක් බැවිනි.

154. ගහකාරක, දිට්ඨා'සි;
පුනගෙහං න කභාසි;
සබ්බා තෙ ඵාසුකා භගගා
ගහකුටිං විසංඛිතං
විසංඛාරගතං විතතං
තණ්හානං ධය මජ්ඣගා.
(කොමැඩ - උද්දාන ගාථා)

(උඩ ගාථාව හා සම්බන්ධයි.) ශරීර නැමැති ගෙය සාදන වඩුව, තෝ මා විසින් දක්නා ලද්දෙහි. තොට නැවත ගෙවල් සාදනට ලැබෙන්නේ නැත. තාගේ (කෙලෙස් නමැති) ඉල ඇට සියල්ල බිඳින ලදී. ගෙය මුදුන විසිරුවා දමන ලදී. සංස්කාරයන්ගේ

න් නිදහස් වූ මාගේ සිත තෘෂ්ණාක්ෂය නමැති නිවණට පැමිණියේය. (මේ ගාථා දෙක බුදුන්වහන්සේ බුද්ධත්වය ලැබූ විගස ප්‍රීති වාක්‍ය වශයෙන් ප්‍රකාශ කරන ලදී.)

- 155. **අවර්තවා බ්‍රහ්මවරියං**
අලඤ්ඤා යොධ්ධිනෙ ධනං
පිණ්ණාකොඤ්ච ව ඝට්ඨායනි
බීණාමවෙෂව පලලලෙ.
(ඉංගුණානා - මහධනා සිටුපුත්ත අච්ච)

තරුණ කාලයේ දී බ්‍රහ්මවරියාවෙහි නොයෙදී, (ගිහියන් විසින් ලැබිය යුතු) ධනයන් නොලැබ හෙවත් රැස් කර නොගෙන, මසුන් නැති දිය සිඳුණු විලක තැවෙන්නා වූ මහලු කොස්වා ලිහිණි මෙන් තැවෙත්.

- 156. **අවර්තවා බ්‍රහ්මවරියං**
අලඤ්ඤා යොධ්ධිනෙ ධනං
සෙහති වාපා'තිබ්භිතතා'ව
පුරාණාහි අනුරථුතං.
(ඉංගුණානා - මහධනා සිටුපුත්ත අච්ච)

ශක්තිමත් කාලයේදී බලිසර නොහැසිර හෙවත් සිල් නොරැක, (ගිහියෙකු වශයෙන් රැස් කළ යුතු) ධනය රැස් නොකොට, ඒ ඒ තැනට විදින ලදත් ඒ ඒ තැන කැලේ වැටී තිබෙන ඊතල මෙන් (තමන්) පෙර විදි සම්පත් සිහි කොට තැවෙමින් වැටී සිටිත්. (ඊතල දුන්නෙන් විදිනු ලබන අවස්ථාවන් හි සතුන් මැරීමාදියට සමර්ථ වුවත් කැලේ වැටුණු පසු වේයන් විසින් කා දමනු ලැබේ. නැතහොත් මලකඩ කා දිරා යත්. මේ අඥාන පුද්ගලයෝ ඒ ඊතල වලට සමාන වෙති.)

12. අත්ත වග්ග

157. අත්තානං වෙ පියං ජඤ්ඤදා
රකෙඛය්‍ය නං සුරකඛිතං
තිණ්ණමඤ්ඤදාතරං යාමං
පටිපග්ගෙය්‍ය පණ්ඩිතො.

(නෝසකලාවත - බෝධිචර්ජ ඇච්ච)

තෙමේ තමාට ප්‍රිය යයි දන්නේ නම් එය හෙවත් තමා (හෝ ආත්මය) මනා සේ රැකක යුතුයි. (බාල-තරුණ-මහලු යන) තුන් වයසින් එක් වයස දී එය ප්‍රතිසංස්කරණය කරන්නේය. (හෙවත් අකුශලින් දුරුව සිල් රැකීමාදියෙහි යෙදිය යුතුය.) රැ යාම තුනෙන් එක් යාමයකදී වත් නිදි දුරු කොට භාවනාදියෙහි යෙදිය යුතුය යන අර්ථය ද දිය හැකියි.

158. අත්තනාමෙව පධිමං
 පතිරුපෙ තිවෙසයෙ,
 අට්ඨකුඤ්ඤමනුසාසෙය්‍ය,
 න කිලිසෙසය්‍ය පණ්ඩිතො.
 (ජේතවන - උපනන්ද තෙරුන් ඇරඹ)

නුවණැත්තා පළමු කොට තමාම සුදුසු ගුණධර්මයන් හි පිහිටුවා ඉක්බිති අන්‍යයන්ට අනුශාසනා කරන්නේය. අනුන්ට අවවාද කරන්නට පෙර තමා ගුණකම් හි නොපිහිටීමෙන් පණ්ඩිතයා කිලුටු නොවිය යුතු.

159. අත්තානං වෙ තථා කසිරා
 යට්ඨකුඤ්ඤමනුසාසති,
 සුදුනො චත දමෙමටි;
 අත්තාහි කිර දුඤ්ඤමො.
 (ජේතවන - උඩානික නිකාය තෙරුන්)

අනුන්ට අවවාද කළ හැකි තත්ත්වයට තමා පමුණුවා ගන්නේ නම් ඒ පුද්ගලයා මනා සේ දැමුනෙක්ව අනුන් හික්මවන්නේය. ආත්මය (තමා) වනාහි දමනය කිරීම අපහසුය.

160. අත්තා හි අත්තනො නාථො,
 කොහි නාථො පරො සියා?
 අත්තනාව සුදුනොන
 නාථං ලභති දුලභං.
 (ජේතවන - කුමාර කන්‍යාස තෙරුන්)

තමාට පිහිට වන්නේ තමාමය; අන්‍ය වූ පිහිට වන්නෙක් කොයින්ද? මනාසේ හික්මවා ගත් තමා කරණකොට දුර්ලභ වූ පිහිට (හෙවත් නිවණ) ලබයි.

- 161. අත්තනාව කතං පාපං
 අත්තජං අත්තසමභවං
 අභිමඝථිති දුමමධං
 වජිරං ව' සමමයං මණිං.
 (ජේතවන - චෛත්‍යාලය ඇරඹ)

තමා විසින්ම කරන ලද, තමා කෙරෙහි හට ගත්, තමාගෙන්ම උපන් පාපය අඥානයා මැඩලයි; කුමක් මෙන්ද ගලෙන් උපන් දියමන්තිය ඒ ගලම විනාශ කරන්නාක් මෙනි.

- 162. යසස අවචනා දුස්සිලුපං
 මාලුවා සාලමිචොතතං
 කරොති සො තථ'ත්තානං
 යථා නං ඉච්ඡති දිසො.
 (චේතවන - දෙවිදුන් ඇරඹ)

යමෙකුගේ බලවත් දුශ්ශීලභාවය සල් ගසේ පැතිර සිටින මාලුවා වැලක් මෙන් පුද්ගලයා හාත්පසින් වැළඳගෙන සිටීද, හෙතෙම සතුරෙකු සතුරෙකුට විපත් පමුණුවන්නාසේ තමාටම විපත් පමුණුවාගනී.

- 163. සුකරාහි අසාධුනි
 අත්තනො අභිතාහි ව
 යං වෙ හිතං ව සාධුං ව
 තං වෙ පරමදුක්ඛරං.
 (චේතවන - සංඝනේද්‍රයක් ඇරඹ)

නපුරු ක්‍රියා ද තමාට අවැඩ පිණිස පවත්නා දේද පහසුවෙන් කළ හැක. යමක් වැඩ පිණිස පවතිද යහපත් ද ඒ ක්‍රියාව කිරීම අතිශයින් අපහසුය.

164. යො සාසනං අරහතං
අරියානං ධම්මපීචිනං
පටිකොකාසති දුමෙමධො
දිට්ඨිං නිසාය පාපිකං
ඵලානි කට්ඨකසෙව
අත්තසඤ්ඤාය ඵලෙති.

(ජේතවන - කාල තොරැන් ඇරබ)

යම් පවිටු අදහස් ඇත්තෙක්, වැරදි අවබෝධයක් නිසා, ධාර්මික සේ ජීවත් වන්නා වූ ආර්යය භාවයට පැමිණී රහතන් වහන්සේගේ අනුශාසනාව නොසලකා හරිද, ප්‍රතිකේෂ්ප කරයි ද, ඔහුට ලැබෙන ලාභ සත්කාරාදිය ඔහුගේම විනාශය පිණිස පවතී; කුමක් මෙන්ද? උණ ගසේ ගෙඩි හට ගැන්ම ඒ ගසේ විනාශය පිණිස පවත්නාක් මෙනි.

165. අත්තනාව කතං පාපං,
අත්තනා සංකිලිසසති;
අත්තනා අකතං පාපං
අත්තනාව විසුජ්ඣති.
සුද්ධි අසුද්ධි පච්චතතං;
නාඤ්ඤාමඤ්ඤා චිසොධයෙ.

(ජේතවන - ත්‍රිලකාල තොරැන් ඇරබ)

තමා විසින් ම කරන ලද පව නිසා තෙමේ කිලිටි වේ; තමා විසින් පවක් නොකරන ලද නම් තෙමේම පිරිසිඳු වෙයි. ශුද්ධි අශුද්ධි දෙක තම තමන් කෙරෙහිම ය. අනිකෙක් අනිකෙකු පිරිසිඳු නොකරයි.

166. අත්ත දුට්ඨං පරතේන
බහුනාපි හ භාපයෙ;
අත්ත දුට්ඨ මහිඤ්ඤාය
සදුට්ඨපසුතො සියා.

(ජේතවන - දැන්තදන්ඵ තෙභ්වන් දැර්ඛ)

බොහෝ වූ ද අනුන් පිළිබඳ වැඩ නිසා තමාගේ යහපතට හානි කරගත යුතු නොවේ. තමාගේ යහපතට අයත් සිල් පිරිමි භාවනා කිරීම් ආදිය මනාසේ දැනගෙන ඒ ස්වකීය නිදහස ලැබීමෙහි නිරත විය යුතුය.

13. ලොක වග්ග

167. හීනං ධම්මං හ සෙවෙය්‍ය;
පමාදෙන හ සංචසෙ.
මිච්ඡාදිට්ඨිං හ සෙවෙය්‍ය;
හ සියා ලොකචද්ධනො.

(ජේතවන - නික්ඛුචකු අරඹ)

ලාමක වූ කාම සම්පත් සේවනය නොකළ යුතු; කුශල ධර්මයෙහි ප්‍රමාදයෙන් යුක්තව නොවිසිය යුතු; වැරදි ඇදහීම නොගත යුතුයි; ලෝකය වඩන්නෙකු, සසර දික්කරගන්නෙකු නොවිය යුතු. (සංසාරයෙහි නැවත නැවත ඉපදීම ලෝකය වැඩීම යයි කියනු ලැබේ.)

- 168. උතතිටෙධි, නපපමජේසය්‍ය,
ධමමං සුවරිතං චරෙ,
ධමමචාරි සුඛං සෙති
අසමිං ලොකෙ පරමති ච.
(තිග්‍රොධාරාම - සුදොවුන් හුන් ඇරඹ)

නිතර උත්සාහවන්තව විසිය යුතු; කුශල ධර්මයෙහි ප්‍රමාද නොවිය යුතු. ධර්මය පිළිපදින පුද්ගලයා මෙලොවදීත් පරලොවදීත් සුවසේ වසයි.

- 169. ධමමං චරෙ සුවරිතං
න තං දුචරිතං චරෙ,
ධමමචාරි සුඛං සෙති
අසමිං ලොකෙ පරමති ච.
(තිග්‍රොධාරාම - සුදොවුන් හුන් ඇරඹ)

සුවරිත ධර්මයෙහි හැසිරිය යුතුයි; දුශ්චරිතයෙහි නොයෙදිය යුතුයි. ධර්මයෙහි හැසිරෙන්නා මෙලොව පරලොව දෙකේදීම සුවසේ වසයි.

- 170. යථා බුබුලකං පසෙස,
යථා පසෙස මර්චිකං,
ඵචං ලොකං අවෙකඛනතං
මච්චුරාජා න පසසති.
(ජේතවන - නිකායුන් 500ක් ඇරඹ)

මේ ලෝකය දිය බුබුලක් සේ වහා බිඳී යන්නකැයි ද, මිරිඟුවක් සේ අසත්‍ය ස්වභාවයෙන් යුක්ත වුවකැයි ද, දකින පුද්ගලයා මාරයාට නොපෙනේ.

171. එව්, පසසට්' මං ලොකං
චිත්තං රාජරට්ඨපමං,
යතට් ඩාලා විසිදහති,
හතට් සංගො විජානතං.

(වේච්චිත - ජ්‍යාය හාජ් කුමාර් ඇරබ්)

යම් තැනක අඥානයෝ ගිලා බසිත් ද,
නුවණැත්තන්ගේ ඇලීමක් යම් තැනක නැද්ද, ඒ
විසිකුරු රාජ රථයක් වැනි වූ මේ ලෝකය ඇවිත්
බලවී.

172. යො ච පුබ්බෙ පමජ්ජිතවා
පච්ඡා සො හප්පමජ්ජති,
සො ඉමං ලොකං පභාසෙති
අබ්බා මුත්තොච චජ්ජිමා.

(ජේතවන - කම්මිංජනි තෙරුන් ඇරබ්)

යමෙක් මුලදී ප්‍රමාදයෙන් යුක්තව සිට පසුව
අප්‍රමාදයෙන් යුක්ත වේ නම් හෙතෙම වළාකුළින්
මිදුණු වන්ද්‍රයා මෙන් මේ ලෝකය බබුළුවයි.

173. යසස පාපං කතං කමමං
කුසලෙන පිට්ඨති.
සො ඉමං ලොකං පභාසෙති
අබ්බා මුත්තොච චජ්ජිමා.

(ජේතවන - ජගුල්මල් තෙරුන් ඇරබ්)

යමෙකු කළ පව පසුව කළ මහත් කුශල
කර්මයකින් වසා දමනු ලැබේ නම් හෙතෙම
වළාකුළින් මිදුණු සඳ මෙන් මේ ලෝකය බබුළුවයි.
(අංගුලිමාල තෙරුන් මහණ වෙන්ට පෙර සිය ගණන්
මිනිසුන් මැරූ නමුත් ඒ පව් කම් සියල්ල රහත් මගින්

වනසා දමන ලදී. එය එකම ආත්මයකදී සිදු වූවකි.)

174. අභධභූතො අයං ලොකො,
තනුකේථච්චිපසසති;
සකුණො ජාලමුතොව
අපො සග්ගාය ගවජති.

(අරාගලාව - ජ්‍යෙෂ්ඨාභ ද්‍රවි අරඹ)

මේ ලෝවැසි සත්ව සමූහය(නුවණැස් නැති බැවින්) අන්ධය, ලෝවැසි ස්වල්ප දෙනෙක් පමණක් ලෝකයේ අනිත්‍ය, දු:ඛාදි වශයෙන් නුවණින් දකිත්. එබැවින් දැලකට අසුවූ පක්ෂීන් ගෙන් ඉතා ටික දෙනෙකුන් ගැලවී යන්නා සේ ලෝවැසි ස්වල්ප දෙනෙක්ම සුගතියට යති.

175. හංසා' දිව්වපථෙ යනති,
ආකාසෙ යනති ඉඳ්ධියා;
නීයනති ධීරා ලොකමනා
ජේඝවා මාරං සවාහිනිං,

(ජේඝවන - නික්මු නික්මනක් අරඹ)

හංසයෝ හෙවත් පක්ෂීහු අහසින් යත්. සෘද්ධිමත්හු ඒ සෘද්ධි බලයෙන් අහසෙන් ගමන් කරත්. මාර්ග එල ලැබූ ප්‍රාඥයෝ සේනා සහිත මරු පරදවා ලෝකයෙන් ඉවත්ව යත්.

176. එකං ධම්මං අභිතසස
මුසාවාදිසස ජනතුනො
විතිණ්ණපරලොකසස
නථච්චාපං අකාරියං.

(ජේඝවන - නිංවා අරඹ)

සත්‍යය ඉකුත් කොට බොරු කියන්නා වූ, පරලොව ගැන බලාපොරොත්තු නැති මිනිසා විසින් නොකළ හැකි පවක් නැත.

177. න වෙ කදරියා දෙවලොකං වජනති;
ධාලා භවෙ භජපසංසන්ති දානං;
ධිරො ව දානං අනුමොදමානො
තෙනෙව සො භොති සුඛී පරතථ.

(ජේතවන - ඡූළිය දානය ඇරඹ)

තද මසුරෝ කිසි කලෙකත් දෙව්ලොව නූපදිත්. අඥානයෝ දන් දීමට ප්‍රසංසා නොකරත්. නුවණැත්තා දානය අනුමත කරමින් එයට සතුටු වෙමින් එයින්ම පරලොවදී සුවපත් වෙයි.

178. පට්චන්‍ය ඵකරජේන
සග්ගසස ගමනෙන වා
සධ්ධිලොකාධිපච්චෙන
සොතාපතතිඵලං වරං.

(ජේතවන - ඡූළියේ පුතු ඇරඹ)

මුළු පොළොවේ අධිපති වූ සක්විති රජ විමටත් වඩා, දෙව්ලොව ඉපදීමටත් වඩා, මුළු ලොවට අධිපති මහා බ්‍රහ්මභාවයටත් වඩා, සෝවාන් ඵලය ලැබීම උතුම් වේ.

14. බුද්ධ චග්න

179. යසස ජිතං භාවජියති,
 ජිතමසස නො යාති කොච්ච ලොකෙ;
 තං බුද්ධමනන්තගොචරං
 අපදං කෙන පදෙන නෙසසථි?
 (කෝච්චෙ - මාභද්දව්චන් අභ්ච)

යමෙකු දිනාගත් දෙය නැවත පරාජයට පත් කළ නොහැකිද, යමකු විසින් පරදවන ලද දෙය නැවත කිසි කලෙක ඔහු ලුහුබැඳ නො ඒව්ද, සියලු දේ දත්, කෙලෙසුන් හි පිහිටීමක් නැති ඒ බුදුරජු කවර ආකාරයකින් මාරයා වෙත ගෙන යවී ද?

180. යසස ජාලිනී විසත්තිකා
 තණ්හා නරථී කුභිංචි හෙතවෙ,
 තං චුඤ්ඤාමනනතගොචරං
 අපදං කෙන පදෙන නෙසසථි?
(කේමලා - චාරුද්වාරිණී ඇරඹ)

යමෙකු යම්කිසිතැනකට ගෙන යාම සඳහා උපකාරක දැලක් වැනි බැවින් ජාලිනී නම් වූ අතිශයින්ම ඇලෙන බැවින් විසත්තිකා නම් වූ තෘෂ්ණාව යමෙකුට නැත්නම් සියලු දෙය පිරිසිඳ දැන්, කෙලෙස් පිහිටීම නැති ඒ බුදුරද කවරාකාරයකින් මාරයා වෙත ගෙන යවී ද?

181. යෙ සධානපසුතා ධිරා
 නෙතඛම්මුපසමෙ රතා,
 දෙවාපි තෙසං පිභයනති
 සමචුඤ්ඤානං සතිමතං.
(සංකප්ප - යමක ප්‍රතිගාර්ථ ඇරඹ)

යම් නුවණැති පුද්ගල කෙනෙක් ධ්‍යාන වැඩීමෙහි යෙදුනාහුද කෙලෙසුන් සංසිඳියාමට හේතු වූ නිවණෙහි ඇලුණාහුද, මනා සේ ධර්මාවබෝධය කළ ඒ උතුමන්ට දෙවියෝත් ප්‍රිය කෙරෙත්.

182. කිවෙඡ මහුසසපට්ඨානො;
 කිවඡං මච්චාන ජීවිතං;
 කිවඡං සඤ්ඤාමමසවණං;
 කිවෙඡ චුඤ්ඤානං උප්පාදො.
(බරණ්ද - චිරකප්පන නා රජු ඇරඹ)

මනුෂ්‍යාත්මභාවයක් ලැබීම අපහසුය; මිනිසුන් ගේ ජීවත් වීමත් අපහසුය. සත්‍ය ධර්මයක් අසන්නට

ලැබෙන්නේ කලාතුරකිනි. බුදුවරයන්ගේ ඉපදීම අතිශයින් ම දුර්ලභයි.

- 183. සබ්බපාපස්ස අකරණං,
කුසලස්ස උපසම්පදා,
සචිත්තපරියොදපනං,
එතං බුද්ධානසාසනං,
(ජේතවන - ඡායාද නෙච්චන් ඡූච්ච)

සියලු පව් නොකර හැරීමය, සියලු කුසල් රැස් කිරීමය, තමාගේ සිත (කෙලෙසුන්ගෙන්) පිරිසිඳු කර ගැනීමය යන මේ කරුණු බුදුවරුන්ගේ අනුශාසනායි.

- 184. ඛන්ති පරමං තපො තිතික්ඛා,
තිබ්බාණං පරමං වදන්ති බුද්ධා;
න හි පබ්බපිතො පරප්පකාති
සමණො හොති පරං විහෙධියනො.
(ජේතවන - ඡායාද නෙච්චන් ඡූච්ච)

අනුන් කළ නුරුස්සනා දෙය ඉවසීම යයි කියන ලද ඤාන්තිය උතුම් තපසකි. බුදුවරු නිවණ උසස් යැයි කියත්. අනුන්ට හිංසා පීඩා කරන, අනුකම්පාවක් නැති පැවිද්දා ශ්‍රමණයෙක් නොවේ.

- 185. අනුපවාදො අනුපකාතො,
පාතිමොක්ඛෙ ව සංචරො.
මත්තඤ්ඤාතා ව හත්තසම්මං,
පහතං ච සයනාසනං,
අධිචිත්තෙ ව ආයොගො.
එතං බුද්ධාන සාසනං.
(ජේතවන - ඡායාද නෙච්චන් ඡූච්ච)

අනුන්ට හෙළා තළා කතා නොකිරීමද, අනුන්ට හිංසා නොකිරීමද, හිඤ්ඤාන්ට අයත් ශික්ෂා පදයන් හි හික්මීම ද (හෙවත් ඒවා පිළිපැදීමද) ආහාරයෙහි පමණ දැන අනුභව කිරීම ද ගමීන් දුරුවූ (විවේක ඇති) ආරාමයන් හි විසීමද, සමාධි භාවනාවෙහි යෙදීමද යන මේවා බුදුවරුන් විසින් කළ යුතු යැයි ප්‍රකාශ කරන ලදහ.

186. න කතාපණවසෙහි
තිත්ති කාමෙසු විජජති;
අපපසාදා දුඛා කාමා
ඉති විඤ්ඤාදාය පණ්ඩිතො.

187. අපි දිබ්බෙසු කාමෙසු
රතිං සො නාධිගචජති;
තණහාකඛයරතො හොති
සමමාසමබ්බුදා සාවකො.

(ජේතවන - කලකිරුණු නික්ෂුචක් ඇරඹ)

කහවනු වැසි වැසීමෙනුත් කාමයන් හි තෘප්තියක් ඇති නොවේ යයිද, කාමයෝ ස්වල්ප ආස්වාද ඇත්තාහුය, දුක් සහිත යයි ද දැනගෙන නුවණැති පුද්ගලයා (187) දිව්‍යමය කාමයන් හි ද ඇලීමකට පත් නොවෙයි. ඒ බුද්ධ ශ්‍රාවකයා ආශාවන් ගවා දැමීමෙහි යෙදුනේ වෙයි.

188. බහුං වෙ සරණං යනති
පබ්බතාති වනාති ච
ආරාම- රුකඛ-වෙතනාති
මනුසසා භයතජ්ජිතා.

(ජේතවන - කොණ්ඩාල රජුගේ පෙරේවි බඩුණා ඇරඹ)

(රෝගහයාදි) බියෙන් තැති ගත් බොහෝ මිනිසුන් පර්වතයන් ද වනයන් ද ආරාමයන් ද ගස් ද (දෙවියන් සම්බන්ධ) වෛත්‍යයන් ද සරණ කොට ගනිත්,

- 189. **නෙතං බො සරණං බෙමං,
නෙතං සරණ මුත්තමං;
නෙතං සරණමාගමම
සබ්බදුක්ඛා පමුවච්චි.**

(ජේතවන - නොනොල් රජුගේ පෙරේච්චි බඩුණා ඇරඹ)

මේ පර්වතාදිය සරණ යාම නිර්භය බව එළවන්නක් නොවේ; මේ සරණය උතුම් නොවේ. මේ සරණය ගෙන සියලු දුකින් නොමිදේ.

- 190. **යො ච බුද්ධං ච ධම්මං ච
සංඝං ච සරණං ගතො;
චත්තාරි අරියසචචානි
සමමපපඤ්ඤාය පසසති.**

- 191. **දුක්ඛං, දුක්ඛසමුපපාදං
දුක්ඛසස ච අතික්කමං,
අරියං ච'ට්ඨංගික්කං මග්ගං
දුක්ඛුපසමගාමිතං.**

(ජේතවන - නොනොල් රජුගේ පෙරේච්චි බඩුණා ඇරඹ)

යමෙක් බුදුන් හා උන්වහන්සේගේ ධර්මයන් ශ්‍රාවක සංඝයාත් සරණ ගියේ දුක්ඛය, දුකේ හටගැන්මය, දුක් නැති කිරීමය, දුක් නැති කිරීම සඳහා ගමන් කළ යුතු ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය යන ආර්ය සත්‍ය සතර මනා සේ නුවණින් දකී.

192. එතං ඛො සරණං ඛෙමිං,
එතං සරණ මුත්තමිං;
එතං සරණ මාගමම
සබ්බ දුක්ඛා පමුවවති.

(ජේතවන - නොනොල් හුණේ පෙරේච් බුදුණා ඇරඹ)

මේ පිහිට සොයා යාම නිර්භය එකකි; මේ සරණය උතුම්. මේ සරණය කරා පැමිණ සියලු දුකින් මිදේ.

193. දුලලහො පුරිසාජඤ්ඤා,
හ සො සබ්බතථ ජායති;
යතථ සො ජායති ධීරො,
තං කුලං සුඛමෙධති.

(ජේතවන - ඇතැ තෙරුන් ඇරඹ)

ශ්‍රේෂ්ඨ පුද්ගලයා දුර්ලභ සත්ත්වයෙකි; හෙතෙම හැම තැන නූපදී. යම් තැනක (පවුලක) ඒ වීරයා උපදින්නේ නම් ඒ කුලය සැපතට පත් වේ.

194. සුඛො බුද්ධානං උපපාදො;
සුඛා සඤ්චමමදෙසනා;
සුඛා සංඝසස සාමග්ගි;
සමගගනං තපො සුඛො.

(ජේතවන - බොහෝ නික්ෂුන් ඇරඹ)

බුදුවරුන්ගේ ඉපදීම සැපයට හේතුවකි; සදහම් දෙසීම සැපයට හේතුවකි; හික්ෂු සංඝයාගේ සමගිය සැපයට හේතුවකි. සමගි වූවන්ගේ සිල් රැකීම සැපසේ කළ හැකිය.

195. පුජාරහෙ පුජයතෙ
බුද්ධෙ යදිව සාවකෙ
පපංචසමතිකතො
තිණ්ණසොක පරිඤ්චෙ.

(වාරිකාවකදී - කැපුන් බුදුරජුන්ගේ ඤාය ඇරඹීම)

සියලු පුජාවන්ට සුදුසු වූ, තෘෂ්ණා-දෘෂ්ටි-
මානසන් දුරු කළ, ශෝක හා වැලපීම් ඉක්මවා ගිය
බුදුවරුන්ට හෝ බුද්ධ ශ්‍රාවකයන්ට පුජා කරන්නේය.

196. තෙ තාදිසෙ පුජයතො
තිබ්බුතෙ අකුතොහයෙ
හ සකකා පුඤ්ඤං සංඛාතුං
ඉදම්මතතංති කෙනචි.

(වාරිකාවකදී - කැපුන් බුදුරජුන්ගේ ඤාය ඇරඹීම)

කෙලෙස් ගිනි නිවා දැමූ, කිසි තැනකින්
බියක් නැති එවැනි ඒ උතුමන්ට පුජා කරන්නහුට
ලැබෙන පින මෙපමණයයි ප්‍රමාණ කළ නොහැක.
(මෙහි 'ඉදම්මත්තං' යන වචනය "ඉමෙත්තමිති" යයි
මුද්‍රිත වූ බොහෝ පොත් වල දක්නා ලැබේ. එය අර්ථ
ශුන්‍ය පදයකි.)

15. සුඛ වග්ග

197. සුසුඛං වත ජීවාම
 චේරිනෙසු අචේරිනො;
 චේරිනෙසු මනුසෙසසු
 චිතරාම අචේරිනො.

(භාෂ්‍ය ජනපදය - කලුභාෂා භාෂ්‍යේ අර්ථක)

දුශ්චරිත නැමැති චෛර සහිතව වසන මිනිසුන්
 අතරෙහි චෛර නැතිව ඉතා සැපසේ ජීවත් වෙමු.
 අපි චෛරීන් අතරෙහි චෛර නැත්තෝව වෙසෙමු.

198. සුසුඛං වත ජීවාම
ආතුරෙසු අනතුරා;
ආතුරෙසු මනුසෙසු
චිහරාම අනතුරා.

(ශාකප්ප නිකාය - කල්හනාචාර්ය නළයන් ඇරඹීම)

කෙලෙස් නැමැති රෝගයෙන් රෝගීව ජීවත් වෙන මිනිසුන් අතරෙහි කෙලෙස් රෝග නැත්තෝව ඉතා සැපයේ ජීවත් වෙමු. රෝගී වූ මිනිසුන් අතරෙහි රෝග නැත්තෝව වෙසෙමු.

199. සුසුඛං වත ජීවාම
උසුකුකෙසු අනුසුකා;
උසුකුකෙසු මනුසෙසු
චිහරාම අනුසුකා.

(ශාකප්ප නිකාය - කල්හනාචාර්ය නළයන් ඇරඹීම)

කාම සම්පත් සෙවීමෙහි උත්සාහවත් වුවන් අතරෙහි ඵ්වැනි උත්සාහයක් නැතිව ඉතා සුවයේ ජීවත් වෙමු. කාමයන් හි උත්සාහවත් මිනිසුන් අතරෙහි ඵ්වැනි උත්සාහ නැතිව වෙසෙමු.

200. සුසුඛං වත ජීවාම
යෙසං නො හරථී කිඤ්චනං;
පිරිහකඛා හවිසාම
දෙවා ආභසුරා යථා.

(පංචනිකාය - මාභග්ග ඇරඹීම)

රාගාදී අවහිර කිසිවක් නැති අපි ඉතා සුවයේ ජීවත් වෙමු. ආහස්සර බලාලොව දෙවියන් මෙන් අපි ප්‍රීතිය පමණක් අනුභව කරන්නෝ වෙමු.

201. ජයං වෙරං පසවති;
 දුක්ඛං සෙති පරාපිනෝ;
 උපසන්නො සුඛං සෙති.
 හිතවා ජයපරාජයං.
 (සැවන් - නොනොල් රජ් ඇරබ්)

ජය ගන්නා පුද්ගලයා අනුන්ගේ වෛරය තමා වෙත යොමු කරවයි. පැරදුණු පුද්ගලයා දුක් සේ වෙසෙයි. ජය පරාජය දෙකම අත්හැර සංසිද්ධිමට පත් පුද්ගලයා සුවසේ වාසය කරයි.

202. නතථී රාගසමෝ අග්ගි;
 නතථී දොසසමෝ කච්චි;
 නතථී ඛණ්ඩාදිසා දුක්ඛා;
 නතථී සනතිපරං සුඛං.
 (ජේතවන - දුර්භිසාක් ඇරබ්)

රාගයට සමාන ගින්නක් ලොව නැත; ද්වේශයට සමාන අපරාධයක් නැත; ස්කන්ධයන් හා සමාන අන් දුක්ඛයක් නැත. නිවණ නැමැති සංසිද්ධිමට වැඩි සැපයක් නැත.

203. ජිගච්ඡාපරමා රොගා;
 සංඛාරපරමා දුඛා;
 චිතං ඤජ්චා යථාභූතං
 තිබ්බාණං පරමං සුඛං
 (ඇලව් - උපාසකයෙකු ඇරබ්)

රෝගයෝ බඩගින්න කෙළවර කොට ඇත්තාහ, හෙවත් රෝග අතුරෙන් ඉතාම උසස් රෝගය බඩගින්නයි. සියලු දුක් සංස්කාරයන් කෙළවර කොට ඇත්තාහ, හෙවත් ඇතිව නැතිවන අනිත්‍ය ස්වභාවය

ලෝකයේ අන් හැම ඉක්මවා සිටී. මේ කරුණු තත්ත්වකාරයෙන් දැන නිවන උතුම් සැපය යයි දැන ගන්නේය.

- 204. ආරොග්‍ය පරමා ලාභා;
- සනතුට්ඨිපරමං ධනං;
- විසසාසාපරමා ඤාතී;
- තිබ්බාණංපරමං සුඛං.

(ජේතවන - කොණ්‍යාලු රජු ඇරඹ)

සියලු ලාභයන්ට වඩා නිරෝගී බව උතුම් ලාභයකි. (නිරෝගී බව නැත්තාහුට සම්පත් වලින් ප්‍රයෝජන නොලැබිය හැකිය.) සියලු ධනයන්ට වඩා සතුට නැමැති ධනය ශ්‍රේෂ්ඨයි, (කෝටි ගණන් ධනය තිබුණත් සිතේ සතුටක් නැති නම් එයින් ඵලයක් නැත.) හැම නෑයන්ට වඩා අවංක විශ්වාසය ඇති තැනැත්තා උතුමිය (නැකමක් නැතත් අවංක මිත්‍රයා උසස් ය.) ලෝකයේ හැම සැපතට වඩා (ලෝකයෙහි පිටත් හි වූ) නිවන් සැපය උතුම්.

- 205. පව්වෙකරසං පීචවා
- රසං උපසමස්ස ව
- තිඤ්ඤරො හොති තිප්පාපො
- ධම්මපීතිරසං පිඛං.

(චේතාලි - නික්සුවක් ඇරඹ)

විවේක ස්ථානයකට පැමිණ සිත එකඟ කිරීමෙන් ලැබෙන ප්‍රීතිය ද කෙලෙසුන් සන්සිඳීමේ ප්‍රීතියද අනුභව කොට නව ලෝකෝත්තර ධර්මය ලැබීමෙන් හටගත් ප්‍රීති රසය බොන්නා දාහ නැත්තෙක්ද පව් නැත්තෙක් ද වෙයි.

206. සාහු දසසනමරියානං;
සනතිවාසො සදා සුඛො;
අදසසනෙන ඛාලානං
නිව්වමෙව සුඛී සියා.

(වෙනුව ග්‍රාම - සැක් දෙවිදුන් ඇරඹ)

ආර්යයන් දැකීම යහපත්ය; ඒ සත්පුරුෂයන් හා එක්ව විසීම හැම කල් හි සැප පිණිස පවතී; පාපකාරී අඥානයන් නොදැකීමෙන් හැම කල්හිම සැපවත් වන්නේ ය.

207. ඛාලසංගත චාරි හි
දීඝමඤ්ඛාන සොචති;
දුකේඛා ඛාලෙහි සංවාසො
අමිතෙතනෙව සබ්බදා;
ධිරො ච සුඛසංවාසො
ඤ්චානිතංච සමාගමො.

(වෙනුව ග්‍රාම - සැක් දෙවිදුන් ඇරඹ)

අඥානයන් හා එක්ව හැසිරෙන පුද්ගලයා දීර්ඝ කාලයක් ගෝක කරන්නේය, (පවි කිරීමෙන් අපාය වල උපදින බැවින්) අඥානයන් හා එක්ව විසීම සතුරෙකු හා එක්ව විසීම මෙන් හැම කල් හි දුක උපදවන්නේය. නුවණැත්තන් හා එක්ව විසීම, නැයන් හා එක්ව විසීම මෙන් (එලොව මෙලොව) සැප එළවන්නකි.

තසමා හි:

208. ධීරං ච පඤ්ඤං ච ඛනුසසුතංච
ධොරයහසීලං චතවනාමාර්යං
තං තාදීසං සප්පරිසං සුමෙධං
භජෙථ හඤ්චතපථං ච චජ්ඣමා.

(වෙළුම් 11 - 22න් දෙවැනි අරඹ)

එහෙයින් (උඩ කී කරුණු නිසා) උගත් දෙය දරණ නුවණැති, විශේෂයෙන් තත්වය දැන ගන්නා නුවණැති, බොහෝ දේ අසා ඇති, රහත් මඟට පමුණුවන පිළිවෙත නැමැති ධූරය උසුලන, ශීලවත්තයන්ගෙන් යුක්ත වූ, ආර්යය භාවයට පත්, මනා නුවණැති එවන් සත්පුරුෂයන් සේවනය කරන්නේය, (කුමක් මෙන් ද?) වන්ද්‍රයා තාරාපථ නමැති අහස සේවනය කරන්නාක් මෙනි.

16. පිය වග්ග

209. අයොගෙ යුක්ඛස් මත්තානං
යොගසමීං ච අයොජයං,
අත්ථං හිත්වා පියග්ගාහි.
පිහෙත'ත්තානුයොගිනං.

(ජේතවන - ජූච්ඡි තුන්දෙනෙකු ඇරඹ)

නොයෙදවිය යුතු නුවණින් මෙනෙහි කිරීමෙහි තමා යොදවන්නා වූ, තමාගේ සිත යෙදවිය යුතු අනිත්‍යාදිය මෙනෙහි කිරීමෙහි නොයොදවන්නා වූ, තමාට හිත පිණිස පවත්නා දෙය හැර දමා ඇස් කන් ආදියට ප්‍රිය දෙයම ගන්නට පුරුදු වූ පුද්ගලයා ආත්මාර්ථයෙහි යෙදෙන්නන්ට ප්‍රිය කරයි.

- 210. මා පියෙහි සමාගඤ්ඤී;
අපපියෙහි කුචුචනං,
පියානං අදසසනං දුක්ඛං;
අපපියානං ච දසසනං.

(ජේතවන - උච්චිත නුතදෙනෙකු ඇරඹ)

ප්‍රිය වූවන් හා එක් නොවවී. අප්‍රියයන් හා කිසි කලෙකත් එක් නොවවී. (කුමක් හෙයින්ද?) ප්‍රියයන් දක්නට නොලැබී යාම දුකකි, අප්‍රියයන් දක්නට ලැබීම දුකකි.

- 211. තසමා පියං න කයිරාවථ,
පියාපායො හි පාපකො;
ගහවා ගෙසං න විජ්ජනති
යෙසං නරථී පියා'පපියං.

(ජේතවන - උච්චිත නුතදෙනෙකු ඇරඹ)

එහෙයින් යම් කිසි පුද්ගලයෙකුට හෝ දෙයකට ප්‍රේම නොකළ යුතු, ප්‍රියයන් ගෙන් වෙන්වීම දුකට හේතු වන බැවින්, යම් කෙනෙකුන්ට ප්‍රිය අප්‍රිය පුද්ගලයෝ හෝ දේවල් නැත්නම් ඔවුන්ට අධික ලෝභය ආදී බැම් නැත්තාහ.

- 212. පියතො ජායතී සොකො,
පියතො ජායතී භයං;
පියතො විජ්ජමුත්තසස
නරථී සොකො; කුතො භයං?

(ජේතවන - කෙළඹියකු ඇරඹ)

ප්‍රිය දෙය නිසා ශෝකය හට ගනී. ප්‍රිය දෙය නිසා භය හට ගනී. ප්‍රිය දෙයින් වෙන්වූවහුට ශෝකයක් නැත, භයක් කොයින් ද? (භයක් ඇත්තේම නැත.)

213. පෙමතො ජායතී සොකො,
පෙමතො ජායතී භයං;
පෙමතො විපපමුත්තසස
හරටී සොකො; කුතො භයං?
(ජේතවන - විශාඛා ඇරඹ)

ප්‍රේමයෙන් ශෝකය හට ගනී, ප්‍රේමයෙන් භය
හට ගනී, ප්‍රේමයෙන් වෙන්වූවහුට ශෝකයක් නැත;
භයක් නම් කොයින්ද?

214. රතියා ජායතී සොකො,
රතියා ජායතී භයං;
රතියා විපපමුත්තසස
හරටී සොකො; කුතො භයං?
(චේතාලී - මුච්ඡතීන් ඇරඹ)

කාමයෙහි ඇලීම නිසා ශෝකය හට ගනී,
එය නිසා භයත් හට ගනී, කාමයන් හී ඇලීමෙන්
තොරවූහුට ශෝකයක් නැත; භයක් නම් කොයින් ද?

215. කාමතො ජායතී සොකො,
කාමතො ජායතී භයං;
කාමතො විපපමුත්තසස
හරටී සොකො; කුතො භයං?
(ජේතවන - අතින්චීගන්ධකුමරා ඇරඹ)

වස්තුකාම-ක්ලේශ කාමයන් නිසා ශෝකය හට
ගනී, ඒ කාමයන් නිසා භය හට ගනී, ඒ කාමයන්ගෙන්
වෙන්වූවහුට ශෝකයක් නැත, භයක් නම් කොයින්ද?

216. තණතාය ජායති සොකො,
තණතාය ජායති භයං;
තණතාය විපමුත්තසස
නතටී සොකො; කුතො භයං?
(ජේතවන - බමුණොකු ඇරබ)

තෘෂ්ණාව නිසා ශෝකය උපදී; තෘෂ්ණාව නිසා භය උපදී, තෘෂ්ණාවෙන් මිදුණහුට ශෝකයක් නැත, භයක් නම් කොයින්ද?

217. සීලදසසනසමපනනං
ධම්මධං සච්චවේදිනං
අත්තනො කම්මකුඛධානං
තං ජනො කුරුතෙ පියං
(ජේතවන - ළැහැවන් 500ක් ඇරබ)

පිරිසිඳු ශීලයෙන් හා මාර්ගඵල දැකීමෙන් යුක්ත වූ, ධර්මයෙහි පිහිටි, චතුරාර්ය සත්‍යය දන්නා වූ, තමා අයත් කටයුතු පමණක් කරන්නා වූ ඒ පුද්ගලයාට ජන සමූහයා ප්‍රේම කරයි.

218. ඡන්දජාතො අනකඛාතෙ
මහසා ච චුටො සියා,
කාමෙසු ච අපාරිබභවිතො
උභංසොතොති චුච්චති
(ජේතවන - තෙර නමක් ඇරබ)

යමෙක් නිවණ ලැබීමෙහි කැමැත්ත ඇත්තේ සිතින් එය ස්පර්ශ කරයි ද, යමෙක් කාමයන් හි නොබැඳුණු සිතැත්තේ ද හෙතෙම උඩට යන ස්වභාව ඇත්තෙකැයි හෙවත් රූපලෝකාදියෙහි පමණක් උපදින්නෙකැයි කියනු ලැබේ.

219. විරප්පවාසිං පුරිසං
දුරතො සොතථිමාගතං
ඤ්ඤාතිමතො සුභස්සා ච
අභිනන්දනා ආගතං

220. තට්ඨෙව කතපඤ්ඤාමපි
අස්මා ලොකා පරං ගතං
පුඤ්ඤාති පතිගණනාති
පියං ඤ්ඤාතිං ච ආගතං
(ඉංද්‍රයානා: නන්දියා ඇචඛ)

බොහෝ කලක් මුළුල්ලේ ස්වකීය ඥාතීන්ගෙන් වෙන්ව දුර රටකට ගොස් සිට සුවසේ ආපසු පැමිණි මිනිසෙකු දැක නැයෝ ද මිත්‍රයෝද හිතවත්තුද ප්‍රීතියට පත් වෙති. (220) එමෙන් මෙලොවින් පර ලොව ගිය, පින් කළ පුද්ගලයා (දුර සිට) පැමිණි ප්‍රිය ඥාතියෙකු මෙන් (ඔහුගේම) පින් ඉදිරියට ඇවිත් පිළිගනීත්.

17. කොඩි වග්ග

221. කොඩිං ජහෙ, විපපභෙය්‍ය මානං,
 සංයෝජනං සධ්ධමතික්කමෙය්‍ය;
 තං නාමරූපසමිං අසස්මානං
 අකිංචනං නා'නුපතනති දුක්ඛා
 (තිග්‍රොධාභාම - චෝතිනි ජූභබ්)

ක්‍රෝධය දුරු කරන්නේ ය, මාන්තය විශේෂයෙන් පහ කරන්නේය, කාම බැමි ආදී සියලු සාංසාරික බැමි ඉකුත් කරන්නේය. නාම රූප දෙකේ නො ඇලෙන, කෙලෙස් කරදර නැති ඒ පුද්ගලයා කරා දුක් නොපැමිණෙති.

222. යො වෙ උප්පතිතං කොධං
රථිං භහතංව ධාරයෙ,
තම්භං සාරථිං බ්‍රෂමී,
රසමිග්ගාහො ඉතරො ජනො
(අරාගලාව - නික්ෂ්‍යවක්ෂ් අරච්ඛ)

යමෙක් තමා තුළ හට ගත් ක්‍රෝධය, දක්ෂ රථාවාර්යයකු නොමග ගිය රථයක් හසුරුවා ගන්නා සේ හික්මවා ගනීද, ඒ පුද්ගලයා නියම රියදුරෙකැයි කියමි. එසේ සිත හික්මවා ගත නොහැකි පුද්ගලයා නිකමට තෝන් ලනුව අල්ලන්නෙකැයි කියමි.

223. අකොධොධෙන ජිහෙ කොධං;
අසාධුං සාධුනා ජිහෙ;
ජිහෙ කදරියං ධානෙන;
සචෙචන අලිකවාදිනං
(වෙච්චන: උත්තරා අරච්ඛ)

ක්‍රෝධ කරන පුද්ගලයාට ක්‍රෝධ නොකිරීමෙන් ඔහු පැරදවිය යුතුයි, හෙවත් ක්‍රෝධ නොකිරීමෙන් ක්‍රෝධය ජය ගත යුතු. අසත්පුරුෂයා සත්පුරුෂ ගුණයෙන් පැරදවිය යුතු. තද මසුරා යම් යම් දේ දීමෙන් ජය ගත යුතු. බොරු කියන්නා ඇත්ත කීමෙන් පැරදවිය යුතු.

224. සච්චිං භණො; හ කුජේකධය්‍ය;
දජ්ඣ්ඤසමිංපි යාවිතො
චතෙහි තිහි ධානෙහි
ගචෙජ් දෙවානසන්තිකෙ
(ජේතවන - මුගලන් තෙච්චන් අරච්ඛ)

ඇත්ත කියන්නේය; අනුන්ට නොකිපෙන්නේය;

තමා වෙත තිබෙන දෙය ස්වල්ප වුවත් අනුන් ඉල්ලූ කල් හි දිය යුතුය. මේ කරුණු තුන පිළිපැදීමෙන් දෙවියන් සමීපයට යා හැකිය, හෙවත් දෙවිලොව ඉපදිය හැක.

225. අහිංසකා යෙ මුහයො
නිව්වං කායෙන සංචුතා
තෙ යනති අච්චුතං ධානං,
යථට් ගන්තවා න සොචරෙ
(සානෙත - නික්ඛන් පැරබ)

නිතර කායාදී දොරටු තුනෙන් සංවරයට පැමිණි අනුන්ට හිංසා නොකරන්නා වූ යම් ශ්‍රමණ කෙනෙක් වෙත් නම්, ඔවුහු යම් තැනකට ගියෝ ශෝක නොකෙරෙත් නම්, ඒ ව්‍යුතථී යාමක් නැති නිවණට පැමිණෙත්.

226. සදා ජාගරමානානං
අභොරතතානු සිඤ්චිතං
තිබ්බාණං අධිමුත්තානං
අථට්ටං ගච්ඡන්ති ආසවා
(ගිජ්ඣකාද - පුණ්ණා දායිය පැරබ)

කෙලෙස් නිදි නැති බැවින් හැම කල් හි පිබිද සිටින්නා වූ, දිවා රැ දෙකෙහි ශික්ෂා පිරීමෙහි යෙදී සිටින්නා වූ, නිවනෙහි නියැලී සිතැති භාවනානුයෝගීන්ගේ කාමාදී ආශ්‍රවයෝ විනාශයට යෙත්.

227. පොරාණමෙතං අතුල,
 නෙතං අස්තනාමිව;
 නිදදනති තුණ්හිමාසීනං
 නිදදනති බහුභාණිනං
 මිතභාණිමපි නිදදනති
 නතථි ලොකෙ අනිදදතො
 (ජේතවන - අතුල උච්ඡු ඇරඹ)

අතුලයෙනි, නින්දා කිරීමත් ප්‍රශංසා කිරීමත් බොහෝ පුරාණ එකකි. මෙය මෙකල පමණක් සිදු වන්නක් නොවේ. නිශ්ශබ්දව හුන්නහුට නින්දා කරත්, බොහෝ සේ කතා කරන්නාටද නින්දා කරත්, ප්‍රමාණවත් කතා ඇත්තහුට ද නින්දා කරත්; ලෝකයෙහි නින්දා නොලබන්නෙක් නැත.

228. න චා'හු, න ච භවිසසති,
 න චේ' තරහි විස්තී
 එකනතං නිදදතො පොසො,
 එකනතං චා පසංසිතො
 (ජේතවන - අතුල උච්ඡු ඇරඹ)

ඒකාන්තයෙන් හෙවත් හැම කල්හි නින්දා ලබන පුද්ගලයෙක් හෝ හැම කල් හී ප්‍රශංසා ලබන පුද්ගලයෙක් පෙරද නොවීය, අනාගතයෙහිත් නොවන්නේය, දැනුත් විද්‍යාමාන නොවේ.

229. යං චෙ විඤ්ඤා පසංසනති
 අනුච්චිව සුවෙ සුවෙ,
 අච්ඡිඤ්චුතතිං මෙධාවිං
 පඤ්ඤාසීලසමාහිතං

230. නෙකධං ජමොධානදසෙව
කො තං නිජදිතුමරහති?
දෙවාපි නං පසංසනති,
බ්‍රහමුනාපි පසංසිතො,
(ජේතවන - ජූනල උව්‍යු ඇරඹ)

(කැඩී බිඳී ගිය සිල් නැති බැවින්) සිදුරු රහිත පැවතුම් ඇති භාවනා ප්‍රඥාවෙන් හා චතුපාරිශුද්ධි ශීලයෙන් යුක්ත වූ යමෙකුට දිනපතා විමසා බලා ප්‍රශංසා කෙරෙත් නම්, (230) ජම්මු ගංගා පෙදෙසෙහි හට ගත් රනින් කළ කාසියක් වැනි (දොස් රහිත) ඔහුට කවරෙක් නින්දා කරන්ට සමර්ථ වේද? දෙව්වරුන් ඔහුට පසසත්, බ්‍රහ්මයා විසිනුත් හෙතෙම පසස්නා ලදී.

231. කායපාකොපං රකෙධය්‍ය,
කායෙන සංචුතො සීයා
කායදුච්චරිතං හිඤ්චා
කායෙන සුචරිතං චරෙ.
(ජබ්බග්ගිය නිකායන් ඇරඹ)

කයින් කරන ප්‍රාණවධාදී පච්ඤා දුරු කරන්නේය, කයින් සංවර ඇත්තෙක් වන්නේය. කාය දුශ්චරිතය (සතුන් මැරීම, සොරකම, කාම මිථ්‍යාචාරය යන තුන) අත්හැර කයින් සුචරිතයෙහි හැසිරෙන්නේය.

232. වච්චකොපං රකෙධය්‍ය,
වාචාය සංචුතො සීයා;
වච්චදුච්චරිතං හිඤ්චා
වාචාය සුචරිතං චරෙ.
(ජබ්බග්ගිය නිකායන් ඇරඹ)

වචනයෙන් සිදුවන බොරු කීම ආදී පවිත් වැළකෙන්නේය, වචනයෙන් සංවරයට පැමිණෙන්නේය, වාග්දුශ්චරිතය දුරු කොට බොරු නොකීම ආදී වාග් සුවරිතයෙහි හැසිරෙන්නේය.

233. මනෝපකෝපං රකෙධය්‍ය,
මනසා සංවුතො සියා;
මනෝදුච්චරිතං භිතවා
මනසා සුවරිතං චරෙ
(ජබ්බාග්ගිය නිකායන් ඇඳබ)

සිතට වැදගත්තා ඊර්ෂ්‍යා මානාදිය දුරු කරන්නේය; සිතින් සංවරයට පැමිණෙන්නේය. (පවිටු සිතුවිලි වලට ඉඩ නොදීම සිත සංවර කිරීමයි.) දැඩි ලෝභය ආදී මනෝදුශ්චරිතය දුරු කොට සිතින් සුවරිතයෙහි හැසිරෙන්නේය.

234. කායෙන සංවුතා ධිරා
අථො වාචාය සංවුතා,
මනසා සංවුතා ධිරා
තෙ වෙ සුපරිසංවුතා
(ජබ්බාග්ගිය නිකායන් ඇඳබ)

යම් පණ්ඩිත කෙනෙක් කයින් (දුශ්චරිත නොකිරීමෙන්) සංවරයට පැමිණියාහු ද, වචනයෙන් සංවරයට පැමිණියාහු ද සිතින් සංවරයට පැමිණියාහුද, ඔවුහු ඒකාන්තයෙන් මනා සංවරයට පැමිණියාහු වෙති.

18. මල වග්ග

235. පණ්ඩුපලාසොව දාහි'සි;
යමපුරිසාපි ච තං උපට්ඨිතා;
උයෙනගමුඛෙ ච තිට්ඨසි
පාටේය්‍යමපි ච තෙ හ විජජති.

(ජේතවන - භෞඤ්ජනකයකු ඇරඹ)

තෝ දැන් පඬුවන් වී ගිය කොළයක් මෙන් ජරාවට පැමිණියෙහි, යමදුකයෝත් (-මැරෙන ලකුණුත්) තා කරා එළඹ සිටියාහ. පිරිහීමේ කෙළවරට පැමිණ සිටින්නෙහි; තට (පරලොව ගමනට) මාර්ගෝපකරණද නැත.

236. සො කරොති දීපමත්තනො;
ධිපපං වායාම පණ්ඨිතො භව;
තිඤ්ඤාමලො අනංගනො
දීධධං අරියභූමිමෙහිසි.

(ජේතවන - ගෞරානකයකු දැර්ඛ)

ඒ තෝ තමාට පිහිටක් කර ගනුව, වහා උත්සාහ කොට නුවණැත්තෙක් වෙව. (එසේ කිරීමෙන්) කෙලෙස් මළ දුරු කොට කිලුටු තැනැත්තෙක්ව දිව්‍යමය වූ ආර්ය භූමියට පැමිණෙන්නෙහි.

237. උපතීතවයො ච දානි'සි;
සමපයාතෝ'සි යමසස සන්තිකං;
වාසොපි ච තෙ නරථී අනරා;
පාටේයන්මපි ච තෙ හ විජජති.

(ජේතවන - ගෞරානකයකු දැර්ඛ)

තෝ දැන් ඉක්මගිය වයස ඇත්තෙකි; මරණයාගේ සමීපයට පැමිණියෙහි, තට මැරී යන අතරමග නවතින්ට තැනක් ද නැත; මාර්ගෝපකරණද නැත.

238. සො කරොති දීපමත්තනො
ධිපපං වායාම පණ්ඨිතො භව;
තිඤ්ඤාමලො අනංගණො
හ පුහ ජාතිජරං උපෙහිසි.

(ජේතවන - ගෞරානකයකු දැර්ඛ)

ඒ තෝ තමාට පිහිටක් කර ගනුව, වහා උත්සාහ කොට නුවණැත්තෙක් වෙව; දුරු කළ කෙලෙස් කිලුටු ඇත්තෙක් ව, නික්ලේශියෙක් ව නැවත ඉපදීමට හා ජරාවට නොපැමිණෙන්නෙහි.

239. අනුපුබ්බිත මෙධාවී
ථොකථොකං ධණො ධණො
කමමාරො රජතසෙස'ව
නිද්ධමෙ මලමතතනො.
(ජේතවන - බමුණානු ඇරඹ)

රන් රිදී වැඩ කරන්නා පිළිවෙලින් විකෙන්
වික රිදියේ ඇති මල පහ කරන්නා සේ නුවණැත්තා
තමාගේ කෙලෙස් කිලුටු මොහොතක් පාසා විකෙන්
වික ක්‍රමයෙන් දුරු කරන්නේය.

240. අයසාව මලං සමුට්ඨිතං
තදුට්ඨාය තමෙව ඛාදති,
ඵචං අභිධොනචාරිතං
සකකමමානි නයනති දුගගතිං.
(ජේතවන - නිෂ්පූ තෙරුන් ඇරඹ)

යකඩයෙන් හටගත් මලය එයින්ම නැගී එයම
කා දමන්නා සේ විමසා බලන නුවණින් තොර වූ
පුද්ගලයා ස්වකීය කර්මයෝග්‍ය දුගතියට පමුණුවත්.

241. අසජ්ජායමලා මනා;
අනුට්ඨානමලා සරා;
මලං වණණසස කොසජ්ජං;
පමාදෝ රකඛතො මලං.
(ජේතවන - ලාලුදාය් තෙරුන් ඇරඹ)

මන්ත්‍ර ආදී කට පාඩම් කළ දේ (නැවත නැවත
පාඩම් නොකිරීමෙන් සිහි නැති වෙන බැවින්) නො
හැදෑරීම කිලුටු කොට ඇත්තාහ. ප්‍රතිසංස්කරණය
නොකිරීමෙන් ගෙවල් කිලුටු බවට පත් වෙති. කුසිත
බව ශරීර වර්ණයට කිලුටුකි. වතුපිටි ආදියක් හෝ

ශීලාදියක් රක්නනුට (ඒ ගැන නොසලකා) ප්‍රමාද වීම කිලුටකි.

- 242. මලිඤ්චයා දුච්චරතං;
- මචෙජරං දදතො මලං;
- මලා චෙ පාපකා ධම්මා
- අසමීං ලොකෙ පරමහි ව

(ජේතවන - කුල පුත්‍රයකු ඇරඹ)

ස්ත්‍රියනට දුශ්චරනයෙහි හැසිරීම කිලුටකි; යමක් දෙන්නාට මසුරුකම කිලුටකි; පාපධර්මයෝ මෙලොච්චිහිද පරලොච්චිහිද ඒකාන්තයෙන් කිලුටු වෙති.

- 243. තතො මලා මලතරං;
- අච්ඡා පරමං මලං;
- ඵතං මලං පහරවාන
- හිමමලා හොථ හිකඛවො

(ජේතවන - කුල පුත්‍රයකු ඇරඹ)

ඒ හැම කිලුටු වලට වඩා බලවත් කිලුටක් ඇත. අවිද්‍යාව හැම කිලුටු ඉක්මවා සිටි කිලුටකි. මහණෙනි, ඒ මලය දුරු කොට කිලුටු නැත්තෝ වව්.

- 244. සුඵචං අහිරිකෙන
- කාකසුරෙන ධංසිනා
- පකඛඤ්ඤා පගධෙනන
- සංකිලිඨෙධ්ඨන ජීවිතං

(ජේතවන - චූල්ල ඝාඊක ඇරඹ)

හය ලැජ්ජා නැත්තා වූද, කවුඩකු මෙන් ගසා කැමෙහි දැස වූද, අනුන් ගුණ මකන්නා වූ ද, තමාට අයිති නැති වැඩට පනින්නාවූද, උඩඟු ස්වභාව ඇති,

කිලිටි ජීවිතයක් ඇත්තාහු විසින් ජීවත් වීම පහසුය.

245. හිරිමතා ච දුප්ඵවං
නිව්වං සුචිතචෙසිනා
අඤ්ඤෙන්පපගධෙනහ
සුද්ධාපීචෙන පසසතා
(ජේතවන - ථූල්ල ආර්ථක ඇරඹ)

පව් කිරීමට හය හා ලැජ්ජා ඇති, නිතර පිරිසිඳු ක්‍රියා කිරීමට සොයන, කුශල ක්‍රියාවෙහි පසු නොබස්නා, උඩඟු බවක් නැති, පිරිසිඳු ජීවිතයක් ඇති, දුරදිග බලන්නා වූ පුද්ගලයා විසින් ජීවත් වීම අපහසුය.

246. යො පාණමචිපාතෙති,
මුසාවාදං ච භාසති
ලොකෙ අදින්නං ආදියති,
පරදාරං ච ගච්ඡති,

247. සුරාමෙරයපානං ච
යො නරො අනුසුඤ්ජති,
ඉධෙච මෙසො ලොකසම්මං
මූලං ධණ්ණි අත්තනො
(ජේතවන - උච්ඡුන් 500ක් ඇරඹ)

යමෙකු සතුන් මරයි ද, බොරු කියයිද, ලෝකයෙහි නොදුන් දෙය ගනී ද, අනුන්ගේ භාර්යාවන් කරා යේ ද, මත්පැන් බීමෙහි යෙදේද, ඒ පුද්ගලයා මෙලොවදීම තමාගේ සම්පත් නැමැති මූලය සාරාගනී. (තමා විපතට හෙලා ගනී.)

248. එවිට හො පුර්ස, ජානාති:
 පාපධම්මා අසක්කදතා
 මා තං ලොහො අධම්මො ච
 චිරං දුක්ඛාය රජධියං
 (ජෝතවන - උච්ඡන් 500ක් ඇරඹ)

පින්වත් පුරුෂය, මෙසේ දැනගනුව: පවිටු ස්වභාව ඇත්තෝ නොහික්මුණ ක්‍රියා කරන්නෝ ය. ලෝභය අධර්මය යන දෙදෙන තා බොහෝ කලක් සසර දුක් විඳීම පිණිස නවත්වා නොගනිත්වා.

249. දදාති වෙ යථාසද්ධං
 යථාපසාදනං ජනො,
 තත්ථ වෙ මංකු යො හොති
 චිරෙසං පානභොජනෙ,
 න සො දීවා වා රතතිං වා
 සමාධිං අධිගච්ජති.
 (ජෝතවන - නික්ඛන් ඇරඹ)

මහජනයා තම තමන්ට ශ්‍රද්ධාව ඇති පමණින්, පැහැදීම ඇති පමණින් දන් දෙයි, යම් පුද්ගලයෙක් ඒ අනුන් දෙන ආහාර පානයෙහි නොසතුටු වේ නම්, හෙතෙම දාවල් හි හෝ රාත්‍රියෙහි සිතේ එකඟ බව (සමාධිය) නොලබයි.

250. යසස වෙතං සමුච්ඡින්නං
 මූලඝට්ඨං සමුභතං,
 ස වෙ දීවා වා රතතිං වා
 සමාධිං අධිගච්ජති
 (ජෝතවන - නික්ඛන් ඇරඹ)

යමකු විසින් මේ (මේ හෝජනයෙහි) නො

සතුටුවීම (මුණ හකුලා ගැනීම) මනාසේ සිඳ දමන ලද්දේ ද, මුල් සහිතව උදුරා දමන ලද්දේ ද, හෙතෙම දාවල් හී හෝ රාත්‍රියෙහි සමාධිය ලබයි. (සිතේ එකඟ බවට පත් වේ.)

251. නරටී රාගසමෝ අග්ගි,
නරටී ද්‍රෝසසමෝ ගහෝ,
නරටී මොහසමං ජාලං,
නරටී තණ්හාසමා නදී
(ජෙනවන - උව්‍යුත් 500ක් ඇරඹ)

රාග ගින්නට සමාන ගින්නක් නැත. ද්වේෂයට සමාන දැඩි අල්ලා ගැනීමක් නැත. මෝහය වැනි අවුල් ජාලයක් (දැලක්) නැත. තෘෂ්ණාව වැනි ගංගාවක් නැත. (දැඩි අල්ලා ගැනීම නම් බද්ධ වෛරයයි. දැලකට අසු වූ සත්ත්වයන් මැරෙන්නේ එක් වරකි; තෘෂ්ණා නමැති දැලට අසුවූවෝ එයින් මීදෙන තුරු අනන්ත වාරයක් මරණයට පත් වෙති.)

252. සුදසං වජ්ජං අඤ්ඤාදසං,
අත්තනෝ පන දුඤ්ඤං;
පරෙසං හි සො වජ්ජාහි
ඔපුණාති යථා භුසං;
අත්තනෝ පන ඡාදෙති
කලිං ච කිත්වා සධෝ
(නද්දිය නුවර - මෙණ්ඩක නිටු ඇරඹ)

අනුන්ගේ දොස් දැකීම පහසුය; තමාගේ දොස් දැකීම අපහසුය; මෙතෙම අනුන්ගේ දොස් බොල් වී සුළගේ පහකර හරින්නා සේ නගා පෙනවයි; කපටි පක්ෂි වැද්දෙකු කොළ අතු ආදිය ඇඳගෙන තමා

සඟවා ගන්නා සේ තමාගේ වරද සඟවා ගනී.

253. පරවජ්ජානුපසසිසස
තිව්වං උජ්ඣානසඤ්ඤිනො
ආසවා තසස වඩ්ඪිනති
ආරා සො ආසවකඛයා
(ජේතවන - උජ්ඣාන සඤ්ඤි තෙරුන් ඇරඹ)

නිතර අනුන්ගේ දොස් සොයන්නා වූ, දොස් සොයා ඇද කුද කියන්නා වූ ඒ පුද්ගලයාගේ ආශ්‍රවයෝ වැඩෙත්; හෙතෙම කාමාදී ආශ්‍රවයන් ක්ෂය කිරීමෙන් ඉතා දුරය.

254. ආකාසෙ පදං නරථී;
සමණො නරථී ඛාහිරො;
පපංචාහිරතා පජා,
තිප්පසඤ්චා තථාගතා
(චිරිනිවන් මංචකය - යුගද ඇරඹ)

අහසෙහි පියවර නැත. බුදු සස්තෙන් පිටත්හි නියම ශ්‍රමණයෙක් නැත. සත්ත්වයෝ තෘෂ්ණා-මාන-දෘෂ්ටිත් හී ඇලුනාහුය. බුදුවරයෝ ඒ තෘෂ්ණාදී ප්‍රපංච (පමාවීම්) නැත්තෝය.

255. ආකාසෙ පදං නරථී;
සමණො නරථී ඛාහිරො;
සංඛාරා සසසතා නරථී,
නරථී බුද්ධානම්ඤ්ජිතං
(චිරිනිවන් මංචකය - යුගද ඇරඹ)

අහසෙහි පියවර නැත. බුදු සස්තෙන් පිටත්හි මහණෙක් නැත. හැමදා පවත්නා සංස්කාරයෝ නැත්තාහ. බුදුවරුන්ට කම්පා වීමක් නැත.

19. ධම්මට්ඨ චග්ග

256. න තෙන හොති ධම්මට්ඨො
යෙන'ථං සහසා න යෙ
යො ච අථං අහථං ච
උහො නිචේජය්‍ය පණ්ඩිතො

257. අසාහසෙන ධම්මෙහ
සමෙන නයති පරෙ,
ධම්මස්ස ගුණො මොධාචී
ධම්මට්ඨොති පච්චති

(ජේතවන - විනිස කථාවකු ඇරඹ)

විනිශ්චය කටයුතු අර්ථය යුක්තියෙහි තර්කානුකූලව නොවිසඳාද එපමණින්ම ඔහු විනිශ්චය කාරයෙක් නොවේ. යම් නුවණැත්තෙක් යුක්තියත් අයුක්තියත් දෙක නිශ්චය කොට, ඉක්මන් නොවී යුක්ති ධර්මයට අනුව අන්‍යයන් ජය පරාජයට පමුණුවයිද ධර්මය විසින් රක්තා ලද ඒ බුද්ධිමතා විනිශ්චය කාරයා යයි කියනු ලැබේ.

258. න තෙන පණ්ඩිතො හොති
 යාවතා ධනු භාසති;
 ඛෙමී අචේරි අභයො
 පණ්ඩිතොති පච්චති
 (ජේතවන - ජබ්බග්ගිය නිකායන් ඇරඹ)

බොහෝ දේ කථා කළ පමණින් පණ්ඩිතයෙක් නොවේ. උච්චුරු වලින් මිදුණු, දුශ්චරිත නැමැති චෛර නැති, අනුන්ට බිය නො උපදවන පුද්ගලයා පණ්ඩිතයා යයි කියනු ලැබේ.

259. න තාවතා ධම්මධරො
 යාවතා ධනු භාසති;
 යො ච අපපමි සුචාන
 ධම්මං කායෙන පසසති
 ස වෙ ධම්මධරො හොති
 යො ධම්මං නපපමස්සති
 (ජේතවන - චෛදාන භාග්ගන් ඇරඹ)

බොහෝ සේ කථා කළ පමණින් ධර්මධරයෙක් නොවේ. යමෙක් ස්වල්ප ධර්මයක් අසාගෙනත් නාමකායයෙන් හෙවත් සිතීන් ධර්මය දකී ද, යමෙක් ධර්මය පිළිපැදීමෙහි ප්‍රමාද නොවේ ද හෙතෙම ධර්මධරයා නම් වේ.

260. න තෙන ථේරො හොති
 යෙනස්ස පලිතං සිරො;
 පරිපකො වයො තසස,
 මොඝපිණේණාති චුචති
 (ජේතවන - ලකුණ්ඨක නිදද්දිය තෙරුන් ඇරඹ)

යමෙකුගේ හිස කෙස් පැසුණු පමණින්ම

හෙතෙම ස්ථවීර නමක් නොවේ. ඔහුගේ වයස මෝරා ගියේය. ඔහුට “හිස් මහල්ලා” යයි කියනු ලැබේ.

261. යමහි සවචං ච ධමමො ච
අහිංසා සංයමො දමො,
ස වෙ වහ්නමලො ධිරො
ථේරො ඉති පච්චවති

(ජේතවන - ලකුණ්ඨක නද්දිය තෙරුන් ඇරඹ)

යමෙකු කෙරෙහි සත්‍යයන්, ලෝකෝත්තර ධර්මයන්, කරුණා මෙමත්‍රිය ආදියන්, ශීලසංයමයන්, ඉන්ද්‍රිය දමනයන් පිහිටියානුද, වමාරා දැමූ කෙලෙස් කිලුටු ඇති ඒ නුවණැත්තා ස්ථවීර යයි කියනු ලැබේ.

262. න වාකකරණමතෙන
වණණපොකඛරතාය වා
සාධුරූපො නරො හොති
ඉසුකි මච්ඡරි සධො

(ජේතවන - බොහෝ නිකුන් ඇරඹ)

හොඳනා වචන කී පමණින් හෝ ශරීරයේ මනා වර්ණ සටහන් ඇති පමණින් හෝ අනුන්ට ඊර්ෂ්‍යා කරන, තද මසුරු වූ, කපටි වූ මිනිසා යහපත් මිනිසෙක් නොවේ.

263. යසස වෙතං සමුච්ඡින්නං
මූලඝට්ඨං සමුභතං,
ස වහ්නදොසො මෙධාචී
සාධු රූපොති චුච්චති

(ජේතවන - බොහෝ නිකුන් ඇරඹ)

යමෙකු විසින් ඊර්ෂ්‍යාමානාදිය මනා සේ සිඳි

දමන ලද්දේද, මුලින් උදුරා නසන ලද්දේ ද, ඒ වමාරා දැමූ කෙලෙස් ඇති පණ්ඩිතයා සන්පුරුෂයෙකැයි කියනු ලැබේ.

264. න මුණ්ඩකෙන සමණෝ
අධ්ධතො අලිකං භණං;
ඉච්ඡා ලොභසමාපනො
සමණෝ කිං භවිස්සති?
(ජේතවන - හත්තක නිකායව පැරබ)

රකින ශීලයක් නැති බොරු කියන පුද්ගලයා හිස මුඩු කළ පමණින් මහණෙක් නොවේ. නොයෙක් දේ ලබන ආශාවෙන් හා ලැබූ දෙයට ඇලෙන ලෝභයෙන් යුතු පුද්ගලයා කෙසේ නම් ශ්‍රමණයෙක් වේද?

265. යො ච සමෙති පාපානි
අණුංචුලානි සධ්ධසො,
සමිතතතා හි පාපානං
සමණෝ හි පච්චවති
(ජේතවන - හත්තක නිකායව පැරබ)

යමෙක් කුඩා මහක් වූ පව් හැම ආකාරයෙන් සංසිඳවයි ද, එසේ පව් සංසිඳවී බැවින් ශ්‍රමණ යයි කියනු ලැබේ.

266. න තෙන හිඤ්ඤා හොති
යාවතා හිඤ්ඤා පරො;
චිස්සං ධම්මං සමාදාය
හිඤ්ඤා හොති න තාවතා.
(ජේතවන - බ්‍රහ්මකාය පැරබ)

අනුන්ගෙන් පිඬු සිඟා ගත් පමණින් හිඤ්චක් නොවේ. දුගඳ හමන (පිළිකුල් කටයුතු) දුශ්චරිතයන් හි යෙදී වසන පුද්ගලයා හිඤ්චක් නොවේ.

267. යෝධ පුඤ්ඤං ච පාපං ච
ධාහෙචා බ්‍රහ්මචරියවා
සංඛාය ලොකෙ වරහි,
ස වෙ හිඤ්චති චුචචති.
(ජේතවන - බ්‍රහ්මඤ්ඤා ඡූර්ණ)

මේ ලෝකයෙහි යමෙක් පින් ද පව් ද දුරු කොට බ්‍රහ්මචරියාවෙන් යුක්තව ස්කන්ධ ආදිය නුවණින් සලකා බලා හැසිරේ නම් හෙතෙම හිඤ්චකැයි කියනු ලැබේ.

268. න මොහෙන මුනි හොති
මුඤ්ඤපො අච්ඤ්ඤා;
යො ච තුලංච පගග්ගා
වරමාදාය පණ්ඨිතො.

269. පාපානි පරිවජේජති,
සමුනී, තෙන සො මුනි
යො මුනාති උහො ලොකෙ
මුනී තෙන පචුචචති
(ජේතවන - තීර්තකයකු ඡූර්ණ)

මුලා ස්වභාව ඇති අඥානයා කතා නොකොට හුන් පමණින් 'මුනි' නම් නොවේ. යම් නුවණැත්තෙක් තරාදිය අතට ගත්තකු මෙන් කිරා බලා යහපත් දෙය රැගෙන අයහපත් අකුශලයන් දුරු කරයිද, හෙතෙම 'මුනි' නම් වේ, ඒ කාරණයෙන් හෙතෙම මුනි වේ. යමෙක් මෙලොව පරලොව දෙකම අනිත්‍යාදී

වගයෙන් පිරිසිඳ දැනී ද ඒ කාරණයෙන් හෙතෙම මුනි යයි කියනු ලැබේ.

270. න තෙන අරියො හොති
යෙන පාණාති හිංසති;
අහිංසා සබ්බපාණානං
අරියොති පචුච්චති
(ජේතවන - විඤ්ඤකු ඡායා)

සත්ත්වයන් හිංසා කිරීමෙන් ආර්යයෙක් නොවේ, හැම සතුන්ට හිංසා නොකරන්නා ආර්යයෙකැයි කියනු ලැබේ.

271. න සීලබ්බතමතොන
බාහුසච්චෙන වා පුන
අට්ඨා සමාධිලාභෙන
විච්චිව සයනෙන වා

272. චුසාමි තෙකබ්බම සුඛං
අපුච්චස්ස සෙවිතං,
හික්ඛු විසාසමාපාදී
අප්පතො ආසවකබ්බයං
(ජේතවන - නික්ඛු ඡායා)

සිල් හා ධුතාංග පිරු පමණින් හෝ, උගත්කම ඇති පමණින් හෝ, සමාධි ලැබූ පමණින් හෝ විචේකස්ථානයක විසූ පමණින් හෝ "මම පෘථග්ජනයන්ට නොලැබිය හැකි කාමයන්ගෙන් වෙන්වීමේ සැපය ලබමි" යි තෘප්තියට නොපැමිණිය යුතු. ඒ හික්ඛු නම (ඒ තාක්) ආශ්‍රවක්ෂයට හෙවත් රහත් බවට නොපැමිණියේය.

20. මග්ග චග්ග

273. මග්ගානට්ඨංගිකො සෙට්ඨො;
සච්චානං චතුරො පදා;
වීරාගො සෙට්ඨො ධම්මානං
දීපදානං ච චක්ඛුමා

(ජේතවන - නිකායන් 500ක් 276බ)

මාර්ගයන් අතුරෙන් අංග අටක් ඇති ආර්ය මාර්ගය උක්තමයි. සත්‍යයන් අතුරෙන් ආර්යය සත්‍ය සතර ප්‍රධානයි. ධර්මයන් අතුරෙහි වීරාගය හෙවත් නිවණ ශ්‍රේෂ්ඨයි. දෙපා ඇත්තන් අතරෙහි පසැස් ඇති බුදුරජ ශ්‍රේෂ්ඨයි.

274. එසොච මග්ගො. නතට්ඤ්ඤාදා
 දස්සනස්ස විසුද්ධියා;
 එතමහි තුමෙන පටිපජ්ජට්ඨ,
 මාරස්සෙ'තං පමොහනං
(ජේතවන - නිකායන් 500ක් ඇරඹ)

නිවන ලැබීම සඳහා ඇත්තේ මේ මාර්ගය පමණයි; අන් මගක් නැත. තෙපි මේ මාර්ගයෙහි පිළිපදිවී (ගමන් කරවී), මෙය මාරයා මුළු කරන්නකි, මාරයාට අසු නොවී යන මගකි.

275. එතමහි තුමෙන පටිපන්නා
 දුක්ඛස්සනතං කර්ඤ්ජට්ඨ
 අකඛාතො ථෙ මයා මග්ගො
 අඤ්ඤාදාය සලල සතථනං;

276. තුමෙනහි කිච්චං ආතප්පං;
 අකඛාතාරො තථාගතා
 පටිපන්නා පමොකඛනති
 කඛාසිනො මාරධජධනා
(ජේතවන - නිකායන් 500ක් ඇරඹ)

මේ මාර්ගයෙහි පිළිපත් තෙපි දුක් කෙළවර කරන්නාහුය. රාගාදී මුල් උදුරන සැටි දැනගෙන මා විසින් මාර්ගය දෙසන ලදී. (276) වීර්යය වැඩීම ඔබ විසින් කළ යුතුය. බුදුවරු මාර්ග කියා දෙන්නෝය. ඒ මාර්ගයෙහි පිළිපදිමින් ධ්‍යාන වඩන්නෝ මාරයාගේ බැමි වලින් මිඳෙත්.

277. සබ්බෙ සංඛාරා අනිච්චා'ති
යදා පඤ්ඤාය පසසති,
අට්ඨිනිබ්බන්තෙ උකෙඛ;
එස මග්ගො විසුද්ධියා
(ජේතවන - නිකායන් 500ක් ඇරඹ)

ලෝකයෙහි ඇතිතාක් සියලු දේත් සියලු සත්වයෝත් නිත්‍ය නොවෙතියි යම් කලක දකීද, එවිට උකෙහි (හෙවත් සසරෙහි) කලකිරේ. මෙය නිවණ ලැබීමට මගකි.

278. සබ්බෙ සංඛාරා උක්ඛා'ති
යදා පඤ්ඤාය පසසති,
අට්ඨිනිබ්බන්තෙ උකෙඛ;
එස මග්ගො විසුද්ධියා
(ජේතවන - නිකායන් 500ක් ඇරඹ)

සියලු විඥාන සහිත - විඥාන රහිත දේ දුක් සහිත යයි යම් කලක විදර්ශනා ප්‍රඥාවෙන් දකී ද, එකල සසර දුකෙහි කලකිරේ. එය නිවන ලැබීමට මගකි.

279. සබ්බෙ ධම්මා අනත්තා'ති
යදා පඤ්ඤාය පසසති,
අට්ඨිනිබ්බන්තෙ උකෙඛ;
එස මග්ගො විසුද්ධියා
(ජේතවන - නිකායන් 500ක් ඇරඹ)

සියලු සවිඥානක-අවිඥානක දේ ආත්ම නැත්තාහු යයි නුවණින් දකීද, එකල සසර දුකෙහි කලකිරේ. එය නිවන ලැබීමට මගකි.

280. උට්ඨානකාලමහි අනුට්ඨිභානො
 යුවා ඛලි ආලසියං උපෙනො
 සංසන්නසංකප්පමනො කුසිතො
 පඤ්ඤාය මග්ගං අලසො හ විඤ්ඤි
(ජේතවන - උඨාන කම්මික නිද්දා තෙරුන් ඇරඹ)

උත්සාහයෙන් ක්‍රියා කළ යුතු කාලයෙහි උත්සාහවත් නොවන්නා වූ, ශක්ති සම්පන්න තරුණ වයසින් යුක්ත වූවන් අලසකමින් යුත්, කාම විතර්ක ආදිය නිසා ගිලා බැස්සා වූ යහපත් කල්පනා ඇති කුසිතයා ප්‍රඥාවෙන් ලැබිය යුතු ආයතී මාර්ගය නොලබයි.

281. වාචානුරකඛි මනසා සුසංවුතො
 කායෙන ච අකුසලං හ කසිරා;
 ඵතෙ තයො කම්මපටේ විසොධයෙ
 ආරාධයෙ මග්ගං ඉසිප්පවෙදීතං
(ජේතවන - සුඤ්ඤා ඉසිප්ප ඇරඹ)

වචනය රකින්නේ හෙවත් වාග් දුශ්චරිතයෙන් තොර වූයේ, සිතීන් මනා සංවරයට පත් වූයේ කසිරා ද අකුසල නොකරන්නේය. මේ කායකර්මාදී කර්මපථතුන පිරිසිඳු කරන පුද්ගලයා ආයතීයන් ප්‍රකාශ කළ මාර්ගය ලබන්නේය.

282. යොගා වෙ ජායතී භුරි,
 අයොගා භුරිසංඛයො;
 ඵතං දොධාපටිං ඤ්ඤවා
 භවාය විභවාය ච
 තථථවානං නිවෙසෙඤ්ඤා
 යථා'භුරි පවඤ්ඤිති
(ජේතවන - ආරාධිත තෙරුන් ඇරඹ)

භාවනා කිරීමෙන් නුවණ උපදී හෙවත් වැඩේ; භාවනාවෙහි නොයෙදීමෙන් නුවණ පිරිහේ. අභිවෘද්ධිය හා අනභිවෘද්ධිය පිණිස පවත්නා මේ දෙමංසන්ධිය (කරුණු දෙක) දැනගෙන නුවණ වැඩෙන ආකාරයෙන් තමාගේ සිත පිහිටුවා ගත යුතුයි.

283. වනං ජිහ්වට්ඨ, මා රුක්ඛං;
වනතො ජායතී භයං
ජෙතවා වනං ච වනට්ඨස්ස ච
තිබ්බනා හොට්ඨිතිබ්බවො

(ජේතවන - මහලු නිකුණු විරිසක් ඇරඹ)

කෙලෙස් වනය කපා දමවී, ගස් නොකපවී; භය උපදින්නේ (කෙලෙස්) වනයෙනි. මහණෙනි, මහ ගස් ද ඒවා යට ඇති කුඩා ගස් ද (හෙවත් ලොකු - කුඩා කෙලෙසුන්) කපා දමා තෘෂ්ණා නැත්තෝ වවී.

284. යාවං හි වනථො හ ජිජ්ජති
අණුමතො'පි හරස්ස භාරිසු
පට්ඨිඤ්ඤාමනො'ව තාව සො
වචෙජා ඛීරපකො'ව මාතරි

(ජේතවන - මහලු නිකුණු විරිසක් ඇරඹ)

යම් තාක් කල් ස්ත්රීන් කෙරෙහි පවත්නා පුරුෂයාගේ ස්වල්ප මාත්‍ර වූත් කෙලෙස් බැමීම නොසිඳේ ද, ඒ තාක් කල්, කිරි බොන වස්සා මව් දෙන පසුපස්සේ යන්නා සේ, හෙතෙම පිලිබඳ සිත් ඇත්තේම වේ.

285. උච්ඡිඤ්ඤා සිහෙහමත්තනො
 කුමුදං සාරදිකංච පාණිනා;
 සනතිමගගමෙච බුද්ධතා;
 හිමබාණං සුගතෙන දෙසිතං
 (ජේතවන - සැරියුත් හිමියන්ගේ ගෝලයෙකු ඇරඹ)

සරත් කාලයෙහි (හෙවත් වස්-ඉල් දෙමස තුළ) හට ගත් හෙළ මානෙල් මලක් අතින් කඩන්නා සේ තමා තුළ පවත්නා ස්නේහය කඩා දමව; ශාන්ති මාර්ගයම වඩව. නිවණ ශාන්තියකැයි බුදුරදුන් විසින් දෙසන ලදී.

286. ඉධ වසං වසිසාමි,
 ඉධ හෙමනගිමහිසු,
 ඉති බාලො විචිනෙති;
 අනරායං හ බුද්ධති
 (ජේතවන - වෙළඳ නායකයෙකු ඇරඹ)

වර්ෂා කාලය මෙහි ගත කරන්නෙමි, ශීත සෘතු-උෂ්ණ සෘතු දෙක මෙහි ගත කරන්නෙමියි අඥානයා සිතයි. පැමිණෙන්නට තිබෙන අනතුර ගැන නොදනී. (කොයි අවස්ථාවේ දී වුවත් මරණය පැමිණිය හැකි බැව් නොසිතයි.)

287. තං පුත්තපසුසම්මතං
 ධ්‍යාසත්තමහසං හරං
 සුත්තං ගාමං මහොසො'ව
 මච්චු ආදාය ගච්ඡති
 (ජේතවන - කිසා ගෝතමී ඇරඹ)

දරුවන් හා තමා අයත් ගවාවේ සතුන් නිසා

උඩඟු බවට පත් ඒවා කෙරෙහි විශේෂයෙන් ඇලුණු සිතැති මිනිසා මාරයා ගෙන යයි; කුමක් මෙන් ද? මිනිසුන් නිදා සිටින විට පැමිණි මහ ගංවතුරක් ඒ මිනිසුන් සහිත ගම ගසාගෙන යන්නාක් මෙනි.

288. හ සහති පුතතා තාණාය,
හ පිතා නපි ධජධවා;
අනතකො'ධිපනනසස
හත්ථි ඤාතිසු තාණතා

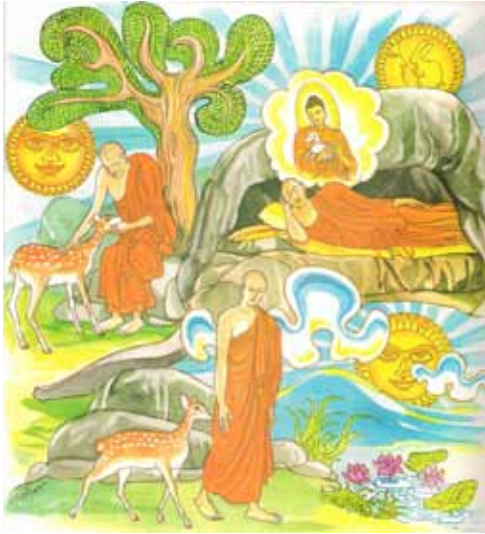
(ජේතවන - චරිතවාර්ත අර්ථක)

මරුවා විසින් මඬින ලද්දහුට පුත්‍රයෝ පිහිට (පිණිස) නොවෙත්, පියවරුන් නෑයොත් පිහිට නොවෙත්. ඔහුට නෑයන්ගෙන් පිහිටක් නැත.

289. එතමත්ථවසං ඤාතවා
පණ්ඨිතො සීල සංචුතො
තිබ්බාණගමනං මඟ්ඨං
ඛිප්පමෙව විසොධයෙ

(ජේතවන - චරිතවාර්ත අර්ථක)

ශීල සංවරයෙන් යුතු නුවණැත්තා මේ කාරණය දැනගෙන නිවනට යන මග වහාම ශුද්ධ කරගන්නේය.

21. පකිණ්ණක වග්ග

290. මත්තාසුඛ පරිච්චාග
 පසෙස වෙ විපුලං සුඛං
 චජේ මත්තාසුඛං ධීරො
 සමපසං විපුලං සුඛං

(තේඛ්වන - බුදුරජුන් නමාගේ පෙර කර්මයක් ඇරඹ)

තාවකාලික අල්පමාත්‍ර සැපයක් අත් හැරීමෙන් මහත් සැපයක් දැකී නම්, නුවණැත්තා ඒ මහත් සැපය දෙස බලමින් අල්පමාත්‍ර සැපය අත්හරින්නේය. (කාම සැපය තාවකාලික අල්පමාත්‍ර එකකි. ධ්‍යාන සැපය ඊට වඩා උසස් සැපයකි.)

291. පරදුකඛුපදානෙන
අතතනො සුඛම්චජති,
වෙරසංසග්ග සංසට්ඨො
වෙරා සො න පරිමුච්චති
(ජන්තවිත - කිකිලි බිඳු කෑ ජන්තියක් ඇරඹ)

යමෙක් අනුන්ට දුක් දීමෙන් තමාට සැප කැමති වේද වෙරයෙන් බැඳුණු සිතැති හෙතෙම වෙරයෙන් නිදහස් නොවේ.

292. යං හි කිච්චං තදපච්ඤාං,
අකිච්චං පන කඨිරති;
උහනළානං පමත්තානං
තෙසං වඩ්ඪිනති ආසවා
(ආදිදිය නුවර - ආදිදිය නිකුණ ඇරඹ)

යම් කිසිවෙකු විසින් කළ යුතු දෙය නොකොට හරින ලද්දේ ද, නොකළ යුතු දෙය කරනු ලැබේ ද, මානයෙන් උඩඟු වූ ප්‍රමාදී වූ ඒ පුද්ගලයන්ගේ ආශ්‍රවයෝ වැඩෙත්.

293. යෙසං ච සුසමාරඤා
හිච්චං කායගතා සති,
අකිච්චං තෙ න සෙවනති,
කිච්චෙව සාතච්චකාරනො;
සතාකං සමපජානානං
අතට්ඨං ගච්ජනති ආසවා
(ආදිදිය නුවර - ආදිදිය නිකුණ ඇරඹ)

යම් කෙනෙකුන් විසින් කාය ගතා සතිය නිතර වඩනු ලැබේද, ඔවුහු නොකටයුතු (සිරුර ඔප මට්ටම් කිරීම ආදිය) නොකරත්, කළ යුතු භාවනාවෙහි නිතර

යෙදෙත්, සිහි නුවණින් යුතුව ක්‍රියා කරන ඔවුන්ගේ ආශ්‍රවයෝ විනාශයට යෙත්,

294. මාතරං පිතරං හන්තවා
රාජානෝ ද්‍රෝ ව ඛතතියෙ
රට්ඨං සානුවරං හන්තවා
අභිඝ්ණො යාති බ්‍රාහ්මණො
(නද්දිය නුවර - නද්දිය නිකුත් ඇරඹ)

බ්‍රාහ්මණ තෙමේ මව ද පියා ද ක්ෂත්‍රිය රජුන් දෙදෙනෙකුත් ද අනුවරයන් සහිත මුළු රටක් ද නසා විපත් නැතිව ගමන් කරයි. (මෙහි මව නම් තෘෂ්ණාවයි. පියා නම් මානයයි. රජ දෙදෙන නම් ශාස්වත-උච්ඡෙද දෘෂ්ඨි දෙකයි. අනුවරයා නන්දිරාග යයි. රට නම් ඇස් කන් නාසා ආදී දොළොස් ආයතන යෝග්‍යයි.)

295. මාතරං පිතරං හන්තවා
රාජානෝ ද්‍රෝ ව සොතවියෙ
වෙය්‍යශ්ඝපඤ්චමං හන්තවා
අභිඝ්ණො යාති බ්‍රාහ්මණො
(ජේතවන - දාර්ශනික ඇරඹ)

බ්‍රාහ්මණ තෙමේ මවද පියාද බ්‍රාහ්මණ වංශික රජුන් දෙදෙනෙකුත් ද ව්‍යාඝ්‍රයා පස්වෙනි කොට ඇති සතුන් ද නසා නිරූප්‍රිතව යයි. (මෙහි ව්‍යාඝ්‍රයා පස්වෙනි කොට ඇති සත්තු නම් කාමච්ඡන්ද-ව්‍යාපාද-ථිනමිද්ධ-උද්ධච්ඡ-කුක්කුච්ඡ-විච්චිච්ඡා යන නිවරණ පසයි. ඉතිරි මව් පියා දිඞු උඩ ගාථාවේ කී ලෙසින් දත යුත්තාහ.)

296. සුප්පඛුද්ධං පඛුජ්ඣධනි
සදා ගෞතමසාවකා,
යෙසං දිවා ච රතො ච
නිව්චං ඛුද්ධගො සති
(ජේතවන - දාර්ථකාරිකා ගුරුඛ)

යම් කෙනෙකුන්ට ඊ දාවල් දෙකෙහි නිතර
ඛුද්ධ ගුණ සිහි කිරීම පවතී නම් ඒ ගෞතම ශ්‍රාවකයෝ
හැම කල් හි මනා පිබිදීමෙන් පිබිදෙත්.

297. සුප්පඛුද්ධං පඛුජ්ඣධනි
සදා ගෞතමසාවකා,
යෙසං දිවා ච රතො ච
නිව්චං ධම්මගො සති
(ජේතවන - දාර්ථකාරිකා ගුරුඛ)

යම් කෙනෙකුන්ට ඊ දාවල් දෙකෙහි නිතර
ධර්ම ගුණ සිහි කිරීම පවතී නම් ඒ ගෞතම ශ්‍රාවකයෝ
හැම කල් හි මනා පිබිදීමෙන් පිබිදෙත්.

298. සුප්පඛුද්ධං පඛුජ්ඣධනි
සදා ගෞතම සාවකා,
යෙසං දිවා ච රතො ච
නිව්චං සංඝගො සති
(ජේතවන - දාර්ථකාරිකා ගුරුඛ)

යම් කෙනෙකුන්ට ඊ දාවල් දෙකෙහි නිතර
සංඝයාගේ ගුණ සිහි කිරීම පවතී නම් ඒ ගෞතම
ශ්‍රාවකයෝ හැම කල් හි මනා පිබිදීමෙන් පිබිදෙත්.

299. සුපරමුද්ධං පබ්බුජ්ඣනි
සදා ගෞතම සාවකා,
යෙසං දිවා ච රතො ච
හිවචං කායගතා සති

(ජේතවන - දාර්ථකාරික ගුරුඛ)

යම් කෙනෙකුන්ට ඊ දාවල් නිතර ශරීරයේ පිළිකුල් බව පිළිබඳ සිහිය පවතීනම් ඒ ගෞතම ශ්‍රාවකයෝ හැම කල් හී මනා පිබිදීමෙන් පිබිඳෙත්.

300. සුපරමුද්ධං පබ්බුජ්ඣනි
සදා ගෞතම සාවකා,
යෙසං දිවා ච රතො ච
අහිංසාය රතොමනො

(ජේතවන - දාර්ථකාරික ගුරුඛ)

යම් කෙනෙකුන්ගේ සිත ඊ දාවල් දෙකෙහි අහිංසාවෙහි ඇලුනේ නම් ඒ ගෞතම ශ්‍රාවකයෝ හැම කල් හී මනා පිබිදීමෙන් පිබිඳෙත්.

301. සුපරමුද්ධං පබ්බුජ්ඣනි
සදා ගෞතම සාවකා,
යෙසං දිවා ච රතො ච
භාවනාය රතො මනො

(ජේතවන - දාර්ථකාරික ගුරුඛ)

යම් කෙනෙකුන්ගේ සිත ඊ දාවල් දෙකෙහි මෙමනී භාවනාවෙහි ඇලුනේ නම් ඒ ගෞතම ශ්‍රාවකයෝ හැම කල් හී මනා පිබිඳෙත්.

302. දුප්පඩ්ඛප්පං දුර්භිරමං,
 දුරාවාසා කරා දුඛා
 දුකෙඛා'සමානසංවාසො,
 දුකඛානුපතිතඤ්ඤ
 තසමා න ච'ඤ්ඤ සීයා;
 දුකඛානුපතිතො සීයා
 (චේතනාමි - චිත්තීජ්ජාත්තන නිකායවක් ඇරඹ)

පැවිදි වීමද එහි සිත් ඇලවීමද අපහසුය. ගිහි ගෙයි විසීමත් දුක් සහිතය. තමාට නොගැලපෙන්නන් හා විසීමත් අපහසුය. සංසාර නැමැති දීර්ඝ මාර්ග යෙහි ගමන් කිරීමත් අපහසුය. එහෙයින් සසර මගට පිළිපන්නෙක් නොවන්නේය, දුකින් දුහුබඳින්නා ලද්දෙක් ද නොවන්නේය.

303. සද්ධො සීලෙන සමපනො
 යසොනොගසමපිතො
 යං යං පදෙසං භජති
 තතථ තතෙච චූචිතො
 (චේතනාමි - චිත්ත ගාඨ්‍යති ඇරඹ)

ශුද්ධා ඇති, සිල්වත්, කීර්තියෙන් හා ධනයෙන් යුත් පුද්ගලයා යම් යම් පෙදෙසක් ආශ්‍රය කෙරේ නම් ඒ හැම තැන් හි දී පුදනු ලැබේ.

304. දුරෙ සනො පකාසෙනි
 හිමවනොච පඛිතො;
 අසනො'ථථ න දීසසනි
 රතතිඛිතතා යථා සරා
 (චේතනාමි - මුල ඡුභද්‍රා ඇරඹ)

රටට වැඩ කළ සත්පුරුෂයෝ හිමාලය

පර්වතය මෙන් දුරට පෙනෙත්. එසේ වැඩ නොකළ අසත් පුරුෂයෝ රාත්‍රී කාලයෙහි විදින ලද හි මෙන් නොපෙනී යත්.

305. එකාසනං එකසෙය්‍යං
එකො වරමතඤ්ඤො
එකො දමයමත්තානං,
වනනෙත රමිතො සියා

(ජේතවන - ඒකවිහාරික නෙරුන් ඇරඹ)

තනිවම ආත්මය දමනය කරන්නාහු විසින් තනිව හිඳීම, තනිව නිඳීම කළ යුතුයි. නොමැලිව තනිව හැසිරෙමින් වනයෙහි සිත් අලවා විසිය යුතුයි.

22. නිරය වග්ග

306. අභ්‍යන්තර නිරයං උපෙති,
යො වාපි කත්වාන න කරොමි'ති වා'හ
උභෝපි තෙ පෙඨි සමා භවන්ති
තිහිතකම්මා මනුජා පරස්ව

(ජේතවන - සුත්තේ චරිතේ අරඹ)

බොරු කියන්නා ද කළ දෙය නැතැයි කියන්නා ද නරකයට යති. ලාමක ක්‍රියා ඇති ඒ පුද්ගලයෝ දෙදෙනාම පරලොවදී සමාන වෙත්.

307. කාසාවකණ්ඨා ධහවො
පාපධම්මා අසඤ්ඤාතා;
පාපා පාපෙහි කමෙමහි
තිරයං තෙ උපපජ්ජරෙ

(වේච්චන - ජචින් චිචන් චු ජර්ඤක් ජර්ඤ)

ලාමක ක්‍රියා ඇති, කය වචන දෙකේ හික්මීමක් නැති, කසාවත් කරේ දමාගත් පුද්ගලයෝ බොහෝ වෙති. ඒ පව්වෝ පව්වු ක්‍රියා වලින් නරකයෙහි උපදිත්.

308. සෙයෙන අයොගුළො භුතො
තතො අග්ගිසිච්චමො,
යං වෙ භුඤ්ජෙසස උසසිලො
රට්ඨපිණ්ඩං අසඤ්ඤාතො

(වෙයාමී - වග්ගච්චුචුච්චිය තෙච්චන් ජර්ඤ)

සිල් රැකීමක් නැති, කායවාක් සංයමයක් නැති පුද්ගලයා විසින් රටවැසියාගෙන් ලත් ආහාරය අනුභව කිරීමට වඩා රත් වූ ගිනි සිලක් වැනි වූ යකඩ ගලියක් ගිලීම උතුම් ය.

309. චත්තාරි ධානාහි නරො පමතො
ආපජ්ජති පරදාරූපසෙවි;
අපුඤ්ඤාලාභං, න නිකාමසෙය්‍යං,
තිඤ්ඤං තභීයං, තිරයං චතුඤ්ඤං

(ජේතවන - චේම නම් ඡිචු ජුඤ ජර්ඤ)

අනුන්ගේ භාග්‍යාවත් කරා යන ප්‍රමාදී පුද්ගලයා අකුසල් රැස් කිරීමය, කැමති සේ නිදි නොලැබීමය, තෙවෙනි වූ රටුන්ගෙන් එන නින්දාවය, සිවු වෙනි වූ (මරණින් පසු) නරකාදියෙහි ඉපදීමය යන කරුණු සතර ලබයි.

310. අපුඤ්ඤාලාභො ච, ගතිච පාපිකා,
භිතසස භිතාය රතී ච ථොකිකා,
රාජා ච දණ්ඩං ගරුකං පණෙති,
තසමා නරො පරදාරං න සෙවෙ
(ජේතවන - බේමි නම් ඡිද්ධ පුත්‍රා ඇරඹ)

පරදාර සේවනයෙන් අකුසල් රැස් වීමද දුගතියක ඉපදීමද සිදුවේ; බියපත් වූවකු සමඟ බියපත් ස්ත්‍රියකගේ කාමාස්වාදය ද අල්ප වේ. රජ හෙවත් ආණ්ඩුවද බරපතල දඬුවම් පමුණුවයි. එහෙයින් පරදාරාවන් සේවනය නොකරන්නේය.

311. කුසො යථා දුගගතිතො
හතථමෙවා'නුකනනති,
සාමඤ්ඤං දුපපරාමධිං
තිරයායු' පකඛිඛිති
(ජේතවන - දුර්වච චාණේකා ඇරඹ)

යම්සේ (හුලස් අතට වැදෙන සේ) වරදවා අල්වා ගත් කුස තණ ගස අත කපයි ද, එමෙන් සිල් බිඳීමින් වැරදි සේ කරන මහණකම ඒ පුද්ගලයා නරකයට ඇද දමයි.

312. යං කිංචී සිථිලං කමමං,
සංකිලිධිං ච යං චතං,
සංකසසරං බ්‍රහ්මචරියං
න තං හොති මහපථිලං
(ජේතවන - දුර්වච චාණේකා ඇරඹ)

පසුබට වෙමින් යන්නමින් කළ කුශලයත්, කිලිටි වූ සිල් රැකීමත්, අනුන් විසින් සැක කටයුතු ආකාරයෙන් රැකී බුහුම වර්යාවත් මහත් ඵල නොවේ.

313. කසිරා වෙ කසිරාවේ'නං
 දුඝාමෙතං පරකකමෙ;
 සිට්ඨො හි පරිබ්බාජො
 භියො ආකිරතෙ රජං
(ජේතවන - දුර්වච්ච මහාභොක්‍ෂා ඇරඹ)

කුශලයක් කරතොත් එය මනා සේම කළ යුතු; ඒ සඳහා දැඩි සේ උත්සාහ කළ යුතු. ලිහිල් සේ කළ මහණ කම බොහෝ සේ කෙලෙස් රජස් වගුරුවයි.

314. අකතං දුකතං සෙයෙන,
 පච්ඡා තපති දුකතං;
 කතං ච සුකතං සෙයෙන
 යං කච්චා නා'නුතපති
(ජේතවන - ඊරිඤ්ඤාකාර ජන්තියක් ඇරඹ)

නපුරු දෙය නොකරන ලද්දේ නම් යෙහෙකි; නපුරු දෙය කිරීමෙන් පසුතැවිල්ලට පත් වේ. යමක් කොට පසුතැවිල්ලට පත් නොවේ නම් ඒ යහපත් දෙය කිරීම යෙහෙකි.

315. නගරං යථා පච්චින්නං
 ගුත්තං සන්නරඛාතිරං
 ඵලං ගොපෙථ අත්තානං,
 බණ්ණො වෙ මා උපච්චගා
 බණ්ණාතිතා හි සොචනි
 තිරයමහි සමප්පිතා
(ජේතවන - නිකුත්ත ජර්ඝ්ඤා ඇරඹ)

ඇතුළතින් හා පිටතින් රක්තා ලද පිටිසර නුවරක් මෙන් තමා රැක ගනිවි; කාලය ගත වන්නට ඉඩ නොහරිවි. බුද්ධෝත්පාදයක් ඇතිවීමෙන් ලැබී

තිබෙන පින් කිරීමට යෝග්‍ය කාලය අපතේ හැරී පුද්ගලයෝ නරකයෙහි වැටී ශෝක කරත්.

316. අලප්තියෙ ලප්තී,
ලප්තියෙ න ලප්තරො;
මිච්ඡාදිට්ඨිසමාදානා
සත්තා ගච්ඡන්ති දුගගතිං
(ජේතවන - නිගණ්ඨියන් ඇරඹ)

යම් කෙනෙක් ලැප්පා නොවිය යුතු (කුසල් කිරීමාදියෙහි) ලැප්පාවට පැමිණෙත් ද, ලැප්පා විය යුතු (අකුශල කර්මයෙහි) ලැප්පා නොකෙරත් ද වැරදි ඇදහීම් ඇති ඒ පුද්ගලයෝ දුගතියට යත්.

317. අභයෙ ච භයදසසිනො,
භයෙ චා' භයදසසිනො
මිච්ඡාදිට්ඨිසමාදානා
සත්තා ගච්ඡන්ති දුගගතිං
(ජේතවන - නිගණ්ඨියන් ඇරඹ)

බිය නොවිය යුත්තෙහි බිය වන, බිය විය යුත්තෙහි බිය නොවන සත්ත්වයෝ වැරදි-හිස් අදහස් ගැනීමේ හේතුවෙන් දුගතියට යත්.

318. අච්ඡෙඝ්ච ච්ඡමඛිනො
ච්ඡෙඝ්චා' ච්ඡදසසිනො
මිච්ඡාදිට්ඨිසමාදානා
සත්තා ගච්ඡන්ති දුගගතිං
(ජේතවන - නිච්චකයන් ඇරඹ)

වැරදි අවබෝධය නිසා නිවැරදි දෙයෙහි වැරදිය යන හැඟීමක්, වැරදි දෙයෙහි නිවැරදි යන

හැඟීමක් ඇති සත්ත්වයෝ දුගතියට යත්.

319. වජ්ජං ව වජ්ජතො ඤාතො
අවජ්ජං ව අවජ්ජතො
සමමාදිට්ඨිසමාදුතො
සතතා ගවජනති සුගතියං
(ජේතවන - නිගණ්ඨියන් ඇඳිම)

හරි අවබෝධය ඇතිව වරද වරද සැටියටත්
නිවැරදි දෙය නිවැරදි ලෙසත් දැන ගන්නා
සත්ත්වයෝ සුගතියට යත්.

23. නාග චග්ග

320. අභං නාගෝච සංගාමෙ
චාපාතො ජභිතං සරං
අභිචාකපං භිභිකඛිසං;
දුසසිලො හි ඛහුඤ්ඤො
(කෝදයච්ඡි - නමන් විහන්යෝම අඤ්ඤ)

යුධ බිමට ගිය ඇතා දුන්නෙන් විදි ඊතල
ඉවසන්නාක් මෙන් මම අනුන් කියන ඇනුම් පද
ඉවසමි. ලෝකයෙහි බොහෝ දෙන සිල් නැත්තෝය.

321. දහනං නයනති සමිතිං;
 දහනං රාජා' තිරුනති
 දහනො සෙට්ඨොමනුසෙසසු
 යෝතිවාකපං තිතිකධති
 (කෝදාච්ඡි - නමන් විහන්තෙව්ව ඇරබ)

ලොකික මහජනයා අතරින් වැඩි දෙනෙක් දුශ්ශීලයෝ වෙති. කටට ආවක්, ඇනුම් පද කියයි. ඒ පරුෂ වචන සියල්ලක් මම ඉවසමි. යුධ බිමෙහි දී දුන්නෙන් මිදී ආ තාක් ඊතල පහර ඉවසන ඇතෙකු මෙහි.

322. වරමසසතරා දහනා,
 ආජානියා ච සිජධවා,
 කුංජරා ච මහානාගා;
 අතතදහනො තතො වරං
 (කෝදාච්ඡි - නමන් විහන්තෙව්ව ඇරබ)

හික්මුණා වූ මිශ්‍ර අශ්වයෝ ද අදහස් වහා දැන ගන්නා සිත්ඳු දේශයෙහි උපන් අශ්වයෝද කුංජර නම් වූ මහ ඇත්තුද උතුම් වෙති. තමා හික්මවා ගත් පුද්ගලයා ඒ සියල්ලට වඩා උතුම්.

323. න හි ඵතෙහි යානෙහි
 ගවේජය්‍ය අගතං දීසං
 යට්ඨා' තතනා සුදහෙනන
 දහනො දහෙනන ගවජති
 (ජේතවන - ජෛතිදී වූ ඇතරුවකු ඇරබ)

යම් සේ මනා සේ හික්මවීම නිසා දැමුණා වූ තමාගේ සිත කරණ කොට, පෙර නොගිය දිශාවක් වූ

නිවණට යයි ද (එමෙන්) මෙකී අශ්වයානාදියෙන් ඒ දිශාවට යා නොහැක.

324. ධනපාලකෝ නාම කුඤ්ජරෝ
කටුකප්පහෙදනෝ උනතිවාරයෝ
ධද්ධෝ කඛලං හ භුඤ්ජති,
සුමරති නාගවනස්ස කුඤ්ජරෝ
(නාවන්ථී - ඛමුණකුණේ පුතුන් ඇරඹ)

තිසුණු මද වෑහෙන, වැළැක්වීමට හෙවත් හික්මවීමට අපහසු වූ ධනපාලක නම් ඇතා බඳින ලද්දේ (හෙවත් අල්වා ගන්නා ලද්දේ) ආහාර අනුභව නොකරයි; ඒ මාතුපෝසක නම් වූ ඇතා තමා විසූ වනයම සිහි කරයි.

325. මිඤ්චි යදු හෝති මහගඤ්ඤෝ ච
තිඤ්ඤායිතා සමපරිවතතසායී,
මහාවරාහෝච තිවාපපුට්ඨා
පුහපුහං ගබ්හමුපෙති මහේදු.
(ජේතවන - කොණ්ඤාල් රජු ඇරඹ)

යමෙක් බොහෝ සේ අනුභව කරන්නේ මැලි ගතියෙන් යුක්ත වේ ද ඒ මේ අත පෙරළි පෙරළි නිදන ස්වභාව ඇත්තේ ද ඒ අඥානයා උගරන්ට දෙන ආහාරයෙන් වැඩුණු මහ උගරෙකු මෙන් නැවත නැවත සසර ඉපදීමට පැමිණෙයි.

326. ඉදං පුරෙ චිත්තමචාරි වාරිකං
 යෙතිච්ඡකං යච්චකාමං යථාසුඛං,
 තද්ඡ්ඡ්භං හිගගභෙසසාමි යොතිසො
 හච්චිං පහිනනං විය අංකුසගගභො.
 (ජේතවන - නාන්දු ආරාමයෙන් ඇරඹ)

මේ සිත පුර්වයේදී යම් ආකාරයකින් හැසිරෙන්නට කැමති නම් එසේ ද, යම් තැනක හැසිරෙන්නට කැමති නම් එතැනද සැපසේ හැසිරුණේ ය. අද මම හෙණ්ඩුව ගත් ඇත් ගොව්වා මද කිපුණු ඇතෙකු හික්මවන්නා සේ ඒ සිත හික්මවමි.

327. අප්පමාදරතා භොථ,
 සචිත්තමනුරුඛථ,
 දුග්ගා උඤ්චරථි ත්තානං
 පංකෙ සතොච ඛුංජරො.
 (ජේතවන - ඛද්දවෙකරක ඇතා ඇරඹ)

අප්පමාදයෙහි ඇලෙව්, තමන්ගේ සිත් රැක ගනිව්. මඩ වගුරක එරුණු ඇතෙක් මෙන් තමාගේ ආත්මය කෙලෙස් මඩ වගුරෙන් ගොඩ දමව්.

328. සවෙ ලභෙථ හිපකං සභායං
 සඤ්චිංචරං සාධුච්චාරි ධීරං
 අභිභුය්‍ය සබ්බාහි පරිසසයාහි
 චරෙය්‍ය තෙනත්තමනො සභීමා.
 (භක්ඛිත වනය - නිකුත් ඇරඹ)

ඉදින් ස්ථානෝචිත ප්‍රඥාවෙන් යුක්ත වූ, සමඟ හැසිරෙන්නා වූ, මනා පැවතුම් ඇති පණ්ඩිත මිත්‍රයෙකු ලබන්නේ නම් ඔහු සමඟ එක්ව හැම උවදුරු මැඩ පවත්වා සතුටු සිතැතිව සිහි ඇතිව හැසිරෙන්නේය.

329. නො වෙ ලහෙටි නිපකං සභායං
 සද්ධිංචරං සාධුචිතාරි ධීරං
 රාජාව රට්ඨිං විජිතං පභාය
 ඵකො චරෙ මාතංග'ර ඤෙඤ'ව නාගො.
(භක්ෂිත විනය - නිකුන් ඇඳ)

ඉදින් තැනට නිසි නුවණැති, සමඟ හැසිරෙන, සමාන පැවතුම් ඇති පණ්ඩිත මිත්‍රයෙකු නොලබන්නේ නම් ජය ගත් රට හැර ගිය රජෙකු මෙන්, රැල හැර ගොස් තනිව වනයෙහි හැසිරෙන ඇත් රජෙකු මෙන් තනිව, හැසිරෙන්නේ ය.

330. ඵකස්ස චරිතං සෙයෙන,
 නපටී ධාලෙ සභායතා;
 ඵකො චරෙ න ච පාපානි කසිරා
 අපොසස්සකො මාතංග'ර ඤෙඤ'ව නාගො.
(භක්ෂිත විනය - නිකුන් ඇඳ)

අඥානයන් හා මිත්‍රව විසීමට වඩා හුදෙකලාව හැසිරීම උතුම්ය. කැලෑවේ තනිව හැසිරෙන මාතංග හස්තියා මෙන් හුදෙකලාව හැසිරෙන විට පවිද නොපිටේ.

331. අභට්ඨනි ජාතමනි සුඛා සභායා;
 තුට්ඨි සුඛා යා ඉතිරිතරෙන;
 පුඤ්ඤං සුඛං ජිවිතසංඛයමනි;
 සධ්ධස්ස දුක්ඛස්ස සුඛං පභාණං.
(නිමිති - මාභයා ඇඳ)

වැඩක් ඇති කල්හි යහලුවන්ගෙන් ප්‍රයෝජන ඇත්තේය. කෑම බීම ආදිය සඳහා ලැබුණු දෙයකින්

සතුටු වීම සැපයකි. ජීවිතය ගෙවී යන කල්හී හෙවත් මරණාසන්න අවස්ථාවෙහි පින සැප පිණිස පවතී. සියලු දුක් දුරු කිරීම ඒකාන්ත සැපයයි.

332. සුඛා මතෙතය්‍යතා ලොකෙ;
අථො පෙතෙතය්‍යතා සුඛා;
සුඛා සාමඤ්ඤතා ලොකෙ;
අථො බුභමඤ්ඤතා සුඛා.

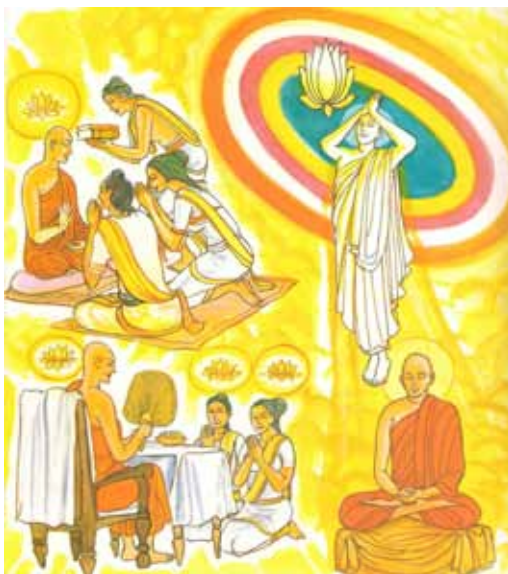
(හිමවන - චාර්යා ඇච්ච)

ලෝකයෙහි මැණියන්ට සංග්‍රහ කිරීම සැපයට හේතුවකි. පියාණන්ට උපස්ථාන කිරීමත් එසේය. ශ්‍රමණයන්ට සත්කාර කිරීම ලෝකයෙහි සැපයට හේතුවකි, කෙලෙසුන් දුරු කළ බ්‍රාහ්මණයන්ට සත්කාර කිරීමද සැපයට හේතුවකි.

333. සුඛං යාව ජරා සීලං;
සුඛා සඤ්ඤා පතිට්ඨිතා;
සුඛො පඤ්ඤාදාය පටිලාභො;
පාපානං අකරණං සුඛං.

(හිමවන - චාර්යා ඇච්ච)

මහලු අවස්ථාව දක්වා සිල් රැකීම සැපයට හේතුවකි, නොසෙල්වෙන සේ පිහිටි ශ්‍රද්ධාව සැපයට හේතුවකි, ලොකික - ලෝකෝත්තර ප්‍රඥාව ලැබීම සැපයට හේතුවකි. පව් නොකිරීම සැපයට හේතුවකි.

24. තණහා වග්ග

334. මනුජස්ස පමත්තචාරිනො
 තණහා වඤ්චි මාලුවා විය;
 සො පලවති නුරානුරං
 ඵලමිවජං' ව වනසමිං වානරො.
 (ජේතවන - කච්ඡ චච්ඡ ඇරඹ)

ප්‍රමාදයෙන් යුක්තව වසන මිනිසා ගේ තෘෂ්ණාව (ගස් විනාශ කරන) මාලුවා වැලක් මෙන් වැඩේ. හෙතෙම ගෙඩි සොයමින් වනයෙහි ඒ මේ අත පනින වඳුරෙකු මෙන් හවයෙන් හවයට පතී.

335. යං චසා සහති ජමම්
තණ්හා ලොකෙ විසතතිකා,
සොකා තසස පවඩ්ඪනති
අභිවට්ඨං' ව ඩිරණං.

(ජේතවන - කපිල මහීෂ් ඇරබ්බ)

ලාමක වූ, ඉතා ඇලෙන ස්වභාවය ඇති මේ තෘෂ්ණා තොමෝ යම් සත්ත්වයකු මැඩගෙන සිටී නම්, වැස්සෙන් තෙමුණු සැවැන්න පඳුරක් වැඩෙන්නාසේ ඔහුගේ ශෝකයෝ වැඩෙත්.

336. යො චේතං සහති ජමම්
තණ්හං ලොකෙ දුරවයං,
සොකා තමනා පපතනති
උද්ඛිඤ්ච පොකඛරා.

(ජේතවන - කපිල මහීෂ් ඇරබ්බ)

යමෙක් මේ ලාමක වූ, ඉක්මවීම අපහසු වූ තෘෂ්ණාව මැඩ පවත්වයි ද ඔහුගේ ශෝකයෝ, නෙලුම් කොළයෙන් දිය බිත්දුව වැටෙන්නා සේ, ගිලිහී යත්.

337. තං වො වදාමි, හඤ්ඤා වො,
යාවනෝථ සමාගතා:
තණ්හාය මූලං ඛණථ
උසිරතොච්ච ඩිරණං
මා වො නළංච සොතොච
මාරො හඤ්ඨී පුනප්පුනං

(ජේතවන - කපිල මහීෂ් ඇරබ්බ)

මෙහි රැස් වූ යම් පමණ කෙනෙක් වෙත් නම්, ඒ හැමට යහපතක් වේවා! මම ඔබට කරුණක් කියමි:

සැවැන්න මුලින් වැඩක් ඇත්තා සැවැන්න පඳුරක් සාරන්නාක් මෙන් තෘෂ්ණාවගේ මුල් උදුරවී. සැඩ පහරක් (ගං තෙර හටගත්) බට පඳුරක් උදුරා බිඳ දමන්නා සේ මාරයා තොප නැවත නැවත උදුරා නොදමුවා.

338. යටා'පි මූලෙ අනුපඤ්චෙ දැසෙ
පිනෙතා'පි රුකෙඛා පුනරො'ව රුහති,
එවමපි තණභා'නුසයෙ අනුහතෙ
තිබ්බතතති දුකඛමිදං පුනප්පං

(වේථවින - සුකර් ජොතිකාව ආරම්භ)

යම්සේ මූල අනතුරට පත් නොවී ශක්තිමත්ව තිබෙන විට කපා දමනු ලැබූ ගස නැවත පැළ වේද, එසේම මුල් බැසගත් තෘෂ්ණාව නොනැසූ කල් හී මේ සංසාර දුක නැවත නැවත උපදී.

339. යසස ජනතිංසති සොතා
මනාපසසවණා භුසා
වාහා වහනති දුඤ්චිං
සංකප්පා රාගතිසසිතා

(වේථවින - සුකර් ජොතිකාව ආරම්භ)

සැඩ පහරවල් තිස් හයකින් යුක්ත වූ, ප්‍රියමනාප අරමුණු කරා ගලා බස්නා යමෙකුගේ තෘෂ්ණා නැමැති ගඟ බලවත් වේද, රාග නිශ්‍රිත වූ කාම විතර්කාදී ඒ සැඩ පහරවල් විපරිත බුද්ධි ඇති ඒ පුද්ගලයා අපායට ගෙන යත්.

340. සවනති සබ්බධී සොතා;
ලතා උබ්බිජ්ජ තිට්ඨති;
තං ච දීඝවා ලතං ජාතං
මූලං පඤ්ඤාය ජිහ්වති

(චේතීවන - සුක්ඛ භ්‍යානිකාව අර්චක)

තෘෂ්ණා සැඩ පහරවල් හැම පැත්තෙන් ගලා බසිත්, ආශා නැමැති වැල පැළ වී නැගී සිටියි. ඒ හටගත් වැල දැක ඒකේ මූල විදර්ශනා ප්‍රඥාවෙන් සිඳ දමවී.

341. සරිතාති සිනෙතිතාති ච
සොමහසාති භවනති ජහතුනො;
තෙ සාතසිතා සුබෙසිනො
තෙ වෙ ජාතිජරාපගා නරා

(චේතීවන - සුක්ඛ භ්‍යානිකාව අර්චක)

මිනිසාට අරමුණු වල පැතිර පවත්නා වූ ද, තෘෂ්ණාවෙන් තෙත් වූ ද, සතුටු සිතුවිලි උපදිත්. ඒ සොම්නසින් යුක්ත වූවෝ තව තවත් කම් සැප සොයත්. ඔවුහු ඒකාන්තයෙන් නැවත ඉපදීමට හා දිරීමට පැමිණෙන්නෝය.

342. තසිණාය පුරකඛතාපජා
පරිසපපනති සසෝච බජධිතො;
සංයොජනසංගසතතා
දුකඛමුපෙනති පුහපුහං වීරාය

(චේතීවන - සුක්ඛ භ්‍යානිකාව අර්චක)

තෘෂ්ණාවෙන් බැඳුණු සත්ත්වයෝ මළපුඬුවෙන් බැඳුණු සාවෙකු මෙන් එහා මෙහා දැගලත්. කාමරාගාදී දශ සංයෝජනයෙන් හා කාමසංගාදී සංග වලින් බැඳුණු සත්ත්වයෝ බොහෝ කලක් නැවත නැවත දුකට පැමිණෙත්.

343. තසිණාය පුරකකතා පථා
පරිසපපනි සසෝච බජධිතො;
තසමා තසිනං විනොදයෙ
හිකඛු ආකංඛි විරාගමතතනො
(වේථවන - සුකර් ජොතිකාව දැරබ)

තෘෂ්ණාවෙන් බැඳුණු සත්ත්වයෝ මලප්‍රච්චෙන්
බැඳුණු සාවෙකු මෙන් ඒ මේ අත දැගලත්. එබැවින්
තමාගේ විරාගී බව කැමති හිඤ්ඤානම තෘෂ්ණාව දුරු
කරන්නේය.

344. යො හිබ්බනථො වනාධිමුතො
වනමුතො වනමෝච ධාවති,
තං පුගගඳමෝච පසස්ථ
මුතො බජධිනමෝච ධාවති
(වේථවන - සිද්ධර් වළ චෛතනාකු දැරබ)

යමෙක් ගිහි ගෙයි ඇලීම හැරදමා තපස් රකින
වනයෙහි ඇලී සිට නැවත ඒ තපෝවනයෙන් වෙන්ව
ගිහිගෙට යයි ද, බැම්මෙන් මිදී නැවත බැම්මට
අසුචීම සඳහා දුවන ඒ පුද්ගලයා දෙස බලවී.

345. න තං දඤං බජධිනමානු ධීරා
යච්ඡසං දුරුඡං බබ්බජං ච;
සාරතතරතො මනිකුණාඛලෙසු
පුතෙතසු දුරෙසු ච යා අපෙකකා,

346. ඵතං දඤං බජධිනමානු ධීරා
ඔහාරිනං සිට්ඨං දුපපමුඤ්ඤං;
ඵතමපි ඡෙතවාන පරිබ්බජනි
අනපෙකකිනො කාමසුඛං පභාය
(ජේතවන-බන්ධනාගාරයකදී)

යකඩින් කළ දම්වැල් ආදී වූ ද ලීයෙන් කළ සුරංගු ආදී වූ ද තෘණ වර්ග අඹරා කළ කඹ ආදී වූ ද යම් බැම්මක් වේ නම්, ඒ බැම්ම දැඩි බැම්මකැයි පණ්ඩිතයෝ නොකියත්. මැණික් ඇල්ලූ කඩුක්කම් ආදී ආහරණයන් හිද අඹුදරුවන් කෙරෙහිද යම් ඇල්මක් වේ නම් (346) ඒ බැම්ම දැඩි එකකැයි පණ්ඩිතයෝ කීහ. ඒ දෙවෙනිව කී බැම්ම සත්ත්වයන් පහත් අපාය භූමි වලට අදිසි, බැඳ තිබෙන බවක් නොපෙනෙන තරමට බුරුල් වුවත් ලිහා ගැනීම අපහසු වුවකි. කම් සැපෙහි බලාපොරොත්තු නැත්තෝ ඒ බැම්මද සිඳ ගෙන ගිහි ගෙය හැර යත්.

347. **යෙ රාගරතනා'නුපතනති සොතං
සයංකතං මකකටකෝව ජාලං
චිතමිපි ජෙතවාන වජනති ධීරා
අනපෙකඛිනො සබ්බදුකඛං පභාය**
(චේතීවන - කේමා වෙහෙණිය ඇරඹ)

රාගයෙන් මැඩුණු යම් කෙනෙක් තමා විසින් ම විශා ගන්නා ලද දැලෙහි වැටෙන මකුළුවා මෙන් තෘෂ්ණා නැමැති සැඩ පහරෙහි වැටෙත් ද, කම් සැපයෙහි බලාපොරොත්තු නැති නුවණැත්තෝ ඒ තෘෂ්ණා දැල ද කඩා දමා සියලු දුක් දුරු කොට යති.

348. **මුඤ්චි පුරෙ, මුඤ්චි පච්ජනො,
මජ්ඣෙධි මුඤ්චි; භවස්ස පාරගු
සබ්බරථි විමුත්තමානසො
හ පුන ජාතිජරං උපෙහි සි**
(චේතීවන - උරාගණෙන ඇරඹ)

පෙර භවයෙහි පැවැත්තාවූත් අනාගත

භවයෙහි පවත්නා වූත් දැන් මේ භවයෙහි පවත්නා වූත් ස්කන්ධ පසෙහි ආශාව දුරු කරව; භවයෙන් එතෙරට ගියේ හැම තැනින් මිදුණු සිතැත්තේ නැවත ඉපදීමට හා දිරීමට නොපැමිණෙන්නෙ හි.

349. විතකකපමථිතස්ස ජනතුනො
තිබ්බරාගස්ස සුභානුපස්සිනො
හියෙහො තණහා පවබ්බිති,
එස ඛො දුජ්ඣං කරොති බහජබ්භං
(ජේතවන - නිකායවික් ආච්ච)

කාමවිතර්කාදියෙන් මඬනා ලද සිතැති, දැඩි රාග ඇති, ස්ත්‍රී පුරුෂ රූපාදිය ගූභ වශයෙන් සලකන්නා වූ පුද්ගලයා ගේ තෘෂ්ණාව බොහෝ සේ වැඩේ. මේ තෙමේ කාම බන්ධනය දැඩි කර ගනී.

350. විතකකපසමෙ ව යො රතො,
අසුභං භාවයති සදා සතො,
එස ඛො ව්‍යානතිකාහිති,
එසචෙජචජති මාරබ්භජබ්භං
(ජේතවන - නිකායවික් ආච්ච)

යමෙක් කාම විතර්කාදිය සංසිද්ධිමෙහි ඇලුනේ ද, හැම කල් හි සිතියෙන් යුක්තව ස්ත්‍රී පුරුෂ රූපාදිය පිළිකල් වශයෙන් දැක අගුභය වඩයි ද, ඒ පුද්ගලයා ආශාව නසන්නේය, හෙතෙම මාරයාගේ බැම්ම සිඳින්නේය.

351. තිට්ඨං ගතො අසනාසි
විතතණො අනංගණො
අච්ඡිද්දි භවසලලාහි,
අනම්මෝයං සමුස්සයො
(ජේතවන - මාර්ග ආච්ච)

යමෙක් සංසාරයාගේ කෙළවරට පැමිණියේද, ජීවිතාශා නැති බැවින් තැනි ගැනීමී නැත්තේ ද, පහ කළ තෘෂ්ණා ඇත්තේ ද, කෙලෙස් නැත්තේ ද, හෙතෙම කෙලෙස් හුල් උදුරා දැමීමේය. මෙය ඔහු ගේ අන්තිම ඉපදීමයි.

352. විතතණෙනා අනාදානො
තිරුතතිපදකොච්චො
අකඛරානං සනතිපාතං
ජක්ඛකාදා, පුබ්බපරාති ච,
ස වෙ අනතිමසාරිරො
මහාපඤ්ඤාදා මහාපුරිසෝති වුච්චති
(ජේතවන - චාර්යා ඇරඹ)

යමෙක් දුරු කළ තෘෂ්ණා ඇත්තේ ද, තමාගේ යැයි අල්ලා ගැනීමක් නැත්තේ ද, ශබ්දයන්ගේ නිෂ්පත්තියෙහි දක්ෂ ද, අකුරු රැස්වීම නැමැති පදයන් හා වාක්‍යයන් ද ඉදිරියෙන් හා පසු වී සිටිය යුතු අකුරුත් දන්නේද, අන්තිම ශරීරය දරන ඒ මහා ප්‍රාඥයා මහා පුරුෂයෙකැයි කියනු ලැබේ.

353. සබ්බාතිහු සබ්බච්චු'හමසම්,
සබ්බෙසු ධමෙමසු අනුපලිතො,
සබ්බංජනො තණහකඛයෙ විමුතො;
සයං අභික්ඛකාදාය කමුද්දිසෙසාං?
(බරණැස වෘත්ත මහා - උපක ආචාරික ඇරඹ)

මම සියලු භවයන් මැඩපවත්වන්නෙක් ද සියල්ල දන්නෙක් ද හැම දෙයෙහි නො ඇලුනෙක් ද, සියල්ල දුරු කරන්නෙක් ද තෘෂ්ණාව ක්ෂය කරලීමෙන් එයින් නිදහස් වූවෙක් ද වෙමි. තෙමේ ම ධර්මාවබෝධය කොට කවරෙකු (ගුරුවරයා සේ)

පෙන්වම් ද?

354. සබ්බදානං ධම්මදානං ජිනාති;
සබ්බ රසං ධම්මරසො ජිනාති;
සබ්බ රතිං ධම්මරති ජිනාති;
තණ්හකඛයො සබ්බදුකඛං ජිනාති
(ජේතවන - ඤාණ දෙව්දැන් ඇරඹ)

ධර්මදානය සියලු දානයන් පරදවයි; ධර්ම රසය අන් හැම රසයන් පරදවයි; ධර්මයෙහි ඇලීම අන් හැම ඇලීම් පරදවයි. තෘෂ්ණාව දුරු කිරීම හැම දුක් නසයි.

355. හනනි භොගා දුමමධං,
නො චෙ පාරගචෙසිනො;
භොගතණ්හාය දුමමධො
හනති අඤ්ඤාඤ්ච අත්තනං
(ජේතවන - අපුත්තක ඩ්ව ඇරඹ)

භෝගයෝ (ධන ධාන්‍යාදිය) නුවණ මද පුද්ගලයා වනසත්; සසරින් එතෙර වීම සොයන්නන් නොවනසත්. අඤානයා ධනාශාව නිසා අනුන් නසන්නාක් මෙන් තමාම නසා ගනී.

356. තිණ්දොසාති ඛෙත්තාති
රාගදොසා අයං පජා;
තසමා හි විතරාගෙසු
දින්නං භොති මහජචලං
(පඤ්චුල් අසුන මන - අංකුර දෙව් දුන් ඇරඹ)

කුඹුරු (ගොවි තැන් පාලු කරන) තෘණ වර්ග නැමැති දෝෂයෙන් යුක්ත වෙති, මේ සත්ත්ව සමූහය රාග නැමැති දෝෂයෙන් යුක්ත වේ. එබැවින් පහ වූ රාග ඇත්තන් කෙරෙහි දුන් දානය මහත් ඵල

ඇත්තේ වේ.

357. තිණදොසානි බෙතනානි
දොසදොසා අයං පජා;
තසමා හි චිතදොසෙසු
දිනනං හොති මහපච්චං

(පැයුපුල් අයුත මන - අංකුර දෙව් පුත් ඇරබ)

කුඹුරු තෘණ වර්ග නැමැති දෝෂයෙන් යුක්ත වෙති. මේ සත්ත්ව ප්‍රජාව ද්වේශ දෝෂයෙන් යුක්ත වේ. එබැවින් පහවූ ද්වේෂ ඇත්තන් කෙරෙහි දුන් දානය මහත් ඵල ඇත්තේ වේ.

358. තිණදොසානි බෙතනානි
මොහදොසා අයං පජා;
තසමා හි චිතමොහෙසු
දිනනං හොති මහපච්චං

(පැයුපුල් අයුත මන - අංකුර දෙව් පුත් ඇරබ)

කුඹුරු වල් තෘණ වර්ග දොසින් යුක්ත වෙති; මේ සත්ත්ව සමූහය මෝහ නැමැති දෝෂයෙන් යුක්ත වේ. එහෙයින් මෝහය දුරුකළ පුද්ගලයන් කෙරෙහි දුන් දානය මහත්ඵල ඇත්තේ වේ.

359. තිණදොසානි බෙතනානි
ඉච්ඡාදොසා අයං පජා;
තසමා හි චිගතිචෙජසු
දිනනං හොති මහපච්චං

(පැයුපුල් අයුත මන - අංකුර දෙව් පුත් ඇරබ)

කුඹුරු වල් තෘණ වර්ග නැමැති දොසින් යුක්ත වෙති; මේ සත්ත්ව සමූහය ආශාව නැමැති දෝෂයෙන් යුක්ත වේ. එහෙයින් පහවූ ආශා ඇත්තන් කෙරෙහි දුන් දානය මහත් ඵල ඇත්තේය.

25. භික්ඛු වග්ග

360. වඤ්චනා සංවරො සාධු,
සාධු සොතෙන සංවරො,
ඝාණෙන සංවරො සාධු,
සාධු ජිව්හය සංවරො

(ජේතවන - නිකායන් පස් නමක් ඇරඹ)

ඇසින් සංවර වීම යෙහෙකි, කණින් සංවර වීම යෙහෙකි, නැහැයෙන් සංවර වීම යෙහෙකි, දිවෙන් සංවර වීම යෙහෙකි, (මෙහි සංවර වීම නම් ඇසින් රූපයක් දැක එහි නො ඇලීම ආදියයි.)

361. කායෙන සංවරො සාධු,
සාධු වාචාය සංවරො
මනසා සංවරො සාධු,
සාධු සඛ්ඛිථි සංවරො
සඛ්ඛිථි සංචුතො භික්ඛු
සඛ්ඛිථි පමුච්චති

(ජේතවන - නික්ඛන් උස් නමක් ඇරඹ)

කයින් හික්මීම යහපති; වචනයෙන් හික්මීම යහපති; සිතින් හික්මීම යහපති; හැම තැන් හික්මීම යහපති. හැම තැන් හී සංවරය ඇති හික්ඛනම හැම දුකින් මිදේ.

362. හථථසඤ්ඤාතො පාදසඤ්ඤාතො
වාචායසඤ්ඤාතො සඤ්ඤාතුතතමො;
අඝාධතරතො සමාහිතො
ඵකො සහතුසිතො තමාහු භික්ඛු

(ජේතවන - නික්ඛන් ඇරඹ)

අත් පා හික්මීම ඇති, වචනයෙන් හික්මීම ඇත්තා සංයත පුද්ගලයන් අතරෙන් ශ්‍රේෂ්ඨ වේ. කමටහන් වැඩීමෙහි ඇලුණා වූ, එකඟ සිත් ඇති, හුදෙකලා වසන මග පලයෙන් සතුටු වූ යමෙක් වේ නම් ඕ හට හික්ඛ යැයි කියමි.

363. යො මුඛසඤ්ඤාතො භික්ඛු
මතතභාණි අනුඤ්ඤාතො
අථං ධම්මං ව දීපෙති,
මධුරං තස්ස භාසිතං

(ජේතවන - කෝකාලික ඇරඹ)

හික්මුණු වචන ඇති (හෙවත් කට රැකගත්,)

පමණ දැන කතා කරන, සන්සුන් සිතැති යම්
භික්ෂුනමක් ධර්මයත් ධර්මයාගේ අර්ථයත් ප්‍රකාශ
කෙරේ නම් ඔහුගේ කීම හෙවත් කතාව මිහිරිය.

364. ධම්මාරාමෝ ධම්මරතෝ
ධම්මං අනුච්චිනතයං
ධම්මං අනුසසරං භික්ඛු
සද්ධම්මා හ පරිභායති
(ජේතවන - ධම්මාරාම නෙරතේ ඇරඹ)

ධර්මය වාසස්ථාන කොට ඇති, ධර්මයෙහි
ඇලුණු, ධර්මය අනුව සිතන, ධර්මය නැවත
නැවත සිහිපත් කරන භික්ෂුනම නව ලෝකෝත්තර
ධර්මයෙන් නොපිරිහේ.

365. සලාභං නාතිමඤ්ඤාඤ්ඤාස,
නාඤ්ඤාඤ්ඤාසං පිභයං චරෙ;
අඤ්ඤාඤ්ඤාසං පිභයං භික්ඛු
සමාධිං නා'ධිගච්ඡති
(ජේතවන - විජ්ජා නේවන මහණානු ඇරඹ)

තමාට ලැබෙන දෙය ස්වල්ප වුවත් එයට
අවමන් නොකට යුතුය; අනුන්ට ලැබෙන දෙයට
ආශා කරමින් නොහැසිරිය යුතුය, අනුන්ගේ දෙයට
ආශා කරමින් හැසිරෙන භික්ෂුව සමාධි නොලබයි.

366. අපපලාභෝපි වෙ භික්ඛු
සලාභං නාතිමඤ්ඤාඤ්ඤාති,
තං වෙ දෙවා පසංසනති
සුද්ධාපීචිං අතඤ්ඤිතං
(ජේතවන - විජ්ජා නේවන මහණානු ඇරඹ)

අඩු ලැබීම් ඇති භික්ෂුන්වෙත් තමාට ලැබෙන අල්ප දෙය පහත් කොට නොසිතා නම්, ඒ පිරිසිඳු ජීවිකාවක් ඇති කුසීත නොවූ භික්ෂුවට දෙවියෝ ප්‍රශංසා කරත්.

367. සධ්ධසො නාමරූපසම්මං
යසස නථවී මමාසිතං,
අසතා ච න සොචති
ස වෙ භික්ඛුති චූචති
(ජේතවන - බ්‍රහ්මායු ඇරඹ)

යම් පුද්ගලයෙකුට නාමයයි රූපයයි කියනු ලබන ස්කන්ධ පසෙහි මමය මාගේ ය යන හැඟීමක් නැද්ද, නාම රූප දෙක නැති වූ කල්හිත් ශෝක නොකෙරේ ද, හෙතෙම ඒකාන්තයෙන් භික්ෂුවකැයි කියනු ලැබේ.

368. මෙතතා විභාරී යො භික්ඛු
පසනො බුද්ධ සාසනෙ
අධිගච්ඡෙ පදං සනතං
සංඛාරූපසම්මං සුඛං
(ජේතවන - බොහෝ බුද්ධත් ඇරඹ)

මෙමඬි භාවනාවෙන් යුත් යම් භික්ෂුන්වෙත් බුද්ධත්ගේ ධර්මයෙහි ස්ථිර ලෙස පැහැදුනේ නම් සංස්කාරයන්ගේ සංසිදීම යයි කියන ලද ශාන්ත වූ නිවන් සැපය ලබන්නේ ය.

369. සිඤ්ච භික්ඛු ඉමං භාවං,
සිතතා තෙ ලුහුමෙසසති;
ජේතවා රාගං ච දොසං ච
තතො නිබ්බාණමෙහිසි
(ජේතවන - බොහෝ බුද්ධත් ඇරඹ)

හිඤ්ච, මේ ශරීරය නැමැති නැවේ පිරි තිබෙන කාම විතර්කාදී ජලය ඉස දමව, එසේ ඉසදැමූ විට තාගේ ශරීරය සැහැල්ලු වන්නේය. ඉක්බිති රාගයත් ද්වේෂයත් සිඳ දමා නිවණට පැමිණෙන්නෙහිය.

370. පංච ජිනෙද, පංච ජනෙ,
පංච චු'තතරි භාවයෙ,
පංචසංගාතිගො හිකචු
ඔඝතිණෙණා'ති චුචචති
(ජේතවන - බොහෝ නිඤ්ඤන් ඇරඹ)

සක්කාය දිට්ඨි ආදී පහතට අදනා බැමි පස කපා දැමිය යුතු, රූප රාගාදී උඩ භවයන්ට අදනා බැමි පසද සින්ද යුතු. රාගසංගාදී ඇලීම් පස දුරු කළ හිඤ්චනම සසර සැඩ පහර ඉක්මවා ගියේ යයි කියනු ලැබේ.

371. කධාය හිකචු, මා ච පමාදො;
මා තෙ කාමගුණෙ භමසසු චිතතං;
මා ලොභගුළං ගිලි පමතො;
මා කඤ්ඤී "දුකඛමිදං" ති ධයාමානො
(ජේතවන - බොහෝ නිඤ්ඤන් ඇරඹ)

හිඤ්ච, ධ්‍යාන වඩව; ප්‍රමාද නොවෙව; තාගේ සිත කම් සැපෙහි නො කැරකේවා. ප්‍රමාද වී සිට ලෝ ගුළි නොගිලුව මැනවි; නරකයෙහි ඉපද දැවෙමින් "මේක දුකය" යි කිය කියා නොහඬන්න.

372. නථථී කඛානං අපඤ්ඤාසංසා,
 පඤ්ඤාදා නථථී අකඛාය තො;
 යමති කඛානං ච පඤ්ඤා ච
 ස චෙ තිබ්බාණාසනතිකෙ
 (ජේතවන - බොහෝ නික්කුන් ඇවෑම)

නුවණ නැත්තහුට ධ්‍යාන වැඩීමක් නැත. ධ්‍යාන භාවනා නොකරන්නාට තත්ත්ව ඥානයක් නැත. යමෙකු කෙරෙහි ධ්‍යානයක් තත්ත්වඥානයක් තිබේ නම් හෙතෙම ඒකාන්තයෙන් නිවණ සමීපයෙහිය.

373. සුඤ්ඤාගාරං පවිට්ඨිසංස
 සනතචිත්තසංස නිකඛුනො
 අමානුසී රතී හොති
 සමමා ධම්මං විපසංසතො
 (ජේතවන - බොහෝ නික්කුන් ඇවෑම)

විවේක ස්ථානයකට පැමිණී, ශාන්ත සිතැති, මනා සේ ධර්මය විමසා බලන භික්ෂුවට දිව්‍යමය වූ ප්‍රීතියක් ඇති වේ.

374. යතො යතො සමමසති
 ඛජධානං උදයධ්වයං
 ලහති පීතිපාමොජ්ජං,
 අමතං තං විජානතං
 (ජේතවන - බොහෝ නික්කුන් ඇවෑම)

යම් යම් ආකාරයකින් ස්කන්ධයන්ගේ හට ගැනීම හා නැසී යාම විමසා බලයිද ඒ භික්ෂුනම් ඒ ඒ ආකාරයෙන් ප්‍රීතිය හා සතුට ලබයි. එය වැටහෙන්නන්ට අමෘතයක් වැනිය.

375. තත්ත්වයමාදි භවති
ඉධ පඤ්ඤාසස භික්ඛුනො;
ඉඤ්චියගුතති, සහතුට්ඨී,
පාතිමොකෙධ ච සංචරො,
මිතො භජස්ස කලුපාණො
සද්ධාපීචෙ අතඤ්චිතො;

376. පටිසන්චාරචුත්තත්ඤ්ඤාසස
ආචාරකුසලො සියා;
තතො පාමොජ්ජඛනුලො
දුක්ඛස්සන්තං කරස්සසි
(ජේතවන - බොහෝ නිකුත් ඇරඹ)

මේ සස්තෙහි නුවණැති භික්ෂුවට මතු කියන කරුණු දුක් නැසීමට මුල් වෙති, ඇස ආදි ඉන්ද්‍රියයන් සංවර කිරීම එකකි, ලද දෙයින් සතුටු වීම එකකි, පිරිසිදු ජීවත් වීමක් ඇති කුසිත නොවූ යහපත් මිතුරන් ආශ්‍රය කළ යුතු; (376) ආහාරපානාදියෙන් හා ධර්මයෙන් අනුන්ට සංග්‍රහ කරන ස්වභාව ඇත්තෙකු විය යුතු; වත් පිළිවෙත් හි දැක්ම විය යුතු. ඉක්බිති ඉතාමහත් සතුටින් යුක්ත වූයේ දුක් කෙළවර කරන්නෙහි.

377. වසසිකා විය පුප්ඵාති
මඤ්චාති පමුඤ්චති,
ච්චං රාගං ච දෝසං ච
විප්පමුඤ්චට්ඨී භික්ඛවො
(ජේතවන - නිකුත් 500ක් ඇරඹ)

මහණෙනි, යම් සේ සමන් මල් වැල මැලවී ගිය මල් බිම හෙළයි ද එමෙන් රාගය ද ද්වේෂය ද මුදාහරිවි.

378. සන්තකායෝ සන්තචාවෝ
සන්තචා සුසමාහිතෝ
වන්තරොකාමිසෝ හික්ඛු
උපසන්තෝති වුචචති

(ජේතවන - සන්තකාය නෙරපන් ඇරඹ)

ශාන්ත වූ කය හා වචන ඇති, ශාන්ත වූ, මනාසේ එකඟ වූ සිත් ඇති, වමාරා දැමූ ලෞකික ආශා ඇති හික්ඛුතෙම උපශාන්ත යයි කියනු ලැබේ.

379. අත්තනා වොදයත්තනං,
පටිමාසෙ අත්තමත්තනා;
සෝ අත්තගුත්තො සතිමා
සුඛං හික්ඛු විහාහිසි

(ජේතවන - නංගලකුල නෙරපන් ඇරඹ)

තමා විසින් ම තමාගේ දොස් සොයා වෝදනා කළ යුතුය, තමා විසින් ම තමා විමසා බැලිය යුතුය. එසේ තමා රැකගත්, සිහි ඇති හික්ඛුනම සැපසේ වසන්නේය.

380. අත්තා හි අත්තනො නාථො,
අත්තා හි අත්තනො ගති;
තසමා සඤ්ඤාමය'ත්තනං
අසසං හදුංච ව චාණිපෝ

(ජේතවන - නංගලකුල නෙරපන් ඇරඹ)

තමාට පිහිට වන්නේ තෙමේමය; තමාට පිළිසරණක් තෙමේමය. එබැවින් වෙළෙන්දෙකු යහපත් අශ්වයෙකු හික්මවන්නා සේ තමා හික්මවා ගත යුතු.

381. පාමොස්ථබහුලො හිකඛු
පසනො ඛුඤ්ඤාසාසනෙ
අධිගවෙෂ පදං සනතං
සංඛාරජප සමං සුඛං

(ජේතවන - වෘක්කඤ්ඤි නෙරන් ඇරඹ)

තමාගේ ධර්මානුගත පැවැත්ම නිසා ධාර්මික,
ප්‍රීතිය බහුල කොට ඇති, බුදු සස්තෙහි පැහැදුණු
හික්ෂුණම සංස්කාරයන්ගේ සංසිඳීම වූ ශාන්ත සැපය
ලබන්නේය.

382. යො හවෙ දහරො හිකඛු
යුක්ඤ්ඤාසාසනෙ,
සො ඉමං ලොකං පභාසෙති
අධනා මුත්තො'ව වජඤ්ඤා

(පූර්වාරාම - යුමන නාමනෙරන් ඇරඹ)

යම් තරුණ හික්ෂුණමක් බුදුන්ගේ
අනුශාසනාවෙහි යෙදේද, හෙතෙම වළාකුලින් මිදුණු
වන්ද්‍රයා මෙන් මේ ලෝකය බබුළුවයි.

26. බ්‍රාහ්මණ වංශ

383. ජිඤ සොතං පරකකමම,
 කාමෙ පනුද බ්‍රාහ්මණ;
 සංඛාරානං ඛයං ඤජචා
 අකතඤඤසි බ්‍රාහ්මණ
 (ජේතවන - බ්‍රහ්මණකු අරච්ච)

බ්‍රහ්මණ, උත්සාහකොට තෘෂ්ණා සැඩ පහර සිඳ දමවා කාමයන් දුරු කරව; ලොව ඇතිතාක් ධර්මයන්ගේ විනාශය දැන සංස්කරණය නොකළ දෙයක් වූ නිවණ දන්නෙක් වෙව.

384. යදා ද්වියෙසු ධමෙමසු
පාරගු හොති බ්‍රාහ්මණො,
අථ'සස සධෙධි සංයොගා
අතථිං ගච්ඡති ජානතො
(ජේතවන - නිකායන් පිරිසක් ඇරඹ)

යම් කලෙක බ්‍රාහ්මණයා සමථ-විදර්ශනා දෙකින් පරතෙරට ගියේ වේද, එවිට ආර්ය සත්‍ය සතර දන්නා ඔහුගේ හැම සසර බැමි විනාශයට යෙත්.

385. යසස පාරං අපාරං වා
පාරා'පාරං හ විජ්ඣති,
චිතඤ්ඤං විසංයුතතං
තම'හං බ්‍රහ්මි බ්‍රාහ්මණං
(ජේතවන - චර ඇරඹ)

යමෙකුට (ඇස ආදී ශරීරය තුළ පවත්නා ආයතන සය නැමැති) මෙගොඩත්, (රූප-ශබ්දාදී ශරීරයෙන් පිටත පවත්නා බාහ්‍යායතන නැමැති) එගොඩත්, එකී එගොඩ මෙගොඩ දෙකමත් නැද්ද, කෙලෙස් දාහ නැති, කෙලෙස් බැමි වලින් මිදුණු ඔහු බ්‍රාහ්මණයෙකැයි මම කියමි.

386. කධාසිං විරාජමාසිහං
කතකිච්චං අනාසචං
උතතමිථථිං අනුප්පතතං
තම'හං බ්‍රහ්මි බ්‍රාහ්මණං
(ජේතවන - බ්‍රහ්මඤ්ඤ ඇරඹ)

ධ්‍යාන වඩන්නා වූ, කෙලෙස් රජස් නැති කළා වූ (සසරින් එතෙර වීමේ) වැඩ ඇති, ආශ්‍රවරහිත වූ,

රහත් එලයට පැමිණි ඔහු බ්‍රාහ්මණයෙකැයි මම කියමි.

387. දිවා තපති ආදිවො,
රතනිං ආභාති වජ්‍දීමා,
සහනදො ඛතතියො තපති,
සධායී තපති බ්‍රාහමණො,
අථ සධධම'භොරතනිං
බුදො තපති තෙජසා

(පූර්වාභාම - ඡාන්ද නොරන් ඇරබ)

සූර්යයා දාවල් හි බබළයි, වන්දුයා රාත්‍රියෙහි බබළයි, රාජාහරණ පැළඳගත් රාජවංශිකයා බබළයි, ධ්‍යාන වඩන්නා වූ රහත් නම බබළයි. එසේ නමුත් බුදුරජ රැ දාවල් හැමකල්හි තේජසින් බබළයි.

388. ඛාතිතපාපො'ති බ්‍රාහමණො,
සමවරියා සමණො'ති වුවවති;
පඛබාජය'තතනො මලං
තසමා පඛබජතොති වුවවති

(ජේතවන - ඛම්භු ජැවිද්දෙකු ඇරබ)

බහා තැබූ පව් ඇත්තේනුයි බ්‍රාහ්මණ නම් වේ; විෂම හැසිරීම් නැති බැවින් ශ්‍රමණ යයි කියනු ලැබේ. තමාගේ කෙලෙස් කිලුටු දුරු කරන බැවින් පැවිද්දා යයි කියනු ලැබේ.

389. න බ්‍රාහමණසස පහරෙය්‍ය,
නා'සස මුඤ්ඤවථි බ්‍රාහමණො;
ධී බ්‍රාහමණසස හහතාරං;
තතො ධී යසස මුඤ්ඤති

(ජේතවන - සැරියුන් නොරන් ඇරබ)

කෙලෙසුන් දුරු කළ පුද්ගලයෙකුට පහර

නොදිය යුතුයි. තමහට පහර දුන්නකුට ඒ පුද්ගලයා නොකිපිය යුතුයි. ක්ෂිණාශ්‍රව බ්‍රාහ්මණයෙකුට පහර දෙන්නාට නින්දා වේවා. පහර ලැබූ යම් පුද්ගලයෙක් කිපේ නම් ඔහුට ඊටත් වඩා නින්දා වේවා

390. න බ්‍රාහ්මණසෙතදකිංචි සෙයෙන
යදානිසෙධො මහසො පියෙහි;
යතො යතො හිංසමනො නිවතති
තතො තතො සමමති ඵව දුක්ඛං
(ජේතවන - සඤ්ඤාන නෙඤ්ඤාන ඥාණං)

සතුරන්ට ප්‍රිය වූ ක්‍රෝධය ඉපදවීමෙන් තමාගේ සිත වළක්වා ගැනීම නැමැති යමක් වේ නම්, එය නික්මලේසී බ්‍රාහ්මණයා පිළිබඳ ස්වල්ප ගුණයක් නොවේ. හිංසා විතර්ක සහිත සිත යම් යම් ආකාරයකින් නැවතේ නම් ඒ ඒ ආකාරයෙන් දුක සංසිද්දේමය.

391. යසස කායෙන වාචාය
මහසා නථථි දුක්ඛතං,
සංචුතං භිහි ධානෙහි
තම්හං බ්‍රෂමි බ්‍රාහ්මණං
(ජේතවන - චූෆා පුජාපති භෝගථී ඥාණං)

යමෙකුගේ කයින් හෝ වචනයෙන් හෝ සිතින් සිදුවෙන නපුරු ක්‍රියාවක් නැත් ද, ඒ තුන් තැනින් හික්මුණු ඔහු බ්‍රාහ්මණයෙකැයි මම කියමි.

392. යමනා ධම්මං විජානෙය්‍ය
සමමා සමුඤ්ඤාදෙසිතං,
සක්ඛච්චං තං නමසෙසය්‍ය
අග්ගිභුතතංච බ්‍රාහ්මණො
(ජේතවන - සඤ්ඤාන නෙඤ්ඤාන ඥාණං)

යමකු කෙරෙන් බුද්ධ දේශිත වූ ධර්මය දැන ගනී නම්, වච්ඡිනිභෝමයට හෙවත් ගිනි දෙවියාට පුදන බ්‍රාහ්මණයකු මෙන්, ඕ හට මනා සේ නමස්කාර කළ යුතු.

393. හ ජටාහි, හ ගොතොහ,
හ ජච්චා හොති බ්‍රාහ්මණො,
යමහි සච්චංච ධමමො ච
සො සුචී, සො ච බ්‍රාහ්මණො
(ජේතවන - ජථිල බ්‍රහ්මණකු ඇරඹ)

හිසේ බඳින ජටාවෙන් හෝ ගෝත්‍රයෙන් හෝ ඉපදීමෙන් හෝ බ්‍රාහ්මණයෙක් නොවේ; යමකු කෙරෙහි සත්‍යයක් ධර්මයක් පිහිටියේ නම් හෙතෙම ශුද්ධ පුද්ගලයෙකි, බ්‍රාහ්මණයෙකි.

394. කිං තෙ ජටාහි දුමමධි?
කිං තෙ අජිහසාට්ඨා?
අධනනතරං තෙ ගහණං,
බාහිරං පරිමජ්ජසි
(චේතාලී - කුහක බ්‍රහ්මණකු ඇරඹ)

දුෂ්ට පුද්ගලය, තාගේ ජටා වලින් ඇති ඵලය කුමක් ද? අඳුන් දිවි සමීන් ඇති ඵලය කුමක් ද? තාගේ ඇතුළත් කෙලෙස් වලින් පිරී තිබේ; (පිටතින් තවුස් වෙස් ගෙන) පිටත ඔප දමන්නෙහි.

395. පංසුකුල ධරං ජනතුං
කිසං ධමනිසභට්ඨං
ඵකං වහසම්ඨං ඝට්ඨායනතං
තම්භං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං
(ගිජ්ඣකුට්ඨං - කිසාගෝතචී ඇරඹ)

ඉවත දැමූ රෙදි කැබලි අවුලා සිවුරු මසා අඳිනා කෙට්ටු වූ නහර ඉල්පුණු ශරීර ඇති, හුදෙකලාව වනයෙහි භාවනා කරන්නා වූ ඒ පුද්ගලයා බ්‍රාහ්මණයෙකැයි මම කියමි.

396. න වා'හං බ්‍රාහ්මණං බ්‍රෂමි
යොනිජං මතතිසමභවං
භොවාදී භාම සො භොති
සවෙ භොති සකිංචනො:
අකිංචනං අනාදානං
තම'හං බ්‍රෂමි බ්‍රාහ්මණං
(ජේතවන - බමුණකු ඇරඹ)

මවු කුසෙහි පිලිසිඳ ගෙන බමුණු කුලයෙහි උපන්න පමණින් බ්‍රාහ්මණයෙකැයි මම නොකියමි. ඉදින් හෙතෙම කෙලෙස් සහිත වූවෙක් නම් හෝවාදියෙක් වේ. (පින්වතා යයි ආමන්ත්‍රණය ලැබිය යුත්තෙක් වේ.) කෙලෙස් ස්වල්පයකුත් නැති, මෙලොව අල්ලා ගැනීම් කිසිවක් නැති පුද්ගලයා බ්‍රාහ්මණයා යයි මම කියමි.

397. සධ්ධසංයෝජනං ජේතවා
යො වෙ න පරිතසසති,
සංගාතිගං විසඤ්ඤාතතං
තම'හං බ්‍රෂමි බ්‍රාහ්මණං
(තේජවන - උග්ගජෙන ඤාදු ඇරඹ)

යමෙකු සියලු සසර බැමි සිඳ තැති ගැන්මට පත් නොවේද, රාගාදී ඇලීම් ඉක්මවූ, බැමි වලින් මිදුණු ඔහු බ්‍රාහ්මණයෙකැයි මම කියමි.

398. ජේතවා නඬුං වරතතං ව
 සඤ්චං සහනුකකමං
 උකච්චතපලිසං බුඬුං
 තමභං බුඤ්චි බ්‍රාහ්මණං
 (ජේතවන - බමුණන් දෙදෙනෙකු ඇරඹ)

යමෙක් ක්‍රෝධ නමැති රැහැණද තෘෂ්ණා නැමැති වරපට (සම්පටිය) ද කාමරාගාදී සිතේ මුල් බැස තිබෙන ක්ලේෂයන් සහිත මිත්‍යාදෘෂ්ටි නමැති දම්වැලද කඩා දැමීද, අවිද්‍යා නමැති අගුල උපුටා දැමූ සත්‍යාවබෝධය කළ ඔහුට මම බ්‍රාහ්මණයා යි කියමි.

399. අකොසං වධබන්ධං ව
 අදුරේධා යො තිතිකඛති,
 බන්ධිබලං බලාණිකං
 තමභං බුඤ්චි බ්‍රාහ්මණං
 (වේදවන - ඇත්තෝදක නාභද්වාර් බමුණා ඇරඹ)

යමෙක් ගටා බැණිම් හා හිංසා කිරීම් අත් පා බැඳීම් ආදිය නොකිපී ඉවසයිද, ඉවසීම් බලය බල ඇණියක් කොට ඇති ඔහු බ්‍රාහ්මණයෙකැයි මම කියමි.

400. අකොධනං වතචනං
 සීලවනං අනුසුතං
 දනං අනම්සාරිරං
 තමභං බුඤ්චි බ්‍රාහ්මණං
 (වේදවන - සැරියන් තෙරුන් ඇරඹ)

ක්‍රෝධ නොකරන්නා වූ, ධුතංගාදී වුත වලින් යුත්

පිරිසිදු සිල් ඇති, තෘෂ්ණාදියෙන් තෙත් නොවූ, දමනය කළ ඉඳුරන් ඇති, (නැවත ඉපදීමක් නැති බැවින්) අන්තිම ශරීරය දරන ඒ පුද්ගලයා බ්‍රාහ්මණයෙකැයි මම කියමි.

401. වාරි පොකඩරපතෝව,
ආරුශෙර්ව සාසපො,
යො හ ලිප්පති කාමෙසු
තමිහං බුඤ්චි බ්‍රාහ්මණං
(ජේතවන - උත්පලවනනා තෙරණිය ඇරබ)

යමෙක් නෙලුම් කොළයෙහි දිය බිඳත්, ඉඳිකටුව අග අබ ඇටයත් රඳා නොසිටින්නා සේ කාමයන් හී නො ඇලේ නම් ඔහු බ්‍රාහ්මණයෙකැයි මම කියමි.

402. යො දුකඛසස පජානාති
ඉධේව බයමතතනො,
පහනභාරං විසංයුතතං
තමිහං බුඤ්චි බ්‍රාහ්මණං
(ජේතවන - බමුණාකු ඇරබ)

යමෙක් මේ භවයේදීම තමාගේ දුක කෙළවර වී යයි දැනීද, බහා තැබූ ස්කන්ධ පස නමැති බර ඇති, කාමයෝගාදියෙන් වෙන්වූ ඔහු බ්‍රාහ්මණයෙකැයි මම කියමි.

403. ගමිනිරපකඤ්ඤං මෙධාවිං
මග්ගාමගගසස කොවිදං
උතමච්චං අනුසතතං
තමිහං බුඤ්චි බ්‍රාහ්මණං
(ගිජ්ඣකුට- ඛේඛා තෙරණිය ඇරබ)

ගැඹුරු නුවණ හා විදර්ශනා ප්‍රඥා ඇති, නිවණට

යන මග හා නොමග දන්නා වූ, රහත් බවට පැමිණි ඒ පුද්ගලයා බ්‍රාහ්මණයෙකැයි මම කියමි.

404. අසංසර්ගී ගතධර්ම
අනාගාරෙහි වූහයං
අනොකසාරිං අපච්ඡං
තම්හං බ්‍රහ්ම බ්‍රාහ්මණං
(ජෙනවන - ජනිතාර්චනාසී නිදාය නෙරන් ඇර්ඛ)

ගිහියන් හා පැවිද්දන් සමඟ නිතර ගැවසීමක් නැති, තෘෂ්ණා නමැති වාසස්ථානයෙහි නොහැසිරෙන, ලද දෙයින් සතුටු වෙන ඒ පුද්ගලයා බ්‍රාහ්මණයෙකැයි මම කියමි.

405. නිධාය දණ්ඩං භූතෙසු
තතෙසු ථාවරෙසු ච
යො හ භහති, හ ඤාතෙති,
තම්හං බ්‍රහ්ම බ්‍රාහ්මණං
(ජෙනවන - නිකුච්චන් ඇර්ඛ)

යමෙක් ඇවිදිය හැකි වූද එහා මෙහා ගමන් කළ නොහැකි බෙල්ලන් ආදී වූද හැම සත්ත්වයන්ට හිංසා කිරීම අත්හැර, සතුන් මැරීම හා මැරවීම නොකරයි නම් ඔහු බ්‍රාහ්මණයෙකැයි මම කියමි.

406. අචිරුද්ධං චිරුද්ධෙසු
අතතදණ්ඩෙසු නිබ්බුතං
සාදානෙසු අනාදානං
තම්හං බ්‍රහ්ම බ්‍රාහ්මණං
(ජෙනවන - ඤාමණේර නවී නමන් ඇර්ඛ)

නොයෙක් විරුද්ධකම් ඇති ජනයා අතරෙහි

විරුද්ධ නැතිව වසන, දඬු මුගුරු ආදියෙන් පහරදීම් කරන්නන් අතරෙහි සන්සුන්ව වසන, ලොකික දේ කෙරෙහි අල්ලා ගැනීම් ඇත්තන් අතරෙහි අල්ලා ගැනීමක් නැති ඒ පුද්ගලයා බ්‍රාහ්මණයෙකැයි මම කියමි.

407. යසස රාගො ච ද්‍රෝසො ච
මානො මකො ච පාතිතො
සාසපොර්ව ආරග්නා,
තම්හං බ්‍රෂමි බ්‍රාහමණං

(වේදවන - චාරා පන්චක තෙරුන් ඇරඹ)

යමෙකු ගේ රාගයක් ද්වේෂයක් මානයක් ගුණ මැකීමක් ඉදිකටු අගින් අබ ඇටයක් මෙන් හෙලා දමන ලද්දේ ද ඔහු බ්‍රාහ්මණයෙකැයි මම කියමි.

408. අකකසං විඤ්ඤප්පතිං
ගිරං සච්චං උදිරයෙ,
යාය නා'භිසපේ කංචි,
තම්හං බ්‍රෂමි බ්‍රාහමණං

(වේදවන - ජලිනද්විවිජ් තෙරුන් ඇරඹ)

යම් වචනයක් කීමෙන් අනුන්ට කෝප ඉපදවීම නොකරනු ලැබේ නම් එවැනි රළු නොවූ, දෙලෝ වැඩ අවබෝධ කරවන්නා වූ, සත්‍ය වදන කිව යුතුය. එවැනි පුද්ගලයා බ්‍රාහ්මණයෙකැයි මම කියමි.

409. යෝධ දීඝං වා රසසං වා
අණුං චූලං සුභා'සුභං
ලොකෙ අදිනනං නා'දියති,
තම්හං බ්‍රෂමි බ්‍රාහමණං

(ජෙනවන - තෙරුන් වහන්සේ නමක් ඇරඹ)

යමෙක් මේ ලෝකයෙහි දික් වූ හෝ කොට වූ හෝ කුඩා වූ හෝ මහත් වූ හෝ යහපත් වූ හෝ අයහපත් වූ හෝ තමාට නුදුන් දෙය නොගනීද ඔහු බ්‍රාහ්මණයෙකැයි මම කියමි.

410. ආසා යසස හ විජ්ජනි
අසමිං ලොකෙ පරමනි ච
තිරාසයං විසඤ්ඤතතං
තමිහං බ්‍රෂමි බ්‍රාහමණං
(ජේතවන - සැරියුන් තෙරුන් ඇරඹ)

මෙලොව හෝ පරලොව ආශාවක් යමෙකුට නැද්ද ඒ ආශා නැති, කෙලෙස් බැමි වලින් මිදුණු පුද්ගලයා බ්‍රාහ්මණයෙකැයි මම කියමි.

411. යසසා'ලයා හ විජ්ජනි,
අඤ්ඤාය අකථංකථී,
අමනොගධං අනුප්පතතං
තමිහං බ්‍රෂමි බ්‍රාහමණං
(ජේතවන - මුගලන් තෙරුන් ඇරඹ)

යමෙකුට මෙලොව පරලොව ඇලීමක් නැද්ද, යමෙක් තමා විසින් ම දැනගෙන සැක රහිතයක් වේද, නිවණට බැසගත් ඒ පුද්ගලයා බ්‍රාහ්මණයෙකැයි මම කියමි.

412. යෝධ පුඤ්ඤං ච පාපං ච
උභො සංගං උපච්චගා,
අසොකං විරජං සුඤ්ඤං
තමිහං බ්‍රෂමි බ්‍රාහමණං
(පූර්වාරාම - ජේතවන තෙරුන් ඇරඹ)

මෙලොව යමෙක් පින් පව් දෙක සහ කාමාදී ඇලීම් ඉක්මවයිද, ශෝක නැති, කෙලෙස් නැති, පිරිසිදු වූ ඔහු බ්‍රාහ්මණයෙකැයි මම කියමි.

- 413. වහදං ව විමලං සුඤ්ඤං
විප්පසනමනාවිලං
භජදීභවපරිකඛිණං
තමිහං බ්‍රෂමි බ්‍රාහමණං

(ජේතවන - වන්දනා තෙරුන් ඇරඹ)

වන්දයා මෙන් නිර්මල වූ, පිරිසිදු වූ, පැහැදිලි වූ, නොකැළඹුණු සිතැති, භාවාශාව දුරු කළ ඒ පුද්ගලයා බ්‍රාහ්මණයෙකැයි මම කියමි.

- 414. යො ඉමංපලිපට්ඨං දුග්ගං
සංසාරං මොහමි'ච්චගා
තිණ්ණා පාරගතො කඛායී
අනෙජො අකට්ඨංකට්ඨී
අනුපාදාය තිබ්බුතො
තමිහං බ්‍රෂමි බ්‍රාහමණං

(කුණ්ඩව්වහන වනයේ - සීවලී තෙරුන් ඇරඹ)

යමෙක් මේ කෙලෙස් මඩ සහිත මගත් සංසාරයත් මෝහයත් ඉක්මවා ගියේද, පරතෙරට ගියේද, ධ්‍යාන වඩන්නේ ද, තෘෂ්ණා නැත්තේ ද, බුද්ධාදී අට තැන සැක නැත්තේ ද ආශාවෙන් කිසිවක් අල්ලා නොගෙන කෙලෙස් නිවීමට පැමිණියේද, ඔහු බ්‍රාහ්මණයෙකැයි මම කියමි.

- 415. යො'ධ කාමෙ පහත්චාන
අනාගාරො පරිබ්බජෙ,
කාමභවපරිකඛිණං
තමිහං බ්‍රෂමි බ්‍රාහමණං

(ජේතවන - පූජ්‍ය ජූෂ්ඨ තෙරුන් ඇරඹ)

මේ ලෝකයෙහි යමෙක් කාමයන් හැර දමා වසන ගෙයක් නැත්තෙක් ව පැවිදි වෙයි ද, කාමාශාවන් හා භාවාශාවන් දුරු කළ ඒ පුද්ගලයා බ්‍රාහ්මණයෙකැයි මම කියමි.

416. යෝධ තණහං පහතවාන
අනාගාරො පරිබ්බපේ,
තණහාභවපරිකම්භං
තම්හං බ්‍රෂමි බ්‍රාහමණං
(ජේතවන - ජෝතිස භෙරුන් ඇරඹ)

මේ ලොව යමෙක් තෘෂ්ණාව දුරු කොට ගෘහ වාසයක් නැත්තෙක් ව පැවිදිවෙයි ද තෘෂ්ණාව හා භවය ගෙවා දැමූ ඔහු බ්‍රාහ්මණයෙකැයි මම කියමි.

417. හිත්වා මානුසකං යොගං
දීධං යොගං උපචගා,
සබ්බයොගච්ඡඤ්ඤාතතං
තම්හං බ්‍රෂමි බ්‍රාහමණං
(චේතවන - නැව්වකු ඇරඹ)

යමෙක් මානුෂික බැමි හැර දමා දිව්‍යමය බැමි දුරු කෙළේ ද, සියලු බැමි වලින් වෙන්වූ ඔහු බ්‍රාහ්මණයෙකැයි මම කියමි.

418. හිත්වා රහිං චා' රහිං ච
සීතිභුතං හිරුපධිං
සබ්බලොකා'හිභුං චිරං
තම්හං බ්‍රෂමි බ්‍රාහමණං
(චේතවන - නැව්වකු ඇරඹ)

කාම සැපයෙහි ආශාවක් වනවාසයෙහි නො
ඇල්මක් දුරු කොට සිහිල් වූ, උපක්ලේශ (කිලිටි
ධර්ම) නැති, මුළු ස්කන්ධ ලොකය (සසර ඉපදීම)
මැඩ පැවැත්වූ ඒ වීරයා බ්‍රාහ්මණයෙකැයි මම කියමි.

419. **චුතිං යො වෙදී සත්තානං
උප්පත්තිං ච සධ්ධසො
අසත්තං සුගතං බුද්ධං
තම්හං බ්‍රෂ්මී බ්‍රාහ්මණං**

(ජේතවන - වංගීඤ්ඤානෙත්තෙ පූජක)

යමෙක් සත්ත්වයන්ගේ මෙලොවින් ව්‍යුත
වී යාමක් නැවත ඉපදීමක් හැම ආකාරයෙන් දැනී
ද, කිසි දෙයක නො ඇලුණු, මනා ගමන් ඇති,
සත්‍යාවබෝධය කළ ඒ පුද්ගලයා බ්‍රාහ්මණයෙකැයි
මම කියමි.

420. **යස්ස ගතිං න ජානනි
දෙවා ගජධ්ධි-මානුසා,
ධිණාසවං අරහතං
තම්හං බ්‍රෂ්මී බ්‍රාහ්මණං**

(ජේතවන - වංගීඤ්ඤානෙත්තෙ පූජක)

දෙවියෝත් ගන්ධර්වයෝත් මනුෂ්‍යයෝත්
යමෙකු ගිය තැන (උපන් තැන) නොදැනීත් ද, ඒ
ආශ්‍රව නැසූ, කෙලෙස් දැති කඩා දැමූ පුද්ගලයා
බ්‍රාහ්මණයෙකැයි මම කියමි.

421. **යස්ස පුරො ච පච්ඡා ච
මජ්ඣෙධි ච නරථී කිඤ්ඤවනං,
අකිඤ්ඤවනං අනාදානං
තම්හං බ්‍රෂ්මී බ්‍රාහ්මණං**

(ජේතවන - ධම්මදිත්තානෙත්තෙ පූජක)

යමෙකුට පෙර ද පසු ද මැද ද යම් කිසි අල්ලා ගැනීමක් නැද්ද, කිසි කරදරයක් නැති තෘෂ්ණාදී ඇති කර ගැනීමක් නැති ඔහු බ්‍රාහ්මණයෙකැයි මම කියමි.

422. උසහං පවරං වීරං
මහෙසිං විජිතාවිතං
අනෙජං භභාතකං බුද්ධං
තම'හං බ්‍රෂ්මී බ්‍රාහ්මණං
(ජේතවන - ඇහැල්ලේ තෙරුන් ඇරඹ)

දහස් ගණන් ගවයන්ට අධිපති වෘෂභයකු වැනි උතුම් වූ, මහත් ශීලාදිය සොයන්නා වූ, ක්ලේශමාර පැරද වූ, තෘෂ්ණා නැත්තා වූ, කෙලෙස් මළ සෝදා හැරිය සත්‍යාවබෝධය කළ ඔහු බ්‍රාහ්මණයෙකැයි මම කියමි.

423. පුබ්බෙතිවාසං යො වෙදී,
සග්ගාපායං ච පසස්භි,
අට්ඨො ජාතිකකයං පතො
අභිඤ්ඤාචොසිතො මුඛි,
සබ්බචොසිතචොසානං
තම'හං බ්‍රෂ්මී බ්‍රාහ්මණං
(ජේතවන - දේවංගික තෙරුන් ඇරඹ)

යමෙක් පෙර විසූ භව පිළිවෙල දත්තේ ද, ස්වර්ගය හා අපාය දකීද, ඉපදීමේ කෙළවරට පැමිණියේ ද, දත යුත්තේ දැන අවසානයට පත් වීද, මුනිභාවයට පැමිණියේ ද, විසිය යුතු බ්‍රාහ්මචර්යාදියෙහි වැස අවසන් කෙළේ ද, ඒ පුද්ගලයා බ්‍රාහ්මණයෙකැයි මම කියමි.

ගාථා සුවිස

ගාථාව	අංකය සහ පිටුව
අකකකසං විඤ්ඤප්‍රපනිං	408-181
අකතං දුකකතං සෙය්‍යො	314-144
අකෙකාවඡී මං අවධී මං	03,04-10
අකෙකාධනං චතචන්තං	400-178
අකෙකාධෙන ඡීනෙ කොධං	223-108
අකෙකාසං වධබන්ධං ච	399-178
අචරිඡා බ්‍රහ්මචරියං	156,155-78
අචිරං චතයං කායො	41-27
අඤ්ඤා හි ලාභුපනිසා	75-42
අධීනං නගරං කතං	150-76
අත්තදුඡං පරපෙථන	166-83
අත්තනා වොදයන්තානං	379-170
අත්තනාව කතං පාපං	161,165-81,82
අත්තානං වෙ තථා කයිරා	159-80
අත්තානං වෙ පියං ඡඤ්ඤා	157-79
අත්තානමෙව පඨමං	158-80
අත්තා නවෙ ඡීතං සෙය්‍යො	104-56
අත්තාහි අත්තනො නථො	160,380-80,170
අථ පපානි කම්මානි	136-70
අථ ච'ස්ස අගාරානි	140-71
අතථමහි ජාතමහි සුඛා සහායා	331-151
අනචධීත විත්තසස	38-26
අනචස්සුත විත්තස්ස	39-26
අනිකකසාවො කාසාවං	09-13
අනුපුඛෙත මෙධාවී	239-115
අනුපචාදො අනුපසාතො	185-91
අනෙකජාති සංසාරං	153-77
අනුභුතො අයං ලොකො	174-87
අපි දිබ්බෙසු කාමෙසු	187-92
අපඤ්ඤලාහො ච ගතී ච පාපිකා	310-143
අප්පකා තෙ මනුස්සෙසු	85-46

අප්‍රමනෝ අයං ගජේධා	56-34
අප්‍රමනෝ පමනෙසු	29-21
අප්‍රමාදරතා හෝථ	327-150
අප්‍රමාදරතෝ හික්ඛු	31,32-22,23
අප්‍රමාදෙන මසවා	30-22
අප්‍රමාදෝ අමතපදං	21-18
අප්‍රමපි වෙ සහිතං භාසමානෝ	20-17
අප්‍රලාහෝපි වෙ හික්ඛු	366-165
අප්‍රසුත්තා 'යං පුට්ඨෝ	152-76
අභයෙ ච භයදස්සිනෝ	317-145
අභිඤ්ඤා රේඛා කල්‍යාණේ	116-61
අභිවාදනසීලිස්ස	109-58
අභුතවාදී නිරයං උපෙනි	306-141
අයසාව මලං සමුට්ඨිකං	240-115
අයොගෙ සුඤ්ඤ මත්තානං	209-102
අලංකතෝ වෙපි සමංචරෙය්‍ය	142-72
අලජ්ජිතායෙ ලජ්ජනි	316-145
අචජේච චජ්ජමනිනෝ	318-145
අචිරුඤ්ඤං චිරුඤ්ඤසු	406-180
අසංසධ්දං ගතට්ඨසු	404-180
අසජ්ජධාය මලා මත්තා	241-115
අසනං භාවනමිචේඡය්‍ය	73-41
අසාරෙ සාරමනිනෝ	11-13
අසාහසෙන ධම්මෙන	257-121
අසුභානුපස්සිං විහරන්තං	08-12
අස්සඤ්ඤා අකතඤ්ඤා ච	97-52
අස්සො යථා භද්‍රො කසානිච්චිට්ඨො	144-73
අභං නාගොච සංගාමෙ	320-147
අභිංසකා යෙ මුත්තයො	225-109
ආ	
ආකාසෙ පදං නජ්ඣී	254-120
අරොග්‍යා පරමා ලාභා	204-99
අසා යස්ස න විජ්ජනි	410-182

	ඉ	
ඉදං පුරේ වික්‍රමවාරි වාරිකං		326-150
ඉධ තප්‍යති පෙව ව තප්‍යති		17-15
ඉධ නන්‍යති පෙව ව නන්‍යති		18-16
ඉධ මොදති පෙව ව මොදති		16-15
ඉධ වසසං වසිස්සාමි		286-132
ඉධ සොවති පෙව ව සොවති		15-15
	උ	
උච්ඡිඤ්ඤා සිනෙහමනනනො		285-132
උධානකාලමිහි අනුධානනො		280-130
උධානවනො සතිමනො		24-19
උධානෙනප්‍යමාදෙන		25-20
උත්තිධො නප්‍යමඡේඡය්‍ය		168-85
උදකං හි නයන්ති නෙත්තිකා	80,145-45,73	
උපනීත වයො ව දනසි		237-114
උය්‍යඤ්ඤාඡන්ති සතිමනො		91-50
උසභං පවරං වීරං		422-186
	ඵ	
ඵකස්ස වරිතං සෙය්‍යො		330-151
ඵකං ධම්මං අතීතස්ස		176-87
ඵකාසනං ඵක සෙය්‍යං		305-140
ඵතං බො සරණං බෙමං		192-94
ඵතං දළහං බන්ධනමාහු ධීරා		346-157
ඵතං වීසෙසනො ඤ්ඤවා		22-19
ඵතමත්ථවසං ඤ්ඤවා		289-133
ඵතමහි තුමෙහ පටිපනනා		275-128
ඵථ පස්සවීමං ලොකං		171-86
ඵචං භො පුරිස ජානාහි		248-118
ඵචං සංඛාරභූතෙසු		59-34
ඵසොච මග්ගො නත්ථ'ඤ්ඤා		274-128
	මි	
මිච්චදෙය්‍යානුසායො		77-44

ක

කණං ධම්මං විප්‍රභාය	87-47
කයිරා වෙ කයිරාථෙතං	313-144
කාමතො ජායතී සොකො	215-104
කායප්පකොපං රකෙඛය්‍ය	231-111
කායෙන සංචරො සාධු	361-164
කායෙන සංචුතා ධීරා	234-112
කාසාවකණ්ඨා බහවො	307-142
කිං තෙ ජටාහි දුමෙමධ	394-176
කිවෙණ මනුස්සපටිලාහො	182-90
කුමභූපං කායමීමං විදිත්වා	40-27
කුසො යථා දුග්ගහිතො	311-143
කො ඉමං පඨවිං විජෙස්සති	44-29
කොධං ජහෙ විප්පජහෙය්‍ය මානං	221-107
කො නු භාසො කිමානජෙ	146-74

ඛ

ඛන්තී පරමං තපො නිතික්ඛා	184-91
-------------------------	--------

ග

ගතදධිතො විසොකස්ස	90-49
ගඛමෙකෙ උප්පජ්ජන්ති	126-65
ගමහීර පඤ්ඤා මෙධාවිං	403-179
ගහකාරක දිට්ඨොසී	154-77
ගාමෙ වා යදි වා රඤ්ඤා	98-53

ච

චක්ඛුතා සංචරො සාධු	360-163
චත්තරි ධානානි නරො පමනො	309-142
චන්දංච විමලං සුද්ධං	413-183
චන්දං නගරං වාපී	55-33
චරං වෙ නාධි ගවෙජ්ජ්‍ය	61-37
චරන්ති බාලා දුමෙමධා	66-38
චිරප්පවාසිං පුරිසං	219-106
චුතිං යො වෙදි අත්තානං	419-185

	ජ	
ජන්‍ය ජාතො අනක්කාතෙ		218-105
ජින්න සොතං පරක්කමම		383-172
ජේඛා නද්ධිං වරත්තං ව		398-178
	ජ	
ජයං වෙරං පසචති		201-98
ජීගච්ඡා පරමා රොගා		203-98
ජීරනති වෙ රාජරථා සුවිත්තා		151-76
	ඤ	
ඤාය භික්ඛු මා ව පමාදෙ		371-167
ඤායි විරජමාසීනං		386-173
	ඛ	
ඛං පුත්තපසුසමමන්තං		287-132
ඛං වො වදම් හද්දං වො		337-154
ඛං ව කමමං කතං සාධු		68-39
ඛණ්ණාය ජායති සොකො		216-105
ඛතො මලා මලනරං		243-116
ඛත්තාභිරතිමිච්චෙජ්ජා		88-47
ඛත්තා'යමාදී භවති		375-169
ඛථෙව කතපුඤ්ඤමපි		220-106
ඛසිණාය පුරක්කතාපජා		343,342-156,157
ඛසමා පියං න කයිරාථ		211-103
ඛිණ්ණදෙසානි බෙත්තානි		356,357,358,359-161,162
ඛුමෙහභි කිච්චං ආතප්පං		276-128
ඛෙ ඤායිනො සාතතිකා		23-19
ඛෙ තාදිසෙ පුජයතො		196-95
ඛෙසං සමපන්න සීලානං		57-34
	ඳ	
ඳදති වෙ යථාසද්ධං		249-118
ඳන්තං නයනති සමිතිං		321-148
ඳිවාතපති ආදිවෙචා		387-174
ඳිසො දිසං යංතං කයිරා		42-28
ඳීසා ජාගරතො රත්ති		60-36
ඳුක්ඛං ඳුක්ඛ සමුප්පාදං		191-93
ඳුන්තිග්ගහස්ස ලහුතො		35-25

දුප්පබ්බජ්ජං දුර්භිරමං	302-139
දුලලහො පුරිසාජ්ඣෙඤ්ඤා	193-94
දුරංගමං ඒකචරං	37-26
දුරෙ සනෙතා පකාසෙනති	304-139

ධ

ධනපාලකො නාම කුඤ්ජරො	324-149
ධම්මං චරේ සුචරිතං	169-85
ධම්ම පීති සුඛං සෙති	79-44
ධම්මාරාමො ධම්ම රතො	364-165
ධීරං ච පඤ්ඤංච බාහුසසුතංච	208-101

න

න අත්තහෙතු න පරස්ස හෙතු	84-46
ච අත්තලිකෙධි න සමුද්දමජේඤ්ඤා	127,128,-65,66
න කහපාන චස්සෙත	186-92
න ගරං යථා ජච්චත්තං	315-144
න වාහං බ්‍රාහ්මණං බ්‍රෑමී	396-177
න වාහු න ච භවිස්සති	228-110
න ජටාහි න ගොතෙතන	393-176
න නං කම්මං කතං සාධු	67-39
න නං මාතා පිතා කසිරා	43-28
න තාවතා ධම්ම ධරො	259-122
න තෙන අරියො හොති	270-126
න තෙන ථෙරො හොති	260-122
න තෙන පණ්ඩිතො හොති	258-122
න තෙන භික්ඛු හොති	266-124
න තෙන හොති ධම්මධෙධො	256-121
න නං දඤ්ඤං බන්ධනමාහු ධීරා	345-157
නත්ථි ඤානං අපඤ්ඤාස්ස	372-168
නත්ථි රාගසමො අග්ගි	202,251-98,119
න නග්ගචරියා න ජටා න ජඩ්ඛා	141-71
න පරෙසං විලොමානි	50-32
න පුඤ්ඤාධා පටිච්චාතමෙති	54-33
න බ්‍රාහ්මණස්ස පහරෙය්‍ය	389-174
න බ්‍රාහ්මණස්සෙතද කිඤ්ඤි	390-175

න හපේ පාපෙකෙ මිතෙන	78-44
න මුණඩකෙන සමණෝ	264-124
න මොනෙන මුනි හොති	268-125
න වාක්කරණ මනෙන	262-123
න වෙ කදරියා දෙවලොකංවජනති	177-88
න සනති පුත්තා තාණාය	288-133
න සීලබ්බතමනෙන	271-126
න හි එතෙහි යානෙහි	323-148
න හි පාපං කතං කමමං.	71-40
නහි වෙරෙනි වෙරානි	05-11
නිධ්‍යං ගතො අසනතාසී	351-159
නිධාය දණ්ඩං භූතෙසු	405-180
නිධිනංව පවත්තාරං	76-43
නෙකං ජමේධානදසොව	230-111
නෙතං බො සරණං බෙමං.	189-93
නෙව දෙවො න ගඤ්ඤො	105-56
නො වෙ ලහෙඵ නිපකං සහාහං.	329-151

ප

පංසුකුල ධරංජනතුං	395-176
පංච ජන්ද පංච ජහෙ	370-167
පටිසඤ්ඤාචාරාඤ්ඤාසංසං	376-169
පඨවී සමො නො විරුජ්ඣති	95-51
පණ්ඩුපලොසොව දනි'සි	235-113
පඵචයා එක රජේන	178-88
පමාදං අපමාදෙන	28-21
පමාදමනු යුක්තජනති	26-20
පරදුක්ඛිපදනෙන	291-135
පරචජ්ජානු පසසිසංසං	253-120
පරිජ්ණණ මිදං රූපං	148-75
පරෙ ච න විජානනති	06-11
පච්චෙකරසං පීඤ්ඤා	205-99
පසංස විතතකතං බිම්බං.	147-75
පාණිමහි වෙ වණො නා'සංසං	124-64
පාපං වෙ පුරිසො කසිරා	117-62
පාපානි පරිචජේනති	269-125

පාපොපි පසසති හදුං	119-62
පාමොජ්ජ ඛනුලො හික්ඛු	381-171
පියතො ජායති සොකො	212-103
පුඤ්ඤා වෙ පුරිසො කයිරා	118-62
පුත්තාමඤ්චි ධනමමඤ්චි	62-37
පුපථානි හෙව පච්ඡන්තං	47-30,31
පුඛෙඛ නිවාසං යො වෙදී	423-186
පුජාරහෙ පුජයතෙ	195-95
පෙමතො ජායති සොකො	213-104
පොරොණමෙතං අතුල	227-110
ඵ	
ඵඤ්ඤං වපලං විතං	33-24
ඵෙණුපමං කායමිමං විදිඤ්චා	46-30
ඵුසාමි නෙකමම සුඛං	272-126
ඛ	
ඛනුමපි වෙ සහිතං භාසමානො	19-16
ඛනුං වෙ සරණං යනති	188-92
ඛාලසංගත වාරිහි	207-100
ඛාහිතපාපො'ති	388-174
භ	
භද්‍රොපි පසසති පාපං	120-63
ම	
මඟ්ගානධංගිකො සෙට්ඨො	273-127
මත්තා සුඛ පරිච්චාගා	290-134
මධුචා මඤ්ඤති ඛාලො	69-39
මනුජසස පමත්තවාරිනො	334-153
මනොපකොපං රකෙඛ්‍යා	233-112
මනො පුඛංගමා ධමමා	01,02-09,10
මමෙව කත මඤ්ඤන්තු	74-41
මලිඤ්ඤා දුච්චරිතං	242-116
මාතරං පිතරං හන්තවා	294-136
මා පමාදමනුසුඤ්ඤජථ	27-21
මා පියෙහි සමාගඤ්ඤ	210-103
මාසමඤ්ඤජථ පාපසස	121-63

මාපාමකෝකුප් පුකුකුසස	122-63
මා වොව එරුසං කකුච්චි	133-69
මාසෙ මාසෙ කුසගෙන	70-40
මාසෙ මාසෙ සහසෙසන	106-56
මිඳු යථා හොති	325-149
මුකුච පුරෙ මුකුච පච්ඡනො	348-158
මුහුනමපි වෙ විකුකු	65-38
මෙන්නා විහාරී යො භිකු	368-166
ය	
යං එසා සහති ජමමී	335-154
යං කිංචි යිධංච හුතං ච ලොකෙ	108-57
යං කිංචි සිරීලං කමමං	312-143
යං හි කිචචං තදප විඳුං	292-135
යං වෙ විකුකු පසංසනති	229-110
යතො යතො සමමසති	374-168
යථා ගාරං දුච්ඡනං	13-14
යථා'ගාරං සුච්ඡ නතං	14-14
යථා දණ්ඩන ගොපාලො	135-69
යථාපි පුප්ථරාසිමා	53-33
යථාපි භමරො පුප්ථං	49-31
යථාපි මුලෙ අනුපදුවෙ දළෙහ	338-155
යථාපි රහදෙ ගමිතීරො	82-45
යථාපි රුචිරං පුප්ථං	52-32
යථා බුබුලකං පසෙස	170-85
යථා සංඛාරරධානසමිං	58-34
යද දවයෙසු ධමමසු	384-173
යමහා ධමමං විජානෙය්‍ය	392-175
යමහි සචචං ච ධමමොච	261-123
යසස අචන්ත දුසසීලාං	162-81
යසස කායෙන වාචාය	391-175
යසස ගතිං න ජානන්ති	420-185
යසස චෙතං සමුවඡ් නතං	250,263-118,123
යසස ඡන්තිංසති සොනා	339-155
යසස ඡාලිතී විසසතිකා	180-90

යසස ජිතං නාවජියති	179-89
යසස පාපං කතං කම්මං	173-86
යසස පාරං අපාරං චා	385-173
යසස පුරෙ ච පච්ඡා ච	421-185,186
යසස රාගො ච දෙසො ච	407-181
යසසාලයා න විජ්ජනති	411-182
යසසාසවා පරික්ඛිණා	93-51
යසසිනුයානි සමථං ගතානි	94-51
යානිමානි අපඝානි	149-75
යාවංභි චනථො න ජිජ්ජති	284-131
යාවජීවම්පි චෙ ඛාලො	64-38
යාවදෙව අනඝාය	72-41
යෙ ච ඛො සම්මද්ධානෙ	86-47
යෙ ක්ඛාන පසුතා ධීරා	181-90
යෙ රාගරතතා'නුපතතති සොතං	347-158
යෙසං සන්තිවයො නඝී	92-50
යෙසං සමෙඛාධි අංගෙසු	89-48
යෙසං ච සුසමාරද්ධා	293-135
යො අප්පද්ධංසස නරසස දුසසති	125-64
යො ඉම් පළිපථං දුග්ගං	414-183
යොගා චෙ ජායති භුරි	282-130
යොච පුබ්බෙ පමජ්ජිතා	172-86
යොච බුද්ධං ච ධම්මඤ්ච	190-93
යො ච චන්ත කසාවසස	10-13
යො ච සමෙති පාපානි	265-124
යොචෙ ගථා සතං භාසෙ	102-55
යො චෙ'න සහති ජම්මීං	336-154
යො චෙ චසසතං ජනතු	107-57
යො චෙ චසසසතං ජීචෙ	110,111,112,113,114,115-58,59,60
යො දදෙඤ්චන අදදෙඤ්චසු	137-70
යො දුක්ඛසස පජානාති	402-179
යොධ කාමෙ පහත්චාන	415-183
යොධ තණහං පහත්චාන	416-184
යො'ධ දීසං ච රසසං චා	409-181
යො'ධ පුඤ්ඤං ච පාපං ච	267,412,-125,182

යො නිබ්බථො වනාධිමුත්තො	344-157
යො පාණමනිපාතෙති	246-117
යො බාලො මඤ්ඤති බාලාං	63-37
යො මුඛ සඤ්ඤතො භික්ඛු	363-164
යො වෙ උප්පතීතං කොධං	222-108
යො සහසසං සහසෙසන	103-55
යො සාසනං අරහතං	164-82
යො භවෙ දහරො භික්ඛු	382-171

ර

රතියා ජායති සොකො	214-104
රමණියානි අරඤ්ඤති	99-53
රාජතො වා උපසසග්ගං	139-71

ච

චචිපකොපං රකඛෙය්‍ය	232-111
චජ්ජංච චජ්ජතො ඤ්ඤවා	319-146
චනං ජ්ඤුථ මා රුක්ඛං	283-131
චරමසසතරා දන්තා	322-148
චසසිකා විය පුප්ඵානි	377-169
චාචානුරකඛී මනසා සුසංචුතො	281-130
චාණිජොච භයං මග්ගං	123-64
චාරිජොච ඵලෙ ඛිත්තො	34-25
චාරිපොකඛිර පතෙච	401-179
චිතකක පමචිතසස ජනතුතො	349-159
චිතකකුපසමෙ ච යො රතො	350-159
චිත තණ්හො අනාදතො	352-160
චෙදනං ඵරුසං ජානීං	138-70

ස

ස වෙ නරෙසී අත්තානං	134-69
ස වෙ ලභෙථ නිපකං සභායං	328-150
සචචං භණ්ණ න කුජෙකධියා	224-108
සද ජාගර මානානං	226-109
සද්ධො සීලෙන සමපනෙතා	303-139
සන්තං තසස මනං හොති	96-52
සත්තකායො සත්තචචො	378-170
සඛ්ඛිඤ්ඤ වෙ සපුරිසා චජනති	83-46

සබ්බදනං ධම්ම දනං ජිනාති	354-161
සබ්බ පාපසස අකරණං	183-91
සබ්බසංයෝජනං ඡේතවා	397-177
සබ්බසො නාමරූපසමී	367-166
සබ්බාතිභූ සබ්බවිදු'භමසමී	353-160
සබ්බෙ තසනති දණ්ඩසස	129,130-67,68
සබ්බෙ ධම්මා අනන්තාති	279-129
සබ්බෙ සංඛාරා අනිච්චාති	277-129
සබ්බෙ සංඛාරා දුක්ඛාති	278-129
සරිතාති සිනෙහිනාති ච	341-156
සලාභං නාතිමඤ්ඤයා	365-165
සචනති සබ්බදී සොතා	340-156
සහ සසමපී වෙ වාචා	100-54,55
සාරංච සාරතො ඤ්ඤවා	12-14
සාහු දසසන මරියානං	206-100
සිඤ්ඤ භික්ඛු ඉමං නාවං	369-166
සීල දසසන සමපනනං	217-105
සුකාරණි අසාධුති	163-81
සුඛං යාව ජරා සීලං	333-152
සුඛ කාමාති භූතාති	131,132-68
සුඛා මෙතෙතයාතා ලොකෙ	332-152
සුඛො බුද්ධානං උප්පාදෙ	194-94
සුඡ්චං අහිරිකෙන	244-116
සුඤ්ඤගාරං පච්චිධිසස	373-168
සුදසසං චජජං අඤ්ඤසං	252-119
සුද්දඤ්ඤං සුනිපුනං	36-25
සුපපබ්බද්ධං පබ්බජ්ඣනති	296,297,298,299,300,301-137,138
සුභානුපසසිං විහරනනං	07-12
සුරාමෙරයපානං ච	247-117
සුසුඛං චත ජීවාම	197,198,199,200-96,97
සෙබ්බො පඨවීං විජෙසසති	45-30
සෙය්‍යා අයොගුලො භූතො	308-142
සෙලො යථා එකසනො	81-45
සො කරොහි දීප මත්තනො	236-114

හංසා' දිව්වපථේ යනති	175-87
හත් සඤ්ඤානො පාද සඤ්ඤානො	362-164
හනනති හොගා දුමේමධං	355-161
හික්ඛා මානුසකං යොගං	417-184
හිරිනිසධො පුරිසො	143-72
හික්ඛා රතිං ච අරතිංච	418-184
හිරිමතා ච දුජ්ජවං	245-117
හීනං ධම්මං න සෙවෙය්‍ය	167-84